

THE GOSPEL ACCORDING TO LUKE

1 ¹Nnee lą́ągo nohwitahyú hago ánágot'ííhíí dałiké'go yek'eda'ishchjigo, ²Nnee da'íłtsé godezt'i'gé' bínááł ánágot'ííhíí, Jesus biyati' yaa nadaagoln'íí nohwıl nadaagosn'ííhí k'ehgo yek'eda'ishchjii; ³Áík'ehgo Theóphilus, ízigo ánt'éhi, shíí áłdó' da'íłtsé godezt'i'gé' hago ánágot'ííhíí bígosıłsııdgo dałiké' ánágot'ííhíí bee nich'ı' k'e'eshchjii hasht'ıı, ⁴Hago ánágot'ííhíí nıl na'gosnı' n'ıı da'aniigo bígonıłsııhıı bighą nich'ı' bek'e'eshchii.

⁵Hérod Judéa yánant'aaná' nnee, Zakarías holzéhi, okaqah yedaabik'ehi Abía hat'ıı itah nlıi lé'e: án bi'aad, Elisabéth holzéhi, Aaron hat'ıı nlıi. ⁶Zakarías ła'ıı bi'aad bıłgo Bik'ehgo'ihı'nań binadzahgee dánłt'éégo ádaat'ee, Bik'ehgo'ihı'nań ngon'áanıı ła'ıı biyati'ıı nzhoggo yikısk'eh hı'ash lé'e. ⁷Bichagháshé doo hwaa da, Elisabéth doo iłchiih dahıı bighą; sáan ła'ıı hastiin daasilıı. ⁸Bik'ehgo'ihı'nań binadzahgee Zakarías okaqah yebik'ehgo baa gonyáána', ⁹Nnee okaqah yedaabik'ehi dahgos'aanıı k'ehgo Bik'ehgo'ihı'nań daach'okaqah goz'ąa yun'e' dilidgo hikągolchinihıı yidiłłt'ııgo habı'doltıı lé'e. ¹⁰Lıkągolchinihıı diltł'ııgo biká' ngonyaaná' nnee lą́ągo dadáńyú dała'adzaago da'okaqah lé'e. ¹¹Ákóne' hikągolchinihıı biká' dahsi'ąago yidiłłt'ıı dihe'nazhin'éégo Bik'ehgo'ihı'nań binal'a'á yaaká'gé'hi bıł ch'ı'nah adzaa. ¹²Zakarías yiłtsąago yik'e tsıdolyizgo bıłgoyé'go gozłıı. ¹³Áína' Bik'ehgo'ihı'nań binal'a'á gáyıłnıı, Doo nénldzid da, Zakarías: Bik'ehgo'ihı'nań ni'okaqahıı yidezts'ąa; ni'aad Elisabéth bizhaazhé ishkiini ná yiłchii, áı mé'ihıı bizhi' John bá áńle'. ¹⁴Baa nıl gozhóq doleeł, dázhó nıl gozhóq doleeł; nnee lą́ągo mé' goleełıı yaa bıł daagozhóq doleeł. ¹⁵Bik'ehgo'ihı'nań binadzahgee ízigo at'éé doleeł, wine dagohıı iłnágodiłhisıı doo yidłąa da doleeł; t'ah bimaa bibishch'id yiı' sitııgé' godezt'ııgo Holy Spirit bee baa godet'ąa doleeł. ¹⁶Dıı mé' goleełıı nnee Israel hat'ıı lą́ągo beBik'ehń, Bik'ehgo'ihı'nań daayokaqahń, yich'ı' nnáhiikáhgo áidoliıł. ¹⁷Elías biı'siziınıı ła'ıı binawodıı k'ehgo beBik'ehń yádn dahdidogaal doleeł, nnee bichagháshé nłt'éégo yaa tsınáadaikeesgo áidoliıł, ła'ıı hayıı doo ídaayésts'ąa dahıı nnee nłt'éégo ádaat'eehıı bigoyą' yıdaayésts'ąago áidoliıł; beBik'ehń yaa higháhıı

nnee bijíi yune' bá íłch'í'gole'go áidoliil. ¹⁸Zakarías Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á gáyilńii, Hago at'éego shiye' goleehee' bígonşí doleeł, shíí hastiin siljíná' shi'aadń áldó' sá siljii? ¹⁹Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á bich'í' hananádzii, gáníigo, Shíí Gábriel honszee, Bik'ehgo'ihí'nań binadzahgee sizíi; shíí nich'í' hasdziihgo díí nłt'éego ágone'íi baa nił nagoshńi'go shi'dol'aad. ²⁰Doo yańłti' da neeh, díí ágone' dishńiihíi begolzaahíi bijii zhá hanánzdziih, doo shondlaą dahíi bighą, ágone' dishńiihíi da'anii begolne'hi at'éé. ²¹Nnee dała'at'éé n'íi Zakarías ch'éh yiba' naháztaą, hat'íi bighą doo hwaa ch'ínádáh da daanzigo. ²²Ch'ínádaana' doo hago'at'éego nnee yich'í' hadzii da: áík'ehgo hat'íhíta bich'í' ch'í'nah adzaa shi daanzii; t'ah doo yałti' dago daazhógo na'ígizh l'é'e. ²³Áígee binasdziiđi ąął áyíłlaaná' bigowayú onádaa. ²⁴Ái bikédé'go bi'aad Elísabeth hiltsąą siljíná' yaa ch'anant'ígo ashđla'i dahitaą, gáníigo, ²⁵Nnee bich'í' siste' n'íi shich'á'zh'ígo shá áile'híi bighą sheBik'ehń shaa ch'ozbaago díi k'ehgo shá ágóláa. ²⁶Isdzán holtsaaníi gostań behitaągo Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á, Gábriel holzéhi, yaaká'gé' kįh gozńil Názareth golzeezh'í ył'aad, ái kįh gozńilíi Gálileehíi biyi', ²⁷Áígee it'eedń k'ad nnee, Joseph holzéhi, baa hiłłtńi yich'í' oyáá l'é'e, ái nneehń David hat'íi nlii; it'eedń Mary holzee. ²⁸Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á yaaká'gé'hi Mary yaa nyáágo gáyilńii, Nił gozhóq' le', Bik'ehgo'ihí'nań dázhq' naa ch'oba'go nohweBik'ehń nił nlii: dázhq' niyaa gozhóq' doleełgo isdzáné' bitahgé' hanıłłł. ²⁹Áń yo'ııgo ábińiihíi bighą tsídolyiz, yaa tsídiskeezgo hat'íisha' ńiigo anıi nzi l'é'e. ³⁰Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á gábińii, Doo néndzid da, Mary: Bik'ehgo'ihí'nań naa ch'oba'go hanıłłł. ³¹Isąą, hinłtsąą nleehgo ishkiiníi hinłchii, áń Jesus golzeezo áńlıł. ³²İzigo at'éé doleeł, Da'tiséyé At'éhi biYe' holzee doo; áń David yá nıłłigo godoleł, Bik'ehgo'ihí'nań nohweBik'ehń David yánant'aa l'é'e n'íi yánant'aago ábile': ³³Jacob hat'íi daanliiníi dahazh'í yánant'aa doleeł; nant'aago doo bee nnágódáh da. ³⁴Mary Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á gáyilńii, Hago'at'éego díi, shika' doo hwaa daná'? ³⁵Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á gábińii, Holy Spirit niká'zh'í' at'éé doleeł, Da'tiséyú At'éhi binawodíi niká'zh'í' áiléh: áík'ehgo ni'imé' goleehee' dázhq' dilzini doleeł, Bik'ehgo'ihí'nań biYe' holzee doo. ³⁶Elísabeth, nik'íi, doo íłch'íi da dałch'ıni n'íi, sá siljii ndi áldó' hiltsąą, gostań bedahitaą, bi'imé' ishkiin doleeł. ³⁷Bik'ehgo'ihí'nań doo hat'íi ch'éh áil'jii da. ³⁸Mary gáníi, Shíi Bik'ehgo'ihí'nań bíyéé nshłł; ha'aa dishńii, da'annıi hıi bikísk'ehyú áshidolıł. Áíge' Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á bich'á' onádaa. ³⁹Áíge' Mary dahaleego anahyú beezh'íyú kįh gozńilyú Judahíi biyi' oyáá l'é'e; ⁴⁰Ákú Zakarías bigową yune' ha'ayáágo Elísabeth yich'í' hadzii. ⁴¹Elísabeth Mary biyati' yidezts'ąago biyi' mé' dehes'naa l'é'e; łá'ıi Elísabeth Holy Spirit bee baa godet'ąą l'é'e: ⁴²Áń nawode hadzii laą gáníigo, Isdzáné' bitahgé' niyaa gozhóq' doleeł, mé' nibishch'id biyi' sitiiníi áldó' biyaa gozhóq' doleeł. ⁴³Hago'at'éego ląhi sheBik'ehń bimaa shaa ch'oba'go shaa nyáá? ⁴⁴Niyati'ıi disets'ąana' mé' bił gozhóq'go shiyi' dehes'naa laą. ⁴⁵Isdzán osđlaądıi biyaa gozhóq': Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á yaaká'gé'hıi binkááyú ábińiihıi da'anii begolne'hıi bighą. ⁴⁶Mary gáníi, Shijii dawa bee sheBik'ehń ízigo at'éehıi baa

nagoshni', 47Shiyi'siziinií Bik'ehgo'ihí'nań Hasdášhíltíinií yaa bił gozhóq. 48Shíí binal'a'á nshíini doo hat'íi be'ansht'ee da ndi nlt'éégo shaa tsínádeskeez: kogé' godezt'igo nnee daalinolt'ííłíi dawa, isdzán biyaa gozhóni daashiłnii doleel. 49Dázhq k'a't'éhi dázhq nlt'ééhií áshííłaa; án bizhi'íi dilzih. 50Íłké' nanot'ííłíi dahadń Bik'ehgo'ihí'nań bił diyinihií baa ch'oba' doleel. 51Binawod ch'í'nah áyíłłaa: bijíi yune' dázhq ádaadilkahíi yíł nadaagodesgeed, 52Nnee hayíi ízisgo ádaat'ee n'íi hayaa ánáyíidlaaná' doo ízisgo ádaat'ee da n'íi hadag ánáyíidłaa. 53Hayíi dáshiná' nakai n'íi dawahá nlt'ééhií yá ná'nné' ni'; áiná' ízis da't'iinihií dádiłkqogo onáyis'a' lé'e. 54Bána'iziidií, Israel holzéhi, bich'ozni', biłgoch'oba'íi yee yénáłniihgo; 55Dahazhí' Abraham ła'íi bich'á'gé' hadaalinolchihiíłbił goch'oba', daanohwitaa n'íi ágáyíłnii n'íi k'ehgo, nii, Mary. 56Mary Elísabeth yíł sikeego taagi dahitaq lé'e, áige' bigowayú onáđzaa. 57Elísabeth ichiigeegonyyaa lé'e; áigeeg ishkiin yizhchii. 58Hago'at'éégo Elísabeth Bik'ehgo'ihí'nań baa ch'ozbaadií, ba'ashhahgé' daagolíinií ła'íi daabik'íłhií yaa t'ídaanzigo bił daagozhóq lé'e. 59Mé' tsebií beyiskąago **circumcise** alnéhgo baa ch'ikai; Zakarías holzee doleel, bitaa bizhi'híi k'ehgo, daach'inií. 60Áiná' mé' bimaahíi, Dah; John bizhi' hileeh, nii. 61Nik'íi doo ła' ágágołzee da, daabiłch'inií. 62Áík'ehgo mé'íi bitaahíi bich'í' na'ída'ch'igizhgo, Díi mé'íi hat'íi holzee doo? daabiłch'inií. 63Áík'ehgo Zakarías biká' k'e'elchiihií hat'íiigo na'ígizh, áige', Díi mé'íi John holzee doo, niigo biká' k'e'eshchii. Ái bighą nneehíi bił díyadaagot'ee lé'e. 64Áige' dahíłko Zakarías hanáđziigo, Bik'ehgo'ihí'nań ya'ahénzi lé'e. 65Áige' ba'ashhahgé' daagolíinií tsídaadesyiz: díi ágodzaahíi ni' Judéa biyi' dahyisk'idyú daagoch'íłinií dawa bitahyú didesłaad. 66Hayíi ái ch'inií daidezts'aanií bijíi yuyaa nazné'go, Díi mé'íi hagosha' at'éé hileehi! daanii. Áige' Bik'ehgo'ihí'nań yíł nlii lé'e. 67Zakarías, mé' bitaahíi, Holy Spirit yábiyíłt'igo Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú yałti', gáníigo, 68Bik'ehgo'ihí'nań Israel hat'íi beBik'ehń ba'ahégo; nnee bíyéehíi yaa nyáágo hanáyíniłhií bighą, 69Bána'iziidií, David holzéhi, bich'á'gé' hadaalinolchihií bitahgé' dázhq nalwodi hasdánohwińił doleehíi nohwá hayíłtíi; 70Ni'gosdzán alzaagé' yúshdé' godezt'igo Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi daadilzini yinkááyú nohwich'í' hadziigo gánohwiłniiid: 71Nohwik'edaanniihií ła'íi hayíi bił daanłch'ó'íi dawa nohwidás sizii doleel; 72Daanohwitaa n'íi áyíłnii n'íi k'ehgo nohwaa daach'oba', ła'íi ái biłgo godiyihgo łángot'aq n'íi yénáłniih, 73Bik'ehgo'ihí'nań bit'a dahdidilniigo díi k'ehgo nohwá ngon'áq, 74Nohwíi hayíi nohwik'edaanniihií nohwidás siziiigo, doo nídaahiłdzidgo da Bik'ehgo'ihí'nań bá nada'iidziid doo, 75Dáhandaałhina'zhí' daagodinłzigo ła'íi nlt'éégo binadzahgee ádaant'eego. 76Ni, mé'íi, Da'tiséyú At'éhi binkááyú na'iziidií honłzee doo: ni nohweBik'ehń bádnyú ilch'ígoléhgo dahnnáh; 77Nnee Bik'ehgo'ihí'nań bíyéehíi hago'at'éégo binłch'íi bá da'ízlíi ánánłne'go hasdaakáh doleelgo yídaagolsiihgo ánle', 78Bik'ehgo'ihí'nań daahohiikaqahń nohwaa ch'oba'íi binkááyú; da'án bik'ehgo yaaká'gé' idindłáadií nohwaa nyáá, 79Hayíi chagołheelyú naháztaanií da'itsaah yédaaldzidií bá idindłáadgo ágołe', ła'íi ilch'ígont'éégo yikísk'eh hiikaahgo áile', nii lé'e,

Zakarías. ⁸⁰Mé' nchaá silijigo biyi'siziinií dážhó nalwod silij, Israel hat'i'i bich'i' ch'i'nah ádilne'íi bijijizhi' da'izlijiyú naghaa lé'e.

2 ¹Áiná' nant'án Caesar Augústus holzéhi nnee dawa daantíjgee tax nahi'niil doleełgo bizhi' ádaagole'go yángon'aa lé'e. ²(Cyrénius, Síriayú nant'án nliiná, díi nach'íhi'niil doleełgo kozhi' ádaagoch'ile'íi da'íłtsé álzaa lé'e.) ³Nnee dawa bizhi' ádaagole'yú onádaaskai lé'e, hayú kih goznilgé' daagolíiyú. ⁴Joseph addó' itah onádzaa, Gálilee bigodzogíi biyi' Názareth golzeegé' Bétlehem golzeezhi', Judéahíi biyi'gee, David gollí n'íiyú, (Joseph David yil hat'i'i lé'ehíi bigha,) ⁵Mary dak'adégo íchiihi, Joseph baa hiitini yil hi'ash lé'e, bizhi' ádaagole'yú. ⁶Áígee sikeená' íchiihíi biká' ngonyaa lé'e. ⁷Da'íłtsé íchíhi ishkiin yishchij, mé'ihíi nadik'a' bik'ídisdizgo magashi yiyi' náda'idijhíi yiyi' nyinłtíj; na'ch'injahíi doo la' hayú bá goz'aa dahíi bigha. ⁸Mé' sitiinií da'anahyú nnee nada'nyoodíi bidibeli' yináadaadéz'ii lé'e, thé'yú. ⁹Áíge' Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'a yaaká'gé'hi bich'i' ch'i'nah adzaago Bik'ehgo'ihí'nań bich'á'idindláadíi bee ike'dendláad; áik'ehgo nnee nada'nyoodíi tsídaadesyiz. ¹⁰Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'a gábińii, Doo nédaakdzid da: íyínłts'aa sáá, yati' dážhó nł'éhi nnee dawa bee bił daagoyilshóq doleełíi baa nohwil nagoshni'. ¹¹Díi jii David gollí n'íiyú nnee hasdáyihińii nohwá gozlij, Christ nohweBik'ehh. ¹²Díi bee bidaagonołsji doleeł, mé'ihíi nadik'a' bik'ídisdizgo magashi yiyi' náda'idijhíi yiyi' sitijigo daahołtséh. ¹³Dahiko Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'a da'íłtsé ch'i'nah ádilzaahíi káágo yaaká'gé' yil ch'i'nah ánádedlaa, ái Bik'ehgo'ihí'nań ya'ahédaanzigo gádaañii, ¹⁴Bik'ehgo'ihí'nań da'tiségo at'éhi yaaká'zhijgo daach'ínłsji le', la'íi ni' biká'yú nnee Bik'ehgo'ihí'nań biłgoch'oba'íi bee íłch'i'gont'éehíi bíyéé le'. ¹⁵Áíge' Bik'ehgo'ihí'nań binadaal'a'a yaaká'yú onákainá' nada'nyoodíi, Bétlehemiyú dokáh, daańildi'ńii, Díi ágodzaahíi Bik'ehgo'ihí'nań nohwil ch'i'nah ágolaahíi daanéł'iiyú dokáh. ¹⁶Áik'ehgo áíge' dagoshch'i' deskaigo Mary, Joseph, la'íi mé' magashi yiyi' náda'idijhíi yiyi' sitijigo yaa hikai. ¹⁷Daayiltsańa' mé'ihíi ábiłdi'ńii n'íi dahot'éhé yaa nadaagosni'. ¹⁸Hayíi daidezts'aanií nada'nyoodíi ádaabińiihíi yaa bił díyadaagot'ee. ¹⁹Maryhíi díi dawa yénalńiihgo dayúweh bijii yuyaa yaa natsekees lé'e. ²⁰Nada'nyoodihíi da'ádaabiłdi'ńiihíi k'ehgo hayíi daidezts'aahíi la'íi daayo'iihíi bigha Bik'ehgo'ihí'nań ízisgo at'éehíi yaa nadaagolni'go, la'íi ya'ahédaanzigo t'aqzhi' onákai. ²¹Tsebi' beyiskańa' mé' **circumcise** ábi'delzaaná' Jesus bizhi' bá álzaa, ái bizhi'íi doo hwaa goleeh daná' Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'a yaaká'gé'hi bizhi' bá áyílaahi. ²²Moses ngon'aa n'íi k'ehgo Mary godnłsigo íłch'i'bi'dilne'íi biká' ngonyáago, mé' Bik'ehgo'ihí'nań baa hiłtéehgo Mary la'íi Joseph biłgo Jerúsalemíi odaistii lé'e; ²³(Mé' da'íłtsé ishkiin daagolehíi Bik'ehgo'ihí'nań bá sanigo nihi'niilgo ngon'áágo k'e'eshchiihíi bigha); ²⁴La'íi Bik'ehgo'ihí'nań hat'ihíta ye'okaahíi yaa daayiné'go odaistii lé'e aldó', hawú naki, dagohíi hawúcho bizhaazhé naki, Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aanií k'ehgo. ²⁵Jerúsalemgee nnee la', Símeon holzéhi, nł'éégo at'éhi, Bik'ehgo'ihí'nań yidnłsini naghaa lé'e; án Israel hat'i'i yil goyilshóqo anáyidle'íi hígháhíi yiká déz'ii lé'e: Holy Spirit biká'zh'i' at'éhi. ²⁶Holy Spirit bee bił

ch'í'nah ágolzaago gábil'idi'nii, T'ah doo hwaa dantsaah daná' Bik'ehgo'ihí'nañ Its'áltíni, Christ holzéhi, hinltséh. ²⁷Holy Spirit nábihiłaaago da'ch'okąąh goz'ąą yuné' nyáá; ákú Jesus bimaá ła'íi bitaa biłgo begoz'aaní k'ehgo bá okąąhgo ádaabistjina', ²⁸Áígee Símeon mé' náyinkłjigo Bik'ehgo'ihí'nañ ya'ahenzigo gánii, ²⁹SheBik'ehñ, áníita áshikłnii n'íi k'ehgo nána'isiidíi shił gozhóqogo ch'ík'eh shee ngonowáh: ³⁰Shí shinaahíi bee hago'at'éégo hasdá'íniłi doleelíi hish'jii, ³¹Ái nnee dawa biba' ilch'í'ndlaa n'íi; ³²Án bich'ą'idindíinił nnee doo Jews daanjii dahíi bee bá got'jii doleel, ła'íi nnee níyééhíi, Israel hat'íi, án bee ízigo ádaat'ee doleel. ³³Jesus ábiłdi'niihíi bitaa, bimaá biłgo yaa bił díyadaagot'ee lé'e. ³⁴Símeon bá da'oskaądná' Mary, Jesus bimaahíi, gáyikłnii, Íyinkłts'ąą sáá, díi mé'ihíi Israel hat'íi k'ąągo bighą naanándéh, ła'íi k'ąągo nádikáh doleelíi bighą habi'doltini at'éé; godiyihgo be'ígózini baa yadaach'ítii' doleel; ³⁵(Bésh be'idilkłshé níjii bighálgeedhíi k'ehgo níjii nniih doleel;) nnee bijjígé' natsekeesí ch'í'nah alnéh doleelíi bighą. ³⁶Phánuel, Áser hat'íi itah nłni, bitsi', Anna holzéhi, Bik'ehgo'ihí'nañ binkááyú yatti'ii nlii lé'e; án sá silii, nanneego gots'idn łegodzaa; ³⁷Itsaá nliigo tsebídin díi'ii bił łegodzaa, da'ch'okąąh goz'ąągé' dá doo ch'ígháhá dajii biigha ła'íi dat'é' biigha dáshiná' okąąhgo Bik'ehgo'ihí'nañ yá na'iziid lé'e. ³⁸Án áldó' da'áígee nyáágo, Bik'ehgo'ihí'nañ yich'í' ahenzi, áíge' Jerúsalemgee daagolínii hago'at'éégo hasdábid'i'nił doleelíi yiká daadéz'íinił Jesus yaa yił nadaagosni'. ³⁹Bik'ehgo'ihí'nañ hago'at'éégo gos'aaníi ąął yikisk'eh ádaasdaaná' dabíi daagoljiiyú, Gálilee bigodzogíi biyi' Názareth golzeeyú, onákai. ⁴⁰Mé' n'íi nołseehá' biyi'siziinił nłdzil silii, goyąą silii; ła'íi Bik'ehgo'ihí'nañ biłgoch'oba'íi bikázhi' at'éé lé'e. ⁴¹Jesus bimaá ła'íi bitaa biłgo dałenágodáhgee Jerúsalemýú onat'ash lé'e, **bitis-hagowáh** n'íi bee bínágodinłhgo náda'idijihíi bighą. ⁴²Jesus nakits'adah bił łegodzaaná', dałenágodáhgee ákú onakáhíi k'ehgo ákú okai lé'e; ⁴³Ąął bengonyaaná' onákai, ndi Jesus t'ąązhi' ídestąą lé'e Jerúsalemgee; bimaá ła'íi bitaahíi dá doo yidaagołsi dago. ⁴⁴Jesus bił hikah daanzigo názeelgo o'í'ąąyú; bik'íi ła'íi hayii bídaagosinił bitahyú ch'éh yiká daantaa lé'e. ⁴⁵Doo hwaa hayú nádaanjii dahíi bighą t'ąązhi' Jerúsalemýú biká daantaayú onat'aazh. ⁴⁶Taagiskąayú da'ch'okąąh goz'ąą yuné' nnee daagoyáanii ilch'ídaago'aaahíi íyésts'ąągo ła'íi nayidilkidgo naháztaayú itah sidaago yaa hikai lé'e. ⁴⁷Bił'ígózinił ła'íi nabidíkidgo yígółsigo hadzi'híi bighą nnee daabidezts'aanii bił díyadaagot'ee lé'e. ⁴⁸Jesus bimaá ła'íi bitaahíi daabiłtsąągo bił díyadaagot'ee: áík'ehgo bimaá gábiłnii, Shizhaazhé, hat'íi k'ąą bighą ánt'ini? Nitaa ła'íi shíi ch'éh níká hantaahíi bighą doo nohwił daagozhóqo da ni'. ⁴⁹Jesus gábiłnii, Hat'íi bighą shiká hanołtaa? ShiTaa binasdziiđi baa nashaago shá goz'ąą, ya' doo bígonołsi da née? ⁵⁰Hat'íi niigo anii shihíi doo yidaagołsi da lé'e. ⁵¹Áík'ehgo yił onákai Názarethyú, bimaá ła'íi bitaa da'ádaabiłniiyú at'éé lé'e: bimaahíi bizhaazhé ábiłniiđi dawa yaa natsekees lé'e. ⁵²Áík'ehgo Jesus goyąągo honaał, ła'íi Bik'ehgo'ihí'nañ da'áígeego bił at'éé, áíge' nnee áldó', dayúweh begoldoh lé'e.

3 ¹Tibérius **Caesar** holzéhi nant'ánchañ nliigo ashdla'áadah łegodzaa lę'e, áiná' ikę'gee sitiin, Póntius Pílate holzéhi, ni' Judéa golzéhi yánant'aa, taagigee sitiin, Hérod, ni' Gálilee golzéhi yánant'aaná' bik'isn Philip Ituréa la'íi Trakonítis yánant'aa, la'íi Lysánias Ábilene yánant'aa lę'e, ²Ánnas la'íi **Cáiaphas** okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni daanliiná' Zakarías biye', John holzéhi, da'izliíyú Bik'ehgo'ihí'nañ bich'í hadzii. ³Jórdan túnlínihi binaayú nnee yich'í' yakti'go gádaayílnii, Nohwinchó'íi bich'á'zhi' ádaañe'go baptize ádaanohwi'dolne', áik'ehgo nohwinchó'íi nohwá da'izliíí ánálne'; ⁴Bik'ehgo'ihí'nañ binkááyú na'iziidi, **Esáias** holzéhi, binaltsoos biyi'ge' díi bak'e'eshchii, Da'izliíyú hadnshí gáníigo dilwosh, NohweBik'ehñ bádnyú ilch'í'daagołe', intín ilk'ídezđohgo bá ádaałe'. ⁵Nadaashwozhíi hanágodibł, la'íi džił naz'aaní, nadaask'idíi hayaa álne'; la'íi godigizíi ilk'ínádoldł, la'íi godilwołíi dilkłh ánálne' doo; ⁶Áígee nnee dawa hago'at'éego Bik'ehgo'ihí'nañ hasdá'iinił doleełíi daidołtseeł. ⁷Áíge' nnee John baptize ádaabile' hádaat'iigo yaa hikaihií gáyílniigo yich'í' yakti', Nohwíi t'iish bik'asda' golínií k'ehgo daadinołt'iłíi, hadn lá nohwádnýi nohwiniigodilne'íi bich'á' nołkáh nohwiłniiid? ⁸Da'anii nohwinchó'íi bich'á' ádaałdzaayúgo ch'í'nah ádaadi'nołsi, nest'a' nłt'éego nádaant'ihíi k'ehgo nohwaa daide'aah, Abraham bich'á'ge' daadihe'na'i doo idíłdaadoł'nii da: Bik'ehgo'ihí'nañ díi tséé naznlií nnee Abraham bich'á'ge' daadihezná'íi k'ehgo áile'yúgo áile', nohwildishnii. ⁹Tsint'áni nkedn'aagee k'ek'ehgo godest'aq; tsint'áni dawa doo nest'añ nłt'éehíi baa dahndéh dayúgo, yó'ok'ehgo kł' dilti' yuyaa olkaadhi at'ée. ¹⁰Nneehíi John nayídaadiłkidgo gádaabiłnii, Hago ádaahi'ne' áiná'? ¹¹John gáníi, Hadn bi'íicho naki shíhíi, la'ihíi bi'íicho da'áđłh shíhíi yaa yinołtsós; hadn bich'iyán łąą shíhíi hadn bich'iyán da'áđłh shíhíi la' yaa yinoné. ¹²Tax bich'í' nadaahi'niłk'íi áldó' baptize ádaabi'dilne'yú hikaigo John gádaayílnii, Ich'ígó'aahíi níłni, hago łąą ádaahi'ne'? ¹³John gábiłnii, Da'kwíi nohwich'í' nadaahi'niłgo goz'aq shíhíi doo bitisyú daahołkeed da. ¹⁴Siláada áldó' nabídaadiłkidgo gádaanii, Nohwihíi hago łąą ádaahi'ne'? John gábiłnii, Hadn bin'í'dołnłh hela', hadn da'izliíyú baa dahdaagoł'aah hela'; la'íi hanádaaldéhíi, da'ái nohwil daanzhoqgo nzhq. ¹⁵Nada'ohíigo nnee dawa bijíi yunę' gádaanzj, Díi nnee, John holzéhi, Christ at'íi née, dah née? ¹⁶John dawa yich'í' hananádziigo gáyílnii, Shíhíi tú bee baptize ádaanohwish'íi, áiná' shiké'ge' la' shitisgo at'ehi higháh, biket'óol k'e'ish'adgo ndi doo bik'eh sitíi'da; áñ Holy Spirit la'íi kł' yee baptize ádaanohwił'íi doleeł. ¹⁷Be'ılch'íłhé dahyotíił, t'oh naghái ilch'íhi goz'aqee nágosho doleeł, binest'a'híi náyiziidgo ilk'eyihiniłná' bizhołłíi kł' doo ntsésihi biyi' yuyaa yidiłid. ¹⁸Áíge' nnee yich'í' yakti'go łąągo yił ch'ígó'aah lę'e. ¹⁹Hérod, nant'án níłnihi, nchó'go at'íigo bik'isn Philip holzéhi bi'aad, Heródias holzéhi, yaa yiheltíi, la'íi nchó'go ánát'íidíi John yee bich'í' yakti' lę'e, ²⁰Hérod nchó'go ánát'íidíi bitisgo adzaa, John ha'áyíłt'e'. ²¹Nnee dawa baptize ádaabilne'ná, Jesus áldó' baptize ábi'delzaago yáá bich'í' alch'á' ádzaago, ²²Holy Spirit hawú k'ehgo bich'í' nke'eníiigo yaaká'ge' yati' gáníigo yidezts'aq, ShiYe' shił nzhóni níłíi; naa shił gozhq. ²³Áígee Jesus tádin

shj bił łegodzaa, án Joseph biye' (bido'ńńí), Josephíí Héli biye', ²⁴Hélihíí Mátthat biye', Mátthatíí Levi biye', Levihíí Mélki biye', Mélkihíí Jáanna biye', Jáannahí Joseph biye', ²⁵Josephíí Mattathías biye', Mattathíasíí Amos biye', Amosíí Náum biye', Náumíí Ęsli biye', Ęslihíí Nágge biye', ²⁶Nággehíí Máath biye', Máathíí Mattathías biye', Mattathíasíí Sémei biye', Sémeihíí Joseph biye', Josephíí Júda biye', ²⁷Júdahíí Joánna biye', Joáannahí Rhésa biye', Rhésahíí Zoróbabel biye', Zoróbabelhíí Saláthiel biye', Saláthielhíí Néri biye', ²⁸Nérihíí Mélki biye', Mélkihíí Áddi biye', Áddihíí Cósam biye', Cósamhíí Elmódah biye', Elmódamhíí Er biye', ²⁹Erhíí Jóse biye', Jósehíí Eliézer biye', Eliézerhíí Jórím biye', Jórímhíí Mátthat biye', Mátthatíí Levi biye', ³⁰Levihíí Símeon biye', Símeonhíí Júda biye', Júdahíí Joseph biye', Josephíí Jónan biye', Jónanhíí Eliakim biye', ³¹Eliakimhíí Mélea biye', Méleahíí Ménan biye', Ménanhíí Máttatha biye', Máttatahíí Náthan biye', Náthanhíí David biye', ³²Davidhíí Jesse biye', Jessehíí Óbed biye', Óbedhíí Bóoz biye', Bóozíí Sálmon biye', Sálmonhíí Náasson biye', ³³Náassonhíí Amínadab biye', Amínadabíí Áram biye', Áramhíí Ęsrom biye', Ęsromhíí Pháres biye', Pháresíí Júda biye', ³⁴Júdahíí Jacob biye', Jacobíí Isaac biye', Isaacíí Abraham biye', Abrahamhíí Thára biye', Thárahíí Nákor biye', ³⁵Nákorhíí Sárúk biye', Sárúkhíí Rágau biye', Rágauhíí Phálec biye', Phálecíí Héber biye', Héberhíí Sála biye', ³⁶Sálahíí Caínan biye', Caínanhíí Arfáxad biye', Arfáxadíí Sém biye', Semhíí Noe biye', Noehíí Lámek biye', ³⁷Lámekhíí Mathúsala biye', Mathúsalahíí Enok biye', Ęnokhíí Járed biye', Járedhíí Maléleel biye', Maléleelhíí Caínan biye', ³⁸Caínanhíí Ęnos biye', Ęnosíí Seth biye', Sethíí Adam biye', Adamíí Bik'ehgo'ihí'ńńań biye'.

4 ¹Jesus, Holy Spirit bił nłłigo Jórdan túńłłíggé' t'ąązhi' nádesdzaa lẹ'e, Spirit-híí nabińnaago da'izłłiyú óyáá, ²Áígee dizdin behiskaą, ákú ch'iidn nant'án nabíntaah lẹ'e. Akú naghaaná' doo hat'íí yiyą da: áí dizdin ąął iskaąná' shíná' silłi lá. ³Ch'iidn nant'án bich'i' hadziigo gábińńii, Ni Bik'ehgo'ihí'ńńań biYe' nłłíyyúgo díí tséhíí bán náodleeh, ńńii. ⁴Áíná' Jesus gábińńii, Ágágołzeego k'e'eshchij, Nńee doo dá bán zhą yee hińaa da doleeł, áíná' Bik'ehgo'ihí'ńńań biyati'íí dawa yee hińaa doleeł. ⁵Áíggé' ch'iidn nant'án dził dązhó yúdahi biká'yú yił hananásht'aazhgo, áíggé' nńee iłtah at'éégo hadaazt'i'íí dawa ch'inesk'ólíí dábich'i' bił ch'i'ńnah áyíłaa lẹ'e. ⁶Áíggé' ch'iidn nant'ánhíí gánábiłdo'ńńiid, Díí dahot'éhé íziso ágot'eehíí naa nishné, dawa bee nik'ehgo: díí ałk'iná' dawa shaa hi'né'hi at'éé; dahadńta baa nishné' háshł'íyyúgo baa nishné'. ⁷Ni shonkaąhyúgo díí dawa nıyéé doleeł. ⁸Jesus gánábiłdo'ńńiid, Ágágołzeego k'ená'ishchij, Satan, shiké'gé' ńńáh: ágágołzeego k'ená'ishchij, Bik'ehgo'ihí'ńńań neBik'ehń zhą honkaąą, da'án zhą bá na'ízíid. ⁹Ch'iidn nant'án Jesus Jerúsalemyú yił o'áázhgo, kįh biyi' da'ch'okąąhíí hadago goz'aaníí bilatahyú yił n'áázhgo gáyıńńii, Bik'ehgo'ihí'ńńań biYe' nłłíyyúgo kogé' gódah ch'i'ńłt'e': ¹⁰Ágágołzeego k'e'eshchij, Bik'ehgo'ihí'ńńań binal'a'a yaaká'yú daagolíníí nłł'éégo bińádaadeł'íí doleeł, ná daayıłdonııł:

¹¹Áíge', Doo tséé hitałgo hayaa nageeh dahíí bighą ánadaanołteel doo, golzeego k'e'eshchíí. ¹²Jesus ch'iidn nant'án yich'í' hananádziigo gáyíłnii, Bik'ehgo'ihí'nań neBik'ehń doo nabíntaah da, golzee. ¹³Ch'iidn nant'án dawa yee nayíneztaąd hik'e, Jesus yich'ą'zhí'go dahnasdzaa, dét'íhészí'.

¹⁴Áíge' Jesus Holy Spirit nabiłnaago Gálileeyú onádzaa: ákú dahot'éhé nł't'éégo baa ch'iniigo didezdlaad l'é'e. ¹⁵Jews ha'ánátséh nagoznıl yun'e' ilch'ígó'aahgo naghaago nnee dawa daabidnłsı.

¹⁶Názarethyú gólíí n'íyú nadzaa: ákú Jews ha'ánátséh goz'ąą yun'e' oyáá, Jews daagodnłsiníí bijíí ákóne' onadáhgee, áíge' ozhíihgo hizi', ¹⁷Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi n'íí, Esáias holzéhi, naltsoos biyati' biyi' k'e'eshchiiníí Jesus baa hit'ąą. Áí naltsoosíí ilch'ą' áyíłlaa, gáníigo k'e'eshchíígee, ¹⁸Bik'ehgo'ihí'nań sheBik'ehń biSpirit-híí shiká'zhí' nłíí, nnee tédaat'yíéhíí yati' baa gozhóni bee bich'í' yádaashti' doleelgo Bik'ehgo'ihí'nań hashidilaahíí bighą; dážhó doo bił daagozhóq dahíí nł't'éégo ánáshdle' doleehíí bighą shidol'aad, isnáh daanliiníí hago'at'éégo yich'ákáhgo ła'íí bináá ádaagodini' hago'at'éégo ch'ínádaaghaalgo ánadaadle'go bił nagoshnı'go, hayíí bich'í' nagont'ogíí biyi'gé' hahishnııl doleelgo, ¹⁹La'íí Bik'ehgo'ihí'nań nnee yaa ch'oba'íí biká' ngonyaagee baa nagoshnı' hıí bighą shı'dol'aad.

²⁰Áíge' naltsoosíí ilch'í' ánáyiidlaago, nal'a'á yaa náyin'ąąge' nánezdaa. Ha'ánátséh goz'ąą yun'e' yıl naháztaaníí dawa daabineł'íí l'é'e. ²¹Nnee yich'í' yałti' nkegonyaago gáníí, Díí Bik'ehgo'ihí'nań biyati' bek'e'eshchiiníí díí jıí daasidołts'aanihíí begolne'. ²²Nnee dawa nł't'éégo baa yádaalti' l'é'e, yati' nzhóni yee hadziihíí yaa bił díyadaagot'eego gádaałłdi'nii, Díń la' Joseph biye' at'éé? ²³Jesus gábiłnii, Yati' ilch'ígó'aahíí bee gádaaashıłdołnii, Izee nant'án nłłni, dáni na'nłzihł: Capérnaumyú ánát'ıíhıí yaat'ıdaandzigo kú ałdó' dáni gonłíyú ágánt'ıíł. ²⁴Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi dá golíígee doo habı'dit'ıí da, da'aniigo ádaanohwıłdishnii.

²⁵Shıí da'aniigo nohwıł nadaagoshnı', **Elías** t'ah hınaaná' dá doo nagołt'ıíhé taagi łegodzaagé' gostán dahitaą, áígee shiná' góyééhıí benagowaa l'é'e, Israel hat'i'ı bitahgee isdzáné biká' da'adini łąągo daagolıí; ²⁶Ndi Elías doo hwaa ła' bich'í' bi'dol'aad da, naniyúgo itsaa Sídon godzogıí biyi' k'ıh goznıl Sarépta golzeeyú gólınıhi zhá bich'í' bi'dol'aad l'é'e. ²⁷Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi, Elıseus holzéhi, t'ah hınaaná' Israel hat'i'ı bitahgee nnee łąągo łóqđ doo ínádıh dahi, leprosy holzéhi, yaa nakai; ndi doo ła' nádzii daná' nnee Náaman holzéhi, Sýriayú gólını, zhá nádzii l'é'e. ²⁸Ha'ánázéh yun'e' naháztaaníí díí Jesus ánıíhıí daideztsąąná' bádaagoshchıíđ, ²⁹Áık'ehgo daahizi'go Jesus ch'ıdaaniyood, dził nan'aahıí biká' gotahyú yıl náłseel l'é'e, áíge' góđah ch'ıdaahilt'e' daanzı. ³⁰Áiná' nneehıí bigizhyú ch'ínyáá l'é'e. ³¹Áíge' Capérnaum golzeeyú nýáá, Gálilee godzogıí biyi', ákú Jews daagodnłsiníí bijíí dawahn ilch'ígó'aah l'é'e. ³²Yebik'ehgo ilch'ígó'aahıí bighą nnee bił díyadaagot'ee.

³³Jews ha'ánátséh goz'ąą yun'e' ła' nnee ch'iidn biyi' gólınıhi sidaa l'é'e, án nawode ³⁴Gánıí, Doo nohwaa nanna da; hago łąą át'éégo

nohwich'í' goń'aahgo ánt'íí, Jesus, Náza'rethgé' nannáhi? Ya' da'izl'iyyú ánohwiléhíí bighąńyaa née? Shíí nígonsi hadń ánt'íihíí; Bik'ehgo'ihí'nań bich'ą'gé'go Dilzihgo Nl'ni. ³⁵Jesus nłdzilgo hadziigo gáyil'ńii, Handziih hela', an biyi'gé' hannáh. Nńee il'ńi'gee nńee ch'iidn biyi' gol'inihíí ch'iidn nkíbidest'ehgo dá doo hago ábile'é biyi'gé' halwod. ³⁶Nńee dawa bił díyadaagot'eego gádaa'ildí'ńii, Díí yati'íí hago'at'éhi! Dawa yebik'ehgo ła'íí binawod gol'íigo spirits daanch'í haokáh yil'ńiigo hainiyood. ³⁷Dahot'éhé nńee bitahyú nłt'éégo baa ch'íinii didezdlaad l'é'e.

³⁸Nádiidzaago ha'ánázéhgé' ch'ínádzaago Simon bigowa yuné' ha'ayáá. Simon bi'aadíí bimaá yóiyahgo nezgai; áí bighąńadaach'okąąh. ³⁹Yit'ahgé' sizijgo hat'íí binesgai shíhíí náines'íihgo nłt'éé násdlíí: áík'ehgo dagoshch'í' nádiidzaago yá da'dezné'.

⁴⁰O'í'ąązhí' godeyaago hayíí bik'íí kah il'tah at'éhi yaa nakaihíí Jesus bich'í'yú yil' neheskai; áík'ehgo dała'á daant'íigo yik'e daadil'ńiigo náda'ilziih l'é'e. ⁴¹Nńee ch'iidn biyi' daagol'íńi' ląągo ch'iidn nádaadil'ghaashgo haikáhná' gádaańii, Ni, Christ Bik'ehgo'ihí'nań biYe'ńl'ni. Ch'iidn Jesus, Christ nłiigo yídaago'shíhíí bighą, nłdzilgo yich'í' hadziigo, Hadaa'ldziih hela', yil'ńi'id. ⁴²Hayołkaałyú ch'ínyáago da'izl'iyyú óyáá: áfná' nńee biká hadaantaago, áíke'égo baa hikai, doo yich'ą' digháh hádaabit'íí dahíí bighą. ⁴³Áík'ehgo yich'í' hadziigo gán'íí, Łahyú kih nagozn'íl'í Bik'ehgo'ihí'nań bilatł'áhgee begoz'aan'íí baa yashti' doleel: áí bighą shi'dol'aad. ⁴⁴Gálileeyú Jews ha'áná'séh nagozn'íl' yuné' nńee yich'í' yałtigo naghaa l'é'e.

5 ¹Jesus túsikaan'íí Gennésaret holzéhi bahyú sizijná' nńee daatłijizh, Bik'ehgo'ihí'nań biyati' daidits'łh hádaat'íihíí bighą, ²Túsikaagee tsina'eeh'í naki silaago yil'tsaą, nńee łog hadaileeh'íí tsina'eeł yiyi'gé' hakaigo biłogbehaidlehé nanest'óli tádaigisgo. ³Jesus tsina'eeh'íí dała'á Simon bíyééh'íí yeh hiyaaná', Simon gáyil'ńii, Da'anahzhí' shil'ń'eeł. Áígé' tsina'eeh'íí yiyi' dahnezdaa, áígé' nńee yil' ch'ígó'aahgo yich'í' yałti'. ⁴Aął nyánłti'ná' Simon gáyil'ńii, Tú ląáyú idn'eełgo áígé' nilógbehaidléhé ténłtsosgo beha'íílee. ⁵Áík'ehgo Simon gábil'ńii, Iłh'ígó'aah'íí, ch'éh ádaahiit'íigo iskaą ndi doo ła' hadaasiidlee da: da'ágát'éé ndi da'ashil'ńiiyú áshńe'go shilógbehaidlehé hayaa ashłe', ńii. ⁶Ágádaadzaago łog dázhó ląągo hayil'éego biłogbehaidlehé bich'ą' ndaasdlaad l'é'e. ⁷Ła' yil' hada'ileeh'íí anahyú tsina'eeh'íí bił dahna'eeh'íí yich'í' yída'dishgish, Nohwich'odaatł'ńii, daańiigo, Áík'ehgo áí bich'í' bił nda'iz'eełgo tsina'eeh'íí da'ála łog biyi' ha'desb'ihgo tsina'eeh'íí hayaa téłtł'á'ó'eeł nkegonyaa. ⁸Simon Peter díí yil'tsaągo Jesus biyahzhí' hayaa adzaago gán'íí, SheBik'ehń, shich'ą'zhí'go dahnnáh, nńee binch'ó' łánihi nshł'ihíí bighą. ⁹Simon ła'íí yil' hada'ileeh'íí biłgo dawa bił díyadaagot'ee, łog dázhó ląągo hadaizlee'h'íí bighą: ¹⁰James ła'íí John biłgo, Zébedee biye'kehi, Simon yil' nada'iziidi, ałd'ó' bił díyadaagot'ee. Jesus Simon gáyil'ńii, Doo nénłdzid da; kodé' godezt'í'go łog hayihileeh'íí k'ehgo nńee shá náhiláh doleel. ¹¹Áík'ehgo bitsina'eeh'íí tábaąyú ndaayis'ńilná' dawahá akúyaa ndaiz'ńilná', Jesus yiké' dahiskai l'é'e.

¹²Jesus k̄ih gozñilyú nyáágo n̄nee lóód doo ínád̄ih dahi, leprosy holzéhi, yaa nagháhi Jesus yiltsaañá' hayaa adzaago náyokaq̄ahgo gáyiñ̄ni, SheBik'eh̄n, nashínlziihíí bik'e sínt̄ij̄igo nígonsi, hánt'í̄iyúgo nashínlziih. ¹³Jesus yich'í' dahdidiñ̄niigé' yedeln̄ni'go gáyiñ̄ni, Hasht'í̄i, nándziih. Ái dábiłgo lóód n'íi ínásd̄iid l̄é'e. ¹⁴Jesus gábiñ̄ni, Hadn̄ dánko bił nagoln̄' hela': ti'i, okaq̄ah yebik'eh̄n bich'í' ch'í'nah ádn̄dle'go, Moses ngon'áq̄ l̄é'ehíi k'ehgo hat'íhita be'okaq̄ahíi Bik'ehgo'ih̄i'nañ baa nné', hanánidelzaahíi bigh̄a, áik'ehgo nándziihíi n̄nee yídaagołsi doleel. ¹⁵Áiná' yúwehyú ch'in̄ni didezdaad: áik'ehgo n̄nee doo ałch'íge Jesus yałti'íi daidits'íh hádaat'íi ła'íi kah il̄tah at'éhi yaa nakaihíi nádaabi'dilzii hádaat'íhíi bigh̄a baa hikáh l̄é'e.

¹⁶Áíge' Jesus dasahn da'izl̄ij̄iyú óyááyú oskaq̄ad. ¹⁷Áiná' ła' j̄ii Jesus il̄ch'ígó'aahgo Phárisees daanl̄ni ła'íi begoz'aaníi il̄ch'ídaago'aahi itah naházt̄aą l̄é'e, Gáilee biyi', Judéa biyi' daagotahgé, ła'íi Jerúsalemgé' hikaihi: Jesus Bik'ehgo'ih̄i'nañ binawodíi biłñ̄ij̄igo nádaailziih.

¹⁸Jesus yałti'ná' ła' n̄nee di'ili Jesus bich'í' ndaach'íteehgo biyahzh̄i' ndaach'íteehgo ch'éh ádaach'it'íi l̄é'e. ¹⁹Dázh̄o ch'ílaq̄adgo doo hayú Jesus bich'í' ch'ígot'í' dahíi bigh̄a k̄ih biká'yú hádaach'ist̄ij̄igo Jesus siziiníi bik'ehgé' ch'íí'ángo ádaach'izlaagé' a'ádaach'ist̄ij̄i l̄é'e. ²⁰Jesus n̄nee bi'odla' yígols̄iidná' di'ilihíi gáyiñ̄ni, Shik'isn, ninch̄o'íi da'izl̄iné nádleeh. ²¹Begoz'aaníi ye'ik'eda'il̄ch̄ih̄i ła'íi **Phárisees** daanl̄ni biłgo dábiyi'yú na'ídaadiłkidgo gádaan̄ni, Hadn̄ láhi áñ Bik'ehgo'ih̄i'nañ ádil'ij̄igo aníi? Hadn̄ konch̄o'íi da'izl̄iné áile'? Bik'ehgo'ih̄i'nañ zh̄a go'íi. ²²Jesus ái natsídaakeesíi yígols̄iidná' gáyiñ̄ni, Hat'íi bigh̄a dánohwiyi'yú na'ídaadołkid? ²³Hayíłh̄i doo nyeego ách'in̄niih da, Ninch̄o'íi da'izl̄iné nádleeh, dagohíi, Nádn̄dáhgo dahn̄náh? ²⁴Ni'gosdzán biká' n̄nee binch̄o'íi da'izl̄íi al̄ne'íi shíi, n̄nee k'ehgo Niyááhíi, beshik'ehgo bídaagonołsi doleelh̄i bigh̄a, (n̄nee di'ili sitiiníi gáyiñ̄nid,) Nádn̄dáhgo biká' sínt̄iiníi dahn̄dn̄né'go gowayú nádn̄dáh, niłdish̄ni. ²⁵N̄nee biñáál dagoshch'í' nádiidzaago yiká' sit̄ii n'íi dahnáyiné'go gowayú onádzaa, Bik'ehgo'ih̄i'nañ ya'ahénzigo. ²⁶N̄neehíi dawa dázh̄o bił díyadaagot'eego Bik'ehgo'ih̄i'nañ ya'ahédaanz̄i, áíge' tsídaadesyizgo gádaan̄ni, Díi j̄ii ánágot'íiłh̄i doo hwaa ła' hat'íi gát'éego daahiit'íi da.

²⁷Díi bikédé'go Jesus ch'ínádzaa go tax nanáhi'niłge n̄nee tax bich'í' nahi'niłhihi, Levi holzéhi, sidaago yiltsaą l̄é'e: áik'ehgo gáyiñ̄ni, Shiké' dahn̄náh. ²⁸Áik'ehgo dawahá da'akú nazñilná' nádiidzaago Jesus yiké' dahiyaa l̄é'e. ²⁹Levi bigowayú Jesus bá da'odaą: áíge n̄nee ła'ágo tax bich'í' nadaahi'niłh̄i, n̄nee ła'ihíi biłgo, Jesus ła'íi bitsiłke'yú itah da'iyaaq̄zh̄i' naházt̄aą. ³⁰Áiná' Phárisees daanl̄ni ła'íi bitahyú begoz'aaníi ye'ik'eda'il̄ch̄ih̄i biłgo Jesus bitsiłke'yú yída'il̄tahgo gádaayiñ̄ni, Hat'íi bigh̄a tax bich'í' nadaahi'niłh̄i ła'íi n̄nee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíi bił da'olsaą? ³¹Jesus gádaabiñ̄ni, Doo hago'ádaat'ee dahíi izee nant'án doo yaa nakah bik'eh da, daanezgainíi zh̄a. ³²Shíi n̄nee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíi, Nohwinch̄o'íi bich'á'zh̄i' ádaal̄ne', biłdish̄niyú nýyáá, áiná' doo n̄nee dábił'ehyú ádaat'eehíi ágáłdish̄niyú nýyáá da.

³³Phárisees Jesus gádaayiḥnii, Hat'íisha' bigha John bitsilke'yu dáshiná' da'okaqah, la'íi Pharisees bitsilke'yu aldó' ágádaat'ee; áiná' ni nitsilke'yuhíi doo dáshiná' da'okaqah da? ³⁴Jesus gádaabiḥnii, Ya' ni'i'nehgee nnee dała'ádaat'eehíi nnee niinehíi yił nakaiyúgo dáshiná' da'okaqah née? ³⁵Dahagee nnee niinehíi bich'á' nádilteeh ndi at'ée, áígee dáshiná' da'okaqah doleel.

³⁶Jesus ilch'ígót'aahgo na'goni'íi aldó' yee hadziigo gábiḥnii, Doo hadn'íi áníidéhíi haizqosgo íi dénchó'éhíi yenádi'aah da; ágádaayúgo hii áníidéhíi biká' ch'ída'í'án hileehná' íi dénchó'éhíi áníidéhíi béedit'aago doo let'ee da. ³⁷La'íi wine áni alzaahíi ikagé wine bee natiníi dénchó'éhíi doo biyi' tádaach'iníi da; ágách'idzaayúgo wine áni alzaa'ihíi ikagé yidildohgo na'nil, áík'ehgo winehíi aqł ha'ijool, la'íi ikagéhíi koch'á' yiłchqoh. ³⁸Áiná' wine áni alzaahíi wine bee natiníi áníidéhíi zhá biyi' tádaach'iníi; áík'ehgo daanlt'ée nt'ée. ³⁹Hadn'íi wine da'iltse alzaahíi yodlaaníi, doo áni alzaahíi hát'íida; Wine da'iltse alzaahíi zhá nlt'ée, nihiíi bigha.

6 ¹Jews daagodnłsiníi bijii nakigeehíi Jesus t'oh naghái hentíinií yiyi'yú higaal; bitsilke'yu yił hikaahgo t'oh naghái binest'a' nadaayiniik; áíge' daidnzhihgo daayiyaa l'ée. ²Phárisees daanłni la' gádaabiḥnii, Hat'íi bigha godilziníi bijii doo hat'íi baa nach'ighaa dahíi ádaalt'íi? ³Jesus gánii, Ya' David la'íi yił nakaihíi biłgo shiná' daasilijgo hago ádaasdzaa lań shihíi doo hwahá baa da'otshih da née? ⁴Bik'ehgo'ihí'nań daach'okaqah goz'aq yune' ha'ayáago, bań Bik'ehgo'ihí'nań ye'okaqahgo baa hi'ne'go ni'ne' n'íi náidnne'go yiyaa, la'íi yił nakaihíi aldó' la' yá'ne' l'ée; ái bańhíi okaqah yedaabik'ehi zhá daayiyaa goz'ánihi. ⁵Shíi, nnee k'ehgo Niyááhíi, godilziníi bijii ndi beshik'eh, nii, Jesus. ⁶Laħ Jews daagodnłsiníi bijii ha'ánátséh goz'aq yune' Jesus ha'ayáago ilch'ígót'aah l'ée: akone' nnee bigan dihe'nazhinéego binawod ásdjidi itah sidaa. ⁷Begoz'aaníi ye'ik'eda'ilchíhi la'íi Phárisees daanłni biłgo Jesus daineł'íi l'ée, godilziníi bijii nneehíi náylzih shi daanzigo; ágádaayúgo Jesus hat'íhita yee yaa dahdaago'aahíi bigha. ⁸Áiná' Jesus ái natsídaakeesíi yígótsihíi bigha nnee bigan binawod ásdjidi gáyihni, Nádnáhgo kodé' hizii. Áík'ehgo nádiidzaago áígee hizii l'ée. ⁹Jesus begoz'aaníi ye'ik'eda'ilchíhi la'íi Phárisees biłgo gádaayiḥnii, Dala'á nanohwídaadishkid, ya' godilziníi bijii nlt'éeego ách'it'ijgo goz'aq née, dagohíi dénchó'ego ách'it'ijíi née? Ya' nnee hasdách'ilteehgo née, dagohíi ch'izilheego née? ¹⁰Jesus nnee yitah déz'ij l'ée, áíge' nnee bigan binawod ásdjidi gáyihni, Yushde' dahdinłni. Ágádaana' bigan nlt'ée násdłíi, laħzhinéehíi ga'at'ée. ¹¹Nnee Jesus yik'edaannihíi hadaashkeego gádaahłdi'nii, Jesus hagosha' ádaahidle'? ¹²Áiná' Jesus dasahn dziłyú óyáa okaqahgo, Bik'ehgo'ihí'nań yich'í' okaqahgo iskaa.

¹³Hayikááyú biké' hikahíi, Yushde', daayiḥniiidná' nakits'adah hayinil: ái shinadaal'a'á daayiḥnii; ¹⁴Simon, (Peter yizhi' yá áyílaahíi,) bik'isn Andrew, la'íi James, John, Philip, Barthólemew, ¹⁵Matthew, Thomas, la'íi James Alpheus biye'i, Simon Zelótes holzéhi, ¹⁶Judas James bik'isn, la'íi Judas Iscáriot, ch'íbidoo'aal doleeli.

¹⁷Dzilgé' yil nkenákainá' dzilíí bitl'ááhgee sizíí, áígee biké' hikahíí, ła'íí nnee łáágo Judéage', Jerúsalemgé', ła'íí tádá'yú Tyre ła'íí Sídongé' daagolínihí daabidits'ih hádaat'íigo, ła'íí daanezgaihíí nádaabidilziih hádaat'íigo baa náńsáá; ¹⁸Hayíí spirits nch'ó' biyi' daagolíníí ałdó' baa hikai: áík'ehgo náda'bidilzií l'é'e. ¹⁹Nnee dawa bedaadilchiid hádaat'íí l'é'e: binawodíí nádaabilziihíí bigha.

²⁰Biké' hikahíí yinef'íigo gáyilnii, Nohwíí tédaanołt'iyéhií nohwiya gozhóq' doleeł: Bik'ehgo'ihí'nań bilakt'áhgee daanliiníí itah daanołłi. ²¹K'adíí shiná' daanoliiníí nohwiya gozhóq' doleeł: náda'dołdoł. K'adíí daakchagíí nohwiya gozhóq' doleeł: daadłoh doleeł. ²²Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, shigha nnee nohwik'edaanniihyúgo, ła'íí doo hádaanołwit'íí dayúgo, nch'ó'go nohwich'í' yádaalt'iyúgo, nohwizhi' nch'ó'go yaa yádaalt'iyúgo nohwiya gozhóq' doleeł. ²³Áí bijíí dážhó nohwil daagozhóq'go yaadaołjah le': yaaká'yú itisgo nohwaa hi'né'i dážhó nchaa doleeł: nnee nohwik'edaanniihíí bich'á'gé' nnee daanlínihíí Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi n'íí ałdó' ágádaayilsi l'é'e. ²⁴Áiná' nohwíí ízisgo da'olt'iiníí, nohwá góyéé doleeł! ałk'iná' dawa hádaalt'iiníí nohwíyéé. ²⁵K'adíí náda'sołdijidíí, nohwá góyéé doleeł! shiná' daanołłi doleeł. K'adíí daadłohíí, nohwá góyéé doleeł! ik'edaadoł'nií ła'íí daołchag doleeł. ²⁶Nohwíí nnee dawa nłt'éégo nohwaa yádaalt'ihíí, nohwá góyéé doleeł! áí bich'á'gé' nnee daanlínihíí Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidíí daazhógo ádaadil'ini n'íí ágádaayilniiid ałdó'.

²⁷Shihíí daashidołts'agíí gádaanołwíłdishnii, Nohwik'edaanniihíí nohwil daanzhóq' le', hayíí bił daanołch'ó'íí nłt'éégo bich'í' ádaanołt'ee le', ²⁸Yati' yee daanołwókaalíí nłt'éégo bich'í' natsídaalkees le', ła'íí nch'ó'go nohwich'í' ádaat'eehíí bá da'olkaah le'. ²⁹Hadń nit'ah yonłts'iyúgo łałzhinéé bich'í' nnanínt'aah; hadń ni'íicho nich'á' náidilts'oozyúgo n'íí ałdó' doo baa níchi' da. ³⁰Dahadń hat'íí níyókeedíí baa nné'; hadń dahat'ihíta níyééhií nich'á' náidnné'yúgo doo t'ązhi' bínáhónkeed da. ³¹Nnee hago'at'éégo nohwich'í' ádaat'eego hádaalt'íihíí k'ehgo nohwíí ałdó' bich'í' ágádaanołt'ee. ³²Hayíí bił daanołshooníí zhá nohwil daanzhóq'úgo, hago'at'éégo nłt'éé áí? Nnee doo daagodnłs'í dahíí ndi hayíí bił daanzhooníí bił daanzhóq. ³³Hayíí nłt'éégo ádaanłs'í shihíí zhá bich'í' nłt'éégo ádaanołt'eeyúgo, hago'at'éégo nłt'éé áí? Nnee doo daagodnłs'í dahíí ndi ágádaat'ini at'éé ałdó'. ³⁴Nohwíí hadń hat'íí bá ch'ídaashońné'yúgo t'ązhi' shaa nné' daanołs'igo, hago'at'éégo nłt'éé áí? nnee doo daagodnłs'í dahíí ndi dawahá łałch'ínadai'né'i at'éé, da'áígee shaa nai'né' daanzigo. ³⁵Nohwik'edaanniihíí nohwil daanzhóq' le', ła'íí nłt'éégo ádaalt'íí, dahat'ihíta ch'ídaanołné' le' doo shaa nané' daanołs'í dago; áík'ehgo yaaká'gé' łáágo nohwaa nané' ła'íí Da'tiséyú At'éhi bichagháshé daanołłi doleeł: án nnee doo ahédaanz'í dahíí ła'íí daanč'ó'íí ndi yich'í' nłt'éégo at'éé. ³⁶NohwiTaa bił goch'oba'híí k'ehgo nohwíí ałdó' nohwil goch'oba' le'. ³⁷Doo hadń baa nádaalt'íí da le', áík'ehgo nohwíí ałdó' doo nohwaa nádaach'it'íí da doleeł: nnee doo nch'ó'go baa natsídaalkees da le', áík'ehgo doo nch'ó'go nohwaa

natsída'ikees da: nnee nohwich'í' nchọ'go ánát'ííhíí baa nádaagodenol'aah le', áík'ehgo nohwíí ałdó' nohwaa nágodet'aah: ³⁸Nnee baa daanołné', áík'ehgo nohwíí ałdó' nohwaa na'né'; áí nł't'éégo bínel'ąąđgo, hayaa íłk'ínábénisdzilgo, nł't'éégo ąął nnešgohgo haláh odaazłjigo nohwaa nach'iné'. Dáhołąągo kaa daasołné' lánshj n'íí k'ehgo da'ágáhołąągo nohwaa nádo'né'. ³⁹Íłch'ígót'aahgo na'goni'íí yee hadziigo gádaabiłnńiid, Ya'nnee bináá ágodiníí ła' nnee bináá ágodini lołqos née? ágádaaszaayúgo sha' da'ála ínlwozh yuyaa olıldeeł? ⁴⁰Biłch'ígót'aahíí biłch'ígó'aahi doo yitiso at'éhi at'éé da: áíná' daakówa nł't'éégo koł ch'ıdaakost'ąayúgo, áí bił ch'ígó'aahíí ga'ách'ít'éé daach'ileeh. ⁴¹Hat'íí bighą nik'isn bináá yune' tsjałch'ísęę sitaaníí hí'íí, áíná' nihíí nináá yune' tsj nchaahi sitaaníí doo hí'íí da? ⁴²Ni nináá yune' tsj nchaahi sitaaníí doo hí'íí daná', hat'íí bighą nik'isn gáłnńii, Shik'isn, ai tsj ałch'ísęę nináá yune' sitaaníí ná haoshtjijh? Ni nzhọq ádnł'ini, íłtsé nináá yune' tsj nchaahi sitaaníí hatjijh, áík'ehgo nł't'éégo go'íí nleehgo, áníita nik'isn bináá yune' tsj ałch'ísęę sitaaníí bá hatjijh. ⁴³Tsint'áni nł't'éhihíí doo nest'án dénchọ'éhíí baa dahnándahi at'éé da; ła'íí tsint'áni dénchọ'éhíí nest'án nł't'éhihíí doo baa dahnándahi at'éé da. ⁴⁴Tsint'áni dał'a hentłjigo nest'án baa dahnándahíí bee bígózi. Figs doo hosh baa ndaach'ihiniłhi at'éé da, ła'íí dasts'aa'íí doo hosh diwozhíí baa ndaach'ihiniłhi at'éé da. ⁴⁵Nnee nł't'éhihíí bijíí yune' nł't'éégo goz'aaníí bich'ą'gé' nł't'éhihíí zhą bee hagowá; áíná' nnee nchọ'íí bijíí yune' nchọ'go goz'aaníí bich'ą'gé' nchọ'íí zhą bee hagowá: hago'at'éégo yách'íłti' shjijíí kojíí yune' hago'at'éégo goz'ąą shjijíí bich'ą'gé' ách'iniłhi at'éé.

⁴⁶Hat'íí bighą, SheBik'ehń, sheBik'ehń, daashłdołńiigo shich'í' ádaadołńiiná' da'ánohwłdshńiyyú doo ádaanoł't'ee da? ⁴⁷Dahadń shaa nyááhn shíyést's'ąągo shiyati' yikísk'eh at'ééhn, díí k'ehgo ako at'éhi at'éé: ⁴⁸Nnee yúyahgo hagogéedgo tséé biká' bigową ágodlaa: áík'ehgo tú idezjoolgo bigowąhíí bídilk'ol ndi doo hago adzaa da; nłdzilgo tséé biká' ágolzaahíí bighą. ⁴⁹Áíná' dahadń shíyést's'ąą ndi doo yikísk'eh at'éé dahń, díí k'ehgo ako at'éhi at'éé, nnee bigową dá sái zhą yiká' ágodlaa, doo tséé biká' dahgoz'ąą dago; áí gowąhíí yich'í' tú idezjoolgo dagoshch'í' nangónogo'; áík'ehgo aanábígot'ííł gozłjij.

7 ¹Jesus nnee bídaayést's'aaníí ąął yich'í' nyánłti'ná' Capérnaum golzeeyú óyáá. ²Silááda dał'an gonenadń binant'a'íí yána'iziidi bił nzhóni nezgaigo dak'azhá datsaah lę'e. ³Nant'ánhíí Jesus yaat'ínzigo nnee Jews yánadaazńi Jesus bich'í' odais'a' gánłigo, Yushdé', kú nńáhgo shá na'iziidií shá nánłziłh, daabiłdołńiih. ⁴Áík'ehgo Jesus yaa hikaigo nádaayokąąhgo gádaanńi, Díí áłłńiihíí bá ándle'go dábí'eh: ⁵Bił daanjọqo go ha'ánálzéh goz'aaníí nohwá ágolaa. ⁶Áík'ehgo Jesus ył onákai. Nant'ánhíí bigową t'ah bich'í' hikahná' nant'án bit'eké Jesus bich'í' hil'aad gánłigo, ShiNant'a', nich'í' nagóntł'ogíí bighą dáko akú nóđáh hela'; shigową yune' ha'ánńáhgo ndi doo bik'eh sitłj da: ⁷Naa nsháhgo doo bik'eh sitłj da nsjijíí bighą doo dashíí naa niyáá da: déhadziłhgo ndi shána'iziidń nádziłh ndi at'éé. ⁸Shíí ałdó'

shinant'a' golíí, shihíí silááda bá nansht'aa, dała'á, Dahnnáh, bídishniiyúgo dahdigháh; ła'íí, Yushdé, bídishniiyúgo shaa higháh, ła'íí shána'iziidi, Díí ánlé, bídishniiyúgo áí áile. ⁹Jesus áí yidezts'aqaná' dé bíl díyagodzaago, nnee biké nálseelíí yich'i' adzaago gáyílnii, Gánohwíldishnii, Israel hat'i'i bitahyú ndi doo hwaá hadn díí k'ehgo bí'odla' golíni baa nsháh da. ¹⁰Jesus yich'i' oda's'a'íí gowayú nákaína' nezgai n'íí nlt'éé násdlljigo yaa nakai lé'e.

¹¹Áí iskaq hik'e Jesus kñh goznil, Nain golzeeyú óyáá; bitsilke'yu ła'íí nnee yíl okai. ¹²Áí kñh goznil ch'íná'it'ñh goz'aaníí yich'i' higaal'go, nnee édñhi ch'ídaach'ilteeh lé'e, bimaa itsaaná' dabíí zhá bizhaazhé ishkiin dała'áhi; áí isdzánhíí nnee ląágo yíl nálseel lé'e. ¹³Jesus yiltsaqaná' bíjii nñiihgo gáyílnii, Doo nchag da. ¹⁴Jesus yaa nyáágo tsilhwón yedolchidgo, tsilhwón daayo'aakíí daahizí'. Áígé' hadziigo gáníí, Shik'isn, nádndáh, nildishnii. ¹⁵Édñhgo sitjii n'íí nezdaago yałti' nkegonyaa. Áík'ehgo Jesus isdzánhíí bizhaazhé yaa náílnłíí. ¹⁶Nnee dawa tsídaadolyizgo Bik'ehgo'ihí'nań ya'ahédaanzigo gádaanii, Bik'ehgo'ihí'nań yána'iziidi ízisgo at'éhi nohwitah siljii; ła'íí, Bik'ehgo'ihí'nań nnee hayiheznłilíí yaa nyáá. ¹⁷Judéa dágoz'aq nt'éégo, ła'íí binaayú daagotahyú Jesus nlt'éégo baa ch'inií lé'e. ¹⁸John bitisilke'yu díí ánágot'jídíí dawa yaa bíl nadaagosni'.

¹⁹John bitsilke'yu naki, Yushdé, daayilnñiidná' gádaayilnñii, Jesus bich'i'yú doł'aashgo gáłdołni', Ya' ni higháhi n'íí ánt'jii née? dagohíí ła'i biká daadéet'jii née? ²⁰Nnee nakihíí Jesus yaa n'áázhgo gádaabilnñii, John Baptize ágole'íí nich'i' nohwides'a', gániłn'ñiihgo, Ya' ni higháhi n'íí ánt'jii née? dagohíí ła'i biká daadéet'jii née? ²¹Yaa n'áázhná' Jesus nnee ląágo náyihilzii, kah iltah at'éhi yaa nakaihíí ałdó', spirits ncho'i biyi' daagolíníí bá hanesdzood; ła'íí binaá ádaagodiníí daago'jigo ánayidlaa. ²²⁻²³Áík'ehgo áí nnee bich'i' hil'aadíí gáyílnii, John bich'i' nádołt'aashgo díí hoł'inií ła'íí disołts'aaníí baa bíl nagołni': binaá ádaagodñh n'íí binaá ánágodle', doo nadaakai da n'íí náhikáh, nnee łóód doo ínádñh dahi yaa nadaakai n'íí nlt'éégo ánádaidle', bijeyi' ádaagodñh n'íí da'ídits'ag ánádaidle', nanezna' n'íí naahikáhgo ánádaidle', tédaat'iyéhíí yati' baa gozhóni bee bich'i' yáda'iti'.

²⁴Nnee John daabis'a'íí t'aqzh'i' onát'aazhná', Jesus nnee dała'at'ééhíí John yaa nagolni'go yich'i' yałti' nkegonyaa gáníigo, Da'izłłjyú hat'íí hádaadel'jyú nasołkai? T'oh bit'aq nteelíí bíl godiyolíí née? ²⁵Hat'íí hádaadel'jyú nasołkai áiná'? Nnee nlt'éégo bik'e'izláhi née? Hayíí bidiyágé nlt'ééhíí ła'íí ízisgo daagolíníí nant'an goljigeé nadaakaihi at'éé. ²⁶Hat'íí ląá hádaadel'jyú nasołkai áiná'? Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi née? Ha'aa, Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi yitiso at'éhi, nohwíldishnii. ²⁷Díí bak'e'eshchjii n'íí án át'jii, Shinal'a'á nádn dish'aa, nádn ilch'i'gole'go. ²⁸Gánohwíldishnii, Nnee daagozłłnií bitahyú Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi doo ła' John Baptize ágole'íí yitiso at'éé da: áiná' Bik'ehgo'ihí'nań bilatł'áhgeé daanliinií bitahyú hadn dážhó doo ilłł dahíí John yitiso at'éé. ²⁹Nnee dawa Jesus daidezts'aaníí ła'íí tax bich'i' nadaahi'niilíí John baptize

ádaabizlaa n'íí, Bik'ehgo'ihinań dážhó nlt'éégo at'éé, daanii. ³⁰Áiná' Phárisees la'íí begoz'aaníí nlt'éégo yídaagołsini, John doo hwaa baptize ádaabizlaa dahíí bighą Bik'ehgo'ihinań ngon'ááníí doo hádaat'íí dago yich'ą'zhi' ádaat'ee l'ęe.

³¹Jesus gáníí, Nnee daańinolt'ííłíí hat'íí bił łshshah nishłeego baa nagoshni'? hat'íí bił dálełt'ee? ³²Na'iniih nagoz'ąągee chągháshé dała'at'éégo ilch'i' ádaaniigo, Tsjsól bee nohwich'i' da'nt'aal ndi doo hwaa ch'adaashinołzhil da, daańildi'niihíí bił dálełt'ee. ³³John Baptize ágole'íí doo bán yiyąą dago la'íí doo wine yidlaąą dago nyaaná'; Ch'iidn biyi' golíí, daadołnii. ³⁴Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, ishąągo la'íí ishdlaąągo niyáána' gádaashıdołnii, Áń dichini la'íí idlánihi, tax bich'i' nadaahi'niiłíí la'íí nnee doo bik'ehyu' ádaat'ee dahíí bit'eké nlíni! ³⁵Da'anii igoyą'íí hat'íí ádaat'ííłíí bee bigózih.

³⁶La' Phárisee nlíni Jesus, Shigowayú nńáá, yińnii. Áík'ehgo Jesus áí Phárisee bigowayú nyaayú iyąągo nezdaa. ³⁷La' isdzán binch'ọ' láníhi áí kįh gozńilgee golńnihi, Jesus Phárisee bigowayú iyąągo yaat'inzigo tús tséé, alabáster holzéhi, bee alzaahi yee ik'ah yin'ąągo, ³⁸Jesus dés'eezi yine'gé' hichago hizí, bináá túhíí bee Jesus bikee yá táyigis nkegonyaa, bitsizıl yee k'eyıldéh, áíge' daayits'qsgé' ik'ah yaa yiziid l'ęe. ³⁹Phárisee yił iyąą'ń dıí isdzán at'ínníí yo'įigo dabıí gáńildi'nii, Dıí nneehıí Bik'ehgo'ihinań binkááyú na'iziidi nliyyúgo, dıí isdzán bídilchi'íí hadń át'ıı shihíí hago'at'éé shihíí yigółsı doleł ni'; binch'ọ' láníhi at'ééna'. ⁴⁰Jesus bich'i' hadziigo gáníí, Simon, hat'íí shı nıłdishnii. Áík'ehgo Simon gábiłnii, Áńnii, ilch'ıg'ó'aahıí. ⁴¹La' nnee zhaali ách'ıńıłi nnee naki yaa yił'áá l'ęe: nnee dała'á ashdla'i gonenadń zhaali, penny holzéhi, baa ha'áá, la' nneehıí ashdladin baa ha'áá, ⁴²Doo hago'at'éégo nanáda'ıńııł da l'ęe, da'ágát'éé ndi nzhqọ yiłnııid. Dıí nnee nakihıí hayıłhıí nnee zhaali ách'ıńıłi itisgo bił nzhqọ gá? ⁴³Simon hananádzii, Hayıí dážhó itisgo baa ha'áá shihıí go'ıı. Jesus gábiłnii, Da'áígee áđıńııid. ⁴⁴Jesus isdzánhıí yich'i' adzaaná' Simon gáyıłnii, Ya' dıí isdzánhıí h'ıı née? Nigową yune' ha'ayáána' doo hwaa tú shikee bee tánágisıí shaa níziid da: áína' dıí isdzánhıí bináá túhıí bee shikee shá táyigisge' bitsizılıí bee k'e'ıłdee. ⁴⁵Ni doo hwaa shısıńts'qs da: áína' ha'ayááge' yushde' godezt'ıgo dıí isdzánhıí shikee daayits'qs nkegonyaa ni'. ⁴⁶Doo hwaa ik'ah shıtsit'á' bíđınzhızh da: áína' dıí isdzánhıí ik'ah shikee yıdezhızh. ⁴⁷Áík'ehgo gániłdishnii, Isdzán binch'ọ' dážhó ląąhıí da'ızlıné bá ánálne', dážhó bił nshqọhıí bighą: áína' hadń binch'ọ' ayáháhıí da'ızlıné bá ánálne'ıí, ayáhągo bił nshóni at'éé. ⁴⁸Jesus isdzánhıí gáyıłnii, Ninch'ọ'ıí da'ızlıné ná ánálne'. ⁴⁹Nnee yił da'ayaanıí gádaańııdi'nii, Hadń láhi dıí, konch'ọ'ıí da'ızlıné ká ánaıdle'i? ⁵⁰Jesus isdzánhıí gánayıłdo'ńııid, Ni'odla'ıí hasdánıłt'ıı; ilch'ı'gont'éégo dahnáđndáh.

8 ¹Áí bikédé'go Jesus kįh nagozńilyú la'íí gotahyú dahot'éhé nnee áígee daagolıńıí yich'i' yałti'go la'íí Bik'ehgo'ihinań bilałt'ąhgee begoz'aaníí nlt'éégo baa na'goni'ıí yaa nagolńi'go naghaa l'ęe: bitsıłke'yu nakits'adah yił nakai, ²La'ıí isdzáné spirits nch'ọ'ıí biyi' daagolıı n'ıí la'ıí

kah iltah at'ééhíí yaa nadaakai n'íí nádaabi'dilzii lẹ'ehi yił nakai ałdó', Mary, Mágdalene daałch'inihi, ch'iidn gots'idn biyi'gé' hakaihi, ³Ła'íí isdzán Joánna, nant'án Hérod bik'ih yá bik'ehi, Chúza holzéhi, bi'aad; ła'íí Susánna, ła'íí isdzáné doo ałch'idé dahi, ałdó' yił nakai, aí isdzánéhií bíyéehíí łazhzhí' Jesus yee yich'odaazni'.

⁴Í'ánigé' kih nagoznilgé' nnee łaągo Jesus yaa náńłsáą, áigee na'goni'íí yee yił ch'ígó'aahgo gáníí: ⁵K'edileehíí yił ke'go k'edileeyú óyáá: k'edileege k'edilzíí ła' itín bahyú nanehezdee; aí ła' nnee yiká' naskai, ła'ihíí dló' nádaizehlaa. ⁶Ła' k'edilzíí tsééká' nanehezdee; ndi hadaazhjeedgo dagoshch'í' daanłnago nádaahisga, doo nłt'éégo godit'oodyú hadaazhjeed dahíí bighą. ⁷Ła'ihíí hosh bitahyú nanehezdee; áík'ehgo hoshihíí igháńłsągo nadaistseed. ⁸Ła' k'edilzíí leezh nłt'ééyú nanehezdee, aí zhą hadaazhjeedgo dala'á gonenadín bitisyú ánálzaa. Aął nagosni'ná' gánniid, Hadń bijeyi' golíńnií íyésts'ąą le'. ⁹Bitsilke'yu nabídaadilkidgo gádaabiłnií, Ich'ígót'aahgo na'goni'íí bee nohwil nadaagosinłni'íí hat'íí niigo ánnii? ¹⁰Jesus gáníí, Bik'ehgo'ihí'nań bilatł'áhgee begoz'áni doo bigózi da n'íí nohwíí bídaagonolsiįhgo nohwaa daagodest'ąą: áíná' ła'ihíí ich'ígót'aahgo na'goni'íí zhą bee bił na'goni'; áík'ehgo dédainel'íí ndi doo daayo'íí da doleek, ła'íí dédaidits'ag ndi doo bił idaagozi da doleek. ¹¹Ich'ígót'aahgo na'goni'íí hat'íí niigo ádishnií shihíí baa nohwil nagoshni': K'edilzihií Bik'ehgo'ihí'nań biyati' at'éé. ¹²K'edilzíí itínyú nanehezdee n'íí aí nnee yati' daidezts'ąą, ndi ch'iidn nant'án nyáago yati' bijíí yune' benagoz'aaníí bich'ą' náyihezlaa'íí ádaat'ee, doo da'osdłądgo hasdákai dahíí bighą. ¹³K'edilzíí tséé yiká' nanehezdee n'íí nnee bił daagozhógo daidezts'ąą; áíná' t'oh bikeghad ádiįhií k'ehgo ádaat'eego, déł'ihézhí' yati' daayodłą, áíná' nabída'dintaahgee t'ąązhí' nanánihidéh. ¹⁴K'edilzíí hosh biyi' nanehezdee n'íí nnee yati' daidezts'ąą, ndi dahikáhyú ni'gosdzán biká' ágot'eehíí, ízigo it'íńnií, ła'íí gonedliinií zhą yaa natsídaakeesíí ádaat'ee, áík'ehgo doo nest'ą' goleeh da. ¹⁵K'edilzíí leezh nłt'ééyú nanihezdee n'íí yati' daidezts'ąąná' daabijíí nłt'éhi biyi' yuyaa yati' ich'iyolta', áík'ehgo nest'ą' nłt'ééhíí yint'ąą dayúweh yaa hikaahgo.

¹⁶Doo hadń ik'ah kọ'íí yidiłłtaadgo dahat'łhíta yit'ááh ch'aanáidil'íí da, dagohíí doo kástiné yit'ááhyú nyilł'áah da; áíná' ik'ah kọ'íí biká' dahnásiłt'áhé yiká' dahyi'aah, áík'ehgo hayíí ha'áhikáhíí aí kọ'íí yee daago'íí. ¹⁷Dawahá nanł'í' n'íí ch'í'nah ádolniil; dawahá doo hit'íí da n'íí bigóziįhgo hit'íí doo. ¹⁸Áí bighą da'dołts'agíí nłt'éégo ídaayesołts'ąą: dahadń íyésts'ąągo ígo'aahn bigoyą'íí itisgo baa nádo'né'; áíná' dahadń doo íyésts'ąą dahń, ayáhągo ígoł'ąą n'íí ndi bich'ą' da'łlií nádodleek.

¹⁹Jesus bimaa ła'íí bik'isyú biłgo baa hikai, ndi Jesus baa ch'ilaąahíí bighą doo hago'at'éégo baa hikáh da lẹ'e. ²⁰Nimaa ła'íí nik'isyú biłgo naa hikáh hádaat'íihíí bighą dadányú nadaazi, daabiłch'innii. ²¹Jesus hadziigo gáníí, Bik'ehgo'ihí'nań biyati' yidezts'ąągo yikísk'eh ádaat'eehíí shimaa ła'íí shik'isyú ádaat'ee.

²²Łah jii Jesus tsina'eełíí yeh hiyaa, bitsilke'yu biłgo: bitsilke'yu gádaayiłnií, Noo', hanaazhí' nohwil nada'do'éel. Áík'ehgo bił dahda'n'eel.

23 Bił da'o'ol̄yú Jesus iłhaazh l̄e'e: áígé' dát'éégo deshch'iidgo tú nádídáh sil̄iigo tsina'eelíi bidaadesk'olgo ńgodzid l̄e'e. 24 Áík'ehgo Jesus ch'ínadaabisidgo gádaabił̄nii, NohweBik'ehń, nohweBik'ehń, k'azhą t̄éłt'áh nohwił ogo'eel. Áík'ehgo ch'ínádzidgo ńch'iidíi łá'íi tú hashkeego nádídáhíi yich'íi hadziigo óch'iidgo nkenágohelto'. 25 Jesus bitsil̄ke'yu gáyil̄nii, Hago'at'éégo nohwi'odłá'íi doo bada'ołíi da? Tsídaadolyiz łá'íi bił díyadaagot'eego gádaaıł̄di'ńii, Hago'at'éégo łą, díi n̄neehń tú łá'íi ńch'iidíi ndi da'ayıł̄niiyú ádaat'ee!

26 Gadarénes daagol̄ıyú Gálilee binaazhı'yú bił nada'diz'eel. 27 Jesus tsina'eelíi yiyi'gé' háyáago k̄ih gozn̄il̄gé' n̄nee łá' doo ánińá' godezt'ı'go ch'iidn biyi' gol̄ni baa nyáá, áń bidiyágé da'áđihgo nagháhi, n̄nee łena'ńil̄i goz'ąayú gol̄ni, doo k̄ih biyi' da. 28 Jesus yil̄tsąaná' nádidilghaazhgo yiyahzhı' hayaa adzaago, nawode gán̄ıi, Hago łąá áshile'go ánt'ıi, Jesus, Bik'ehgo'ihı'nań da'tiséyú at'éhi biYe' r̄l̄ni? Nánoshkąąh, shiniigodoléh hela'. 29 (Jesus spirit nch'ı'ıi al̄k'ıná' gáyil̄niiid, An biyi'gé' hannáh. Doo al̄ch'ıdn ch'iidnıi nabihesłaa da: besh hishbizhı'ıi łá'ıi kokee bee lınádaach'ıłt'óhıi bee łbi'dest'p'q; ndi łbi'dest'oonıi nyihidziı'go ch'iidn da'ıliıyú onábinyo'.) 30 Jesus nabıdilkidgo, Hat'ıi honlzéé? bił̄nii. Shıı Łáni honszee, n̄niid: ch'iidn doo al̄ch'ıde biyi' oheskai dahıi bighą. 31 Jesus nádaayokąąhgo, Doo yúyahgo o'ı'áınyú dołkáh nohwiłdonıi hela', daannıid. 32 Áıgee dzılyú góchi da'ayaągo nanatsé': ch'iidn Jesus nádaayokąąhgo gádaanıi, Góchi behokáh. Áík'ehgo Jesus yaa goden'ąá. 33 Áík'ehgo n̄neehıi yiyi'gé' hakaigo góchi nanatsé'ıi yiyi' oheskaigé' túnteel sikaanıi yeh natsąágo hayaa nádnkıigo tú yil̄ daadesdzii. 34 Góchi yinádaadéz'ıi n'ıi díi ágodzaahıi daayil̄tsąaná' nádnkıigo, k̄ih gozn̄ilyú łá'ıi binaayú gotahyú yaa nadaagosnıi'. 35 N̄nee bił nada'gosnıi'ıi áı ágodzaahıi dainel'ıyú oheskai l̄e'e. Jesus yaa hikainá' n̄nee ch'iidn biyi' gol̄ıı n'ıi Jesus bikeeyú sidaago daayil̄tsąą, áı n̄neehıi ch'iidn biyi'gé' haheskaigo k'adıi biini' gol̄ıigo bidiyágé gol̄ıigo sidaa, áık'ehgo ńdaaldzid l̄e'e. 36 N̄nee bináál' ágodzaahıi hago'at'éégo n̄nee ch'iidn isná ábiłsj n'ıi biyi'gé' ch'iidn hainiyoodgo nailziłhıi yaa nadaagosnıi'.

37 N̄nee Gadarénes daanliiniıi bini'yú daagol̄ınihıi dawa ńdaaldzidhıi bighą Jesus, Nohwich'ą'zhı' dahnnáh, daayil̄nii; áık'ehgo tsina'eelıi yeh nádzaago t'ąązhı' bił oná'ı'éeł. 38 N̄nee ch'iidn yiyi'gé' hanatsąá n'ıi nábokąąhgo, Nił nádósht'aash, ńii: áıná' Jesus t'ąązhı' onábıł'a', gán̄ıigo, 39 Nigowayú nádńdáhgo Bik'ehgo'ihı'nań hago nłt'éégo ánániidlaahıi baa nagol̄ni'yú. Áık'ehgo Jesus hago nłt'éégo ánábiidlaahıi k̄ih dágozn̄il nłt'éégo yaa nagol̄ni'go anádaał. 40 Jesus hanaayú bił naná'dez'eełná' akú n̄nee łąágo biba' dałá'at'éégo Jesus baa nyááhıi yaa bił daagozhqó l̄e'e.

41 N̄nee łá' Jáirus holzéhi, Jews ha'ánáłséhıi yebik'ehń, Jesus yaa nyáá l̄e'e; yiyahzhı' hayaa adzaago náyokąąhgo gán̄ıi, Shigowayú ńńáh: 42 Bizhaazhé dałá'áhi it'eedn nakits'áđah shı bił łegodzahi k'azhą datsaahıi bighą ániıi. Jesus higaalyú n̄nee daabiłjizh l̄e'e.

43 Áıgee isdzán dił bighánłııgo nakits'áđah bił łegodzahi itah l̄e'e, dawahá biyéé n'ıi izee nant'an yich'ı'ıi nayihezn̄il ndi doo hwaa łá' nábilziłh da. 44 Áń

Jesus yine'gé' ninyaago bi'íí bidá'yú yedel_niih: dagoshch'i' dił bighánlį́ n'íí ésdį́id. ⁴⁵Jesus gáníí, Hadń shedel_niih? Nńee baa nánńsáąhíí, Nohwíí doo hwaa ádaaahit'į́i da, daanniidgo, Peter ła'íí yil nakaihíí Jesus gádaayil_nii, NohweBik'ehń, nńee lą́ągo ninaayú nánńsáągo daańlį́jzh, hat'íí bighą, Hadń shedel_niih? nńii, áńá'? ⁴⁶Jesus gáníí, Shinawodíí łahzh'i' shich'ą'zhi' adzaahíí bighą hadńshį shedel_niihgo bígonsį. ⁴⁷Isdzánihíí doo nant'į́i dago yígolsį́idná' tsídolyizgo ditlidgo Jesus yiyahzh'i' hayaa adzaago hat'íí bighą Jesus yedel_niih shįhíí, ła'íí hago'at'éégo dagoshch'i' nábi'dilziliih nńee dawa yinááł nagosni' lẹ́'e. ⁴⁸Jesus isdzánihíí gáyil_nii, Shilah, nił gozhóq le': ni'odłá'į́i nńt'éégo ánániidlaa; ilch'į́gont'éégo dahnádńdáh.

⁴⁹Áígee t'ah yałtı'ná' Jews ha'ánńséhíí yebik'ehń bigowaqé' nńee ła' baa nyáągo gábiń_nii, Nitsi' daztsąq; Jesus doo dayúweh nańłt'og da. ⁵⁰Jesus díí yidezts'ąqgo gáníí, Doo nńłdzid da: onđłąqgo zhą nitsi' nńt'éé nádodleeł. ⁵¹Jesus gowaýú nyáána' Peter, John ła'íí James biłgo ła'íí it'eedn daztsaaniihíí bitaa ła'íí bimaa zhą bił ha'ashkáh, nńiid lẹ́'e. ⁵²It'eedn n'íí nńee dawa baa daachag ła'íí baa ch'aadaaneshzhil: áńá' Jesus gáníí, Doo daałchag da, it'eedn doo daztsąq da, daazhógo ałhoshgo at'éé. ⁵³Áí bighą nńee dázhó baa daadloh, it'eedn da'anii daztsąq yıdaagolsįhíí bighą. ⁵⁴Jesus nńee dała'adzaahíí, Ch'ńnołkáh, daayilnńiidná' it'eedn bigan yilńsoodgo gáyil_nii, Shina'ilį́, nádndáh. ⁵⁵Bi'ih'i'na' nágosdłįgo dagoshch'i' nádiidzaa lẹ́'e: áíge' Jesus, Bá'đońé, nii. ⁵⁶Bitaa ła'íí bimaa bił díyadaagot'ee: áńá' Jesus gábiń_nii, Díí ágodzaahíí hadń baa bił nadaagołńi' hela'.

9 ¹Jesus bitsilke'yu nakits'ádahíí dała'áyilńlaago ch'iidn dawa bitisgo binawod daagolńigo yedaabik'ehgo, ła'íí kah iltah at'ééhíí yaa nadaakaihíí nádaayilziihgo yaa daagodez'ąq. ²Áíge' Bik'ehgo'ih'i'nań bilałt'áńgee begoz'aaníí yaa nadaagolńi'go, ła'íí daanezgaihíí nádaayilziihgo odais'a'. ³Áígee gádaabiń_nii, Desołkaiyú doo hat'íí daańé'go da, gish, izis bena'iltiníí, bání, dagohíí zhaali; doo íicho naki nadaańilgo da. ⁴Dahayú gowaqee ha'áłkaigee, łahyú nádesołkaizhi' da'áígee nasółtaq le'gá. ⁵Dahadń doo nádaanohwidilteeh dayúgo dahdołkáhgo nohwikee baq leezhíí baa daałhaał, áí bee doo hádaanohwit'į́i dahíí bigózih doo. ⁶Áík'ehgo dahdikaigo daagotahyú yati' baa gozhóni yaa nadaagolńi', ła'íí dahayú nakaiyú náda'ihilziih lẹ́'e.

⁷Hérod nant'án Jesus ánát'į́ilńií dawa yaat'ínzigo, hadńshą' ádaayil_nii, nzį lẹ́'e, ła', John daztsąqagé' naadiidzaago án át'į́i, daaniihíí bighą; ⁸Ła'ihíí, Elías n'íí nádzáá, daanii; ła'ihíí, Doo áńiína' Bik'ehgo'ih'i'nań binkááyú na'iziidi n'íí naadiidzaahi at'į́i, daanii. ⁹Hérod gánńiid, Shí ła' John shik'ehgo bitsits'in nadaach'idnk'ii ni'; hadń lą́ąhi áńá', díń dá baa idists'ag nt'éé? Áík'ehgo Jesus yilńséh hat'į́i lẹ́'e.

¹⁰Odaıs'a' n'íí nákaigo hago ánadaat'į́il n'íí Jesus yil nadaagosni'. Áíge' anahyú da'izliiyú, kįh goznil Bethsáida holzéhi ba'ashhahyú yil okai lẹ́'e. ¹¹Áńá' nńee yıdaagolsįidgo biké' onasáą: áík'ehgo Jesus baa bił gozhóqogo Bik'ehgo'ih'i'nań

bilalt'áhgee begoz'aaní yaa bich'i' yałti, ła'í hayí nádaabi'dilziih hádaat'iiní nádaayilzi lě'e. ¹²O'i'áázh'i' godeyaayú nakits'adahíí Jesus gádaayihni, Ai nnee dała'at'éehíí dahayú gotahyú nádaadn'áá, dahayú njeehíí nádaagodi'aahgo, ła'í dahat'fhíta daiyaaní yiká daadez'iyú; kú da'izliyyú nahétaqahíí bigha. ¹³Áíná' Jesus gádaabiłni, Nohwihií bá da'dohné. Áík'ehgo gádaani, Bán dijolé dá'ashdla'á zhá nadaahii'né, lóg dánakiyé biłgo; díí nneehíí dawa idán bá nadaahiłnihyúgo zhá bá da'n'né. ¹⁴Nnee dała'at'éehíí ashdladn doo náhółtag dayú hilt'ee lě'e. Jesus bitsilke'yu gáyihni, Nnee dała'at'éehíí ashdladingo i'anigo dinołbłh daabiłdołnił. ¹⁵Ágádaanniidná nnee dawa dinezbłh. ¹⁶Áíge' Jesus bán ashdla'ihí lóg nakihíí biłgo náidnné'go hadag déz'iigo ya'ahenzigo oskaqdná' iłk'idaizdlaad, áíge' bitsilke'yu yaa daizné, nnee yitadaniłhgo. ¹⁷Áígee nnee dawa da'iyaaqgo náda'isdjíd lě'e: áíge' ch'ėkaadíí táts'aa nakits'adah bik'ehgo nádaach'iheszlaa.

¹⁸Łah Jesus dasahn okqah, bitsilke'yu zhá bił naháztaqago; áíge' Jesus bitsilke'yu nayidilkidgo gádaabiłni, Nnee hadn át'íi daashiłni? ¹⁹Áík'ehgo gádaabiłni, Ła' John Baptize ágole' n'íi daaniłni: ła'ihíí Elías at'íi; ła'ihíí doo áníná' Bik'ehgo'ih'i'nań binkááyú na'iziidi n'íi daztsaaqé' naadiidzaahi at'íi daaniłni. ²⁰Jesus gánádo'niid, Nohwihií hadn át'íi daashiłdołni? Peter gáníí, Bik'ehgo'ih'i'nań Ats'áltni, Christ holzéhi, ánt'ij. ²¹Bitsilke'yu ndzilgo yich'i' hadziigo gáyihni, Hadn ái bił nadaagołni' hela'; ²²Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, doo ałch'ıdn shiniigodilne' da, Jews yánazini, okqah yedaabik'ehi bánadaant'aahi, ła'í begoz'aaní ye'ik'eda'ihch'ih doo hádaashit'ıidago shidizideená' taagi jii hileehgo naadishdáh.

²³Dawa yich'i' hananádziigo gánádo'niid, Dahadn shiké' dahdigháh hát'ııyúgo ıdaayo'nahná' dajii biigha bitsi'ihna'áhi dahyidotııhgo shiké' dahdowáh. ²⁴Dahadn bi'ih'i'na' yaa bił goyééhń, ái bich'á' da'izlıı hileeh: áíná' dahadn ıdaayis'nahgo shíi shigha bi'ih'i'na' da'izlıı silıı'ń, án ih'i'naa doo ngonel'aa dahíi yee hiıaa doo. ²⁵Ni'gosdzán dágoz'aa nt'éego ch'ist'ııná' koyi'sizini da'izlıı silııgo ch'a'och'ıtłizhyúgo, ái hat'ıi bich'á'ge' ch'it'ııh? ²⁶Hadn shik'e ıdaayándzihíi ła'íi shiyati' yik'e ıdaayándzihíi, shíi, nnee k'ehgo Niyááhíi, ałdó' nánshdáhgo bik'e ıdaayánsdzı doo, shich'á'idindláadgo, shiTaa bich'á'idindláadíi ła'íi binal'a'a yaaká'yú daagolıını dilzini bich'á'idindláadíi bee shich'á'idindláadgo. ²⁷Shíi da'aniigo nohwił nadaagoshni', kúgee nadaaziınıí ła' dá doo da'itsaahí dailjé Bik'ehgo'ih'i'nań nant'aago daayıltséh.

²⁸Díi ánniıdıí dáshı tsebíiskaqago Peter, James, ła'íi John biłgo, Jesus yił okai lě'e, dził n'ááyú okqahyú. ²⁹Jesus okqahná' binihií łahgo at'éego silıı, bidiyágéhií dázhó łigaigo bik'ina'didlaad silıı. ³⁰Áígee nnee naki, Moses holzéhi ła'íi Elías holzéhi Jesus yił yadaalti' silıı. ³¹Ái nneehíi dázhó bich'á'idindláad silıı, áíge' Jesus datsaah doleełi yaa yadaalti', Jerúsalemıyú áne'ihı. ³²Peter ła'íi yił nakaihií dázhó bił daanzıi: ndi t'ah daadez'ııná' Jesus bich'á'idindláadgo ła'íi nnee naki yił nadaazi'ıi daayıltsaa. ³³Ái nnee nakihíi Jesus yich'á'zhı'go dahnasht'aazhná' Peter Jesus yich'i' hadziigo, SheBik'ehń, kú nkaihií nohwá

nt'ée: chagosh'oh taagi ádaagohiidle'; la' ni ná, la'ihíí Moses bá, la'ihíí Elías bá, nii l'é: dá doo natsekéesé da. ³⁴T'ah yahti'ná' yaak'os biká' dahiyaa l'é: biyaa nágonahgo tsídaadolyiz. ³⁵Áí yaak'os biyi'gé' yati' yidests'aa, gáníígo, Díínko shiYe' shíł nzhóni: hódaayot's'aa. ³⁶Áíhíí ałł yahti'ná' Jesus dasahn daayit'saa. Bitsilke'yu díí ágodzaahíí nadain't'íí'go doo hadn' yil nadaagosni' da.

³⁷Áí iskaą hik'e dziłgé' gódah nákaigo nnee l'áągo baa náńts'aa l'é. ³⁸Áí nneehíí la' nádidilghaazhgo gáníí, l'ch'ígó'aahi, nánoshkaąh, shiye' shá n'í'í; da'ái zhá shizhaazhéhi. ³⁹Lahgee spirit nch'ó'i nabihíłaa, áígee dilwosh; nádinigisgo bidayi'gé' itáwosh haigháh nádleeh, áígé' biniigon't'éeego doo bich'á'digháh da. ⁴⁰Nitsilke'yu nádaahoshkaąh hadainihiyoodgo; ndi doo hago'at'éeego da. ⁴¹Jesus gáníí, Nohwi'odłá' édaadihgo dánohwíí zhá daanohwik'ehgo daafinot'íí'íí, dahón'sahzhí' nohwíł nahash't'aa, dahón'sahzhí' l'aa nohwidah ánsht'ee? Yushd'é, niye' shich'í' bił n'á'ash. ⁴²T'ah yich'í' higaaná' ch'iidn yaabit'e'gé' nádinigis l'é. Áíná' Jesus spirit nch'ó'íí n'ndzilgo yich'í' hadziigo haińyood, áík'ehgo ishkiiníí náyilziigo bitaa yaa náín't'íí.

⁴³Daakowa Bik'ehgo'ihí'nań binawodíí baa kił díyadaagot'ee l'é. Dawahá yaa ánát'íí'íí baa kił díyadaagot'eego Jesus bitsilke'yu gáyíłnii, ⁴⁴Díí yati'íí nt'éeego ídaasinó't's'aaago nohwííí yune be'ogohigháh le': shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, nnee baa daashich'ide'aah. ⁴⁵Áík'ehgo bitsilke'yu Jesus hat'íí niigo aníhíí doo bił ídaagozi da, doo yídaagołsi da doleełgo yaa ch'anani'í' l'é: áígé' na'ódaadiłkidzhí' bił daagoyé.

⁴⁶Jesus bitsilke'yu l'adaadit'áh nkegonyaa, Nohwitahyú hadn' itisgo at'éhi? daahí'di'niigo. ⁴⁷Jesus bitsilke'yu natsídaakeesíí yígołsiıdgo, ch'agháshé ałch'íséęhi náidnłoqzgo ba'ashhahgé' yinesdaago, ⁴⁸Bitsilke'yu gáyíłnii, Dahadn' shizhi'íí binkááyú díí ch'agháshéhíí náidn't'ííyúgo shíí ałdó' náshidn't'íni at'éé; dahadn' náshidn't'íni shides'a'ń ałdó' náidn't'íni at'éé: dahadn' nohwitahyú doo il'íí dahíí ízigo at'éé doleeł.

⁴⁹John gáníí, SheBik'ehń, nnee la' nizhi'íí binkááyú nnee biyi'gé' ch'iidn hainiyoodgo daahiit'íígo, Doo ágánt'íí da, daabiłde'niid; doo bił daagohiit'íí dahíí bighą. ⁵⁰Jesus John gáyíłnii, Doo ágádaabiłdohńii da: hadn' doo nch'ó'go nohwich'í' na'iziid dahń bił daagohiit'íni at'éé.

⁵¹Jesus yaaká'zh'ígo nábididilteehíí biká' ngonyaago, Jerúsalemyú digháhgo biini' łayíłaa, ⁵²Áík'ehgo bádnyú bá l'ch'í'daagole'go binadaal'a'á odań'a': áí Samáritans bigotahyú híkai. ⁵³Ndi áígee daagolíníí Jesus doo hádaayit'íí da l'é, Jerúsalemyú deyáá daanzhíí bighą. ⁵⁴Jesus bitsilke'yu John la'íí James biłgo díí yídaagołsiıdgo gádaanńii, NohweBik'ehń, ya' yaaká'gé' k'ó'íí daahwíkeedgo díí nneehíí daadn'lıd n'ee, **Elías** adzaahíí k'ehgo? ⁵⁵Jesus bich'í' adzaago n'ndzilgo bich'í' hadziigo gádaabiłńii, Spirit nohwi'yí'sizini hago'at'éehíí doo bídaagonołsi da. ⁵⁶Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, doo nnee da'izlíí ishchihíí bighą niyáá da, áíná' hasdáhishniłhíí bighą niyáá. Áígé' łahyúgo gotahyú onanákaí.

⁵⁷Itínyú ch'okaahyú nnee la' Jesus yich'í' hadziigo gáníí, Dahayú anadááyú níké' anáshdaał doo. ⁵⁸Jesus gábiłńii, Ba' ndi bi'í'án daagol'íí,

dló' yúdahyú nada'iniihíí bit'oh daagolíí; áiná' shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, doo hayú nshteehi at'éé da. ⁵⁹Jesus nnee la'ihí gáyilnii, Shiké' dahnnáh. Áí nneehíí gáníí, ShiNant'a', halaq shitaá iłtsé łehishteehyú dóshaq'.

⁶⁰Jesus áí nneehíí gánáyildo'niid, Nanezna'íí dabíí łedaahí'niil le': áiná' nihíí Bik'ehgo'ihí'nań bilatt'áhgee begoz'aaníí baa nagólńi'go dahnnáh.

⁶¹Nnee la'ihí gánádo'niid, ShiNant'a', níké' dahdisháh doleeł; áiná' iłtsé shigowayú nádishdáhgo áígee naháztaaníí bil nanágoshńi' hik'e. ⁶²Jesus gábilnii, Dahadń bengohildzísé ałk'iná' yiltsoodná' t'aqzhí' nádést'jńń Bik'ehgo'ihí'nań bilatt'áhgee daanliiníí itah hileehíí doo yik'eh sitjį da.

10 ¹Díí bikédé'go Jesus la' gots'idin hanayinilíí bádń dá nakigo nlaago kįh nagozńilyú hayú deyaa shiyú odaihes'a'. ²Jesus gádaabilnii, Nest'a' dázhł łáqgo nest'aqaná' nada'iziidíí doo hwoi da: áík'ehgo nest'a' yeBik'ehń bich'į' da'okkaqahgo gádaabildońniil, Nada'iziidíí ninest'a' nádaayihigeeshyú daadń'áá.

³Dahdołkáh: ba' bitahyú dibeljį bizhaazhé k'ehgo daanohwide'pa'. ⁴Bestso bizis, izis bena'iltiníí, dagohíí nohwikee ik'e'an dahdaadołné' hela': itńnyú daaholkáhyú nnee da'adzaayú doo bil nadaagońi' da. ⁵Gowa yune' ha'alkaigee iłtsé gádaadońiil doleeł, łch'į'gont'ééhíí díí gowa yune' be'ágót'éé le'.

⁶Nnee nt'éégo at'ééhíí áígee sidaayúgo nohwil łch'į'gont'ééhíí yil nlijį doo: áiná' nnee doo hwaa ágát'éé da l'eyúgo, nohwil łch'į'gont'ééhíí dánohwíí nohwíyée nádodleeł.

⁷Gowa yune' ha'alkaigee, da'áígee dinołbįh le'gá, áígee dahat'łhíta nohwá daach'idiné'íí daaholśaqo, la'íí dahat'łhíta nohwá náda'ch'ıłsįhíí daaholđlaqo: hadń na'iziidíí bich'į' na'į'niilgo goz'aq. Doo daazhógo gotahkaigo da.

⁸Dahagee kįh gozńilgee ha'alkaigo, áígee hádaanohwich'it'jįyúgo, idán nohwidáhgee daach'izné'íí daaholśaq doleeł: ⁹Áígee daanezgaihíí nádaaholśiihgo bich'į' gádaabildońniil, Bik'ehgo'ihí'nań bilatt'áhgee daanliiníí itah daaleehgo nohwá ch'įgót'į'.

¹⁰Dahagee kįh gozńilgee ha'alkaigo, áígee doo hádaanohwich'it'jį dayúgo, áígee da'ditinyú nołkahgo gádaadidońniil, ¹¹Daagonońjįgee dá łeezh zhá ndi nohwikee bídaahit'łhíí k'eda'ıldéh, áí bee doo hádaanohwit'jį da bígózįh doo, ndi díí bídaagonolśj, Bik'ehgo'ihí'nań bilatt'áhgee daanliiníí itah daaleehgo nohwá ch'įgót'į' ni'.

¹²Shíí nohwil nagoshńi', Bik'ehgo'ihí'nań yándaago'aahíí bijjį Sódóm biniigodılne'íí bitisgo áí kįh gozńilíí biniigodolńniil. ¹³Korázingee daagonońiiníí, nohwá góyée doleeł! Bethsáidagee daagonońiiníí, nohwá góyée doleeł! Nohwitahyú ízisgo ánágot'jįhíí Tyre la'íí Sídongee ágágodzaayúgo, áígee daagolíiníí doo ániiná' nak'a' dich'įzhé bik'inazlaaná' łch'ii yiyi' naháztaqo bincho'íí yich'ázhį' ádaasdaa doleeł ni'.

¹⁴Bik'ehgo'ihí'nań nnee yándaago'aahíí bijjį Tyre la'íí Sídón bitisgo nohwiniigodidolńniil. ¹⁵Nohwíí, Capérnaumgee daagonońiiníí, yaakázhį'go hanohwidí'niilíí, nohwíí ch'iidntahzhį'go nohwidido'niil. ¹⁶Hadń daanohwíyést'saaníí shíí shíyést'saq ałdó'; hadń daanohwich'olaaahíí shíí ałdó' shich'olaa; hadń shich'olaaahíí shides'ań ałdó' yich'oláhi at'éé.

¹⁷Gots'idinhíí bil daagozhóqo nákaigo gádaanii, NohweBik'ehń, nizhi'íí binkáayú ch'iidń ndi benohwik'eh. ¹⁸Jesus gádaabilnii, Ch'iidń

nant'án, Satan holzéhi, yaaká'gé' hada'didla'híi k'ehgo gódah ch'íngog'o hish'íi ni'. ¹⁹Shíi t'íish lá'íi ch'ígodahistas doo lá' lanohwile' dago, lá'íi nohwik'edaanñihíi binawod bitisgo nohwinawod golíígo nohwaa godini'áá; áik'ehgo doo hat'íi nohwiñí'dóñih át'ée da. ²⁰Da'ágát'ée ndi ch'iidn da'ádaadoñiyú ánadaat'íiíi doo da'ái zhá baa nohwił daagozhóq da le'; áiná' yaaká'yú daanohwizhi' ágolaahíi baa nohwił daagozhóq le'.

²¹Áiná' Jesus Holy Spirit bee bił gozhóqgo gánñiid, ShiTaa, yaaká'zhi' lá'íi ni'zhí' nant'án nłinihi, díi ilch'ígót'aahíi nñee daagoyáqgo bił idaagozinihíi baa ch'ananł'i' n'íi mé' ga'adaat'eehíi bich'i' ch'í'nah ánláahíi ba'ahénsi: da'áik'ehgo ágot'ee, shiTaa; da'áik'ehgo hánt'íigo ágónlaahi. ²²ShiTaa bich'á'gé'go dawa shaa hi'níił: doo hadn shíi Bik'ehgo'ihí'nañ biYe' nshłni shígółsini at'ée da, shiTaa zhá; doo hadn shiTaa yígółsini at'ée da, shíi biYe' nshłni zhá, lá'íi dahadn shiTaa bich'i' bígózihgo áshłe'íi áldó' shiTaa yígółsi.

²³Bitsilke'yu zhá yich'i' adzaago gáyilñii, Hadn hat'íi daal'iiníi daayo'iiníi biyaa gozhóq doleeł: ²⁴Shíi nohwił nagoshñi', doo ach'íde Bik'ehgo'ihí'nañ binkááyú nada'iziidi lá'íi nant'án daanłni daal'iiníi daayiltséh hádaat'íi ndi doo hwaa daayiltsaq da; daadołts'agú daidits'íh hádaat'íi ndi doo hwaa daidezts'áq da.

²⁵Begoz'aaníi nł'éeqo yígółsini lá' Jesus hat'íi nayíntaahgo gáníigo hizí', ilch'ígó'aahíi, hago ashñe'go ihí'naa doo ngonel'áq dahíi bee hinshnaa doleeł? ²⁶Jesus gáníi, Begoz'aaníi hago'at'éeqo k'e'eshchíi? Hónzhiigo hat'íi nił'idi'ñii? ²⁷Nñeehíi gáníi, Bik'ehgo'ihí'nañ neBik'ehñ nijíi dawa bee nił nzhq le', niyi'siziiníi dawa bee, ninawodíi lá'íi ninatsekeesíi dawa bee; na'ashhahgé' gólíiníi nił nzhq le', dani idil njóq'hií k'ehgo. ²⁸Jesus gánábíldo'ñiid. Da'áigee ádínñiid: díi bee ánt'éeýúgo hinnáa doleeł. ²⁹Begoz'aaníi nł'éeqo yígółsini nñee binadzahgee nzhqo ádil'íi hat'íigo Jesus gánáyíldo'ñiid, Na'ashhahgé' gólíiníi nñiihíi, hat'íi nñiigo ánnii? ³⁰Jesus hananádziigo gáníi, Lá' nñee Jerúsalemgé' Jériko yuyaa higaalyú nñee da'n'íihi bik'idahishjeedgo dawahá bíyéehíi bich'á' nádaidnñilgo yófyahgo biní'da'disñihná' bich'á' onákai, k'azhá datsaahgo da'akú ndaabistíiná'. ³¹Okaqah yebik'ehi ái itín yuyaa higaalyú, ái nñee sitiiníi yiltsaq, ndi łahzhin'éeqo kédnyaago ch'ínyáa l'é'e. ³²Lá' nñee Levi hat'íiíi nłni áldó' ái nñee sitiiníi yiltsaq, ndi án áldó' łahzhin'éeqo ya'ishhah ch'ínánádzaa. ³³Áiná' lá' nñee Samáritan nłni higaalyú, ái nñee sitiiníi yiltsaqgo yaa nyáa; áik'ehgo yaa ch'oba'go, ³⁴Ik'ah lá'íi wine biłgo hagee bídaant'oodgee yik'i yaa daayiziidgo yik'ída'disiz, áigé' Samáritanhíi dabíi bitúlgayé yiká' dahyistíigo ná'ch'injahyú yinłíi, áik'ehgo nł'éeqo áyilsi l'é'e. ³⁵Iskaq hik'e bizhaali, penny holzéhi, naki hayiné'go ná'ch'injahíi yebik'ehñ yaa yinné' gáyilñiigo, Díi nñeehñ shá nł'éeqo áńsi: díi zhaali naa niné'íi bitisyú izlįyúgo, nich'i' naná'dihishñił, nánsdzaago. ³⁶Ái nñee taagihíi hayíihíi nñee be'nest'íidihíi ba'ashhahgé' gólíihíi k'ehgo ábíilaa nñzi? ³⁷Begoz'aaníi nł'éeqo yígółsiníi gáníi, Nñee biłgoch'ozbaadíi. Jesus gábilñii, Dahnnáh, ni áldó' ágánt'íi le'.

³⁸Ch'okaahyú Jesus ła' gotahzhì' oyáá: áígee isdzán Martha holzéhi bigowayú nýáágo, ha'ánnáh biñniigo ha'ayáá. ³⁹Ákóne' Martha bik'isn, Mary holzéhi, Jesus yit'ahgé' nezdaa ni'yú, bilch'ígó'aahíí yíyésts'aago. ⁴⁰Martha łąágo nabi'dintl'ogo Jesus yaa nyáágo gáníí, SheBik'ehń, ya' shik'isn doo shich'onii dago dasahn na'isiidíí doo nił hago'at'éé da née? Nik'isn bich'onni, biłńne'. ⁴¹Jesus gábiłńii, Martha, Martha, nani'dintl'ogíí zhá łąágo baa natsínkees: ⁴²Áíná' dała'a zhá ízisgo ilni; áí Mary nágodn'aa, doo hago'at'éégo bich'á' nádi'né' da.

11 ¹Łahn Jesus okaah lé'e; aął oskaądná' bitsilke'yu dała'a gábiłńii, SheBik'ehń, da'ohiikaąhgo nohwil ch'ígon'aaah, John bitsilke'yu yił ch'ígon'aa lé'ehíí k'ehgo. ²Áík'ehgo Jesus gáníí, Da'olkaąhgee gádaadidoñiił, NohwiTaa yaaká'yú dahsínđaaahn, Nizhi'íí dilzihgo bígózih le'. Nant'án nílłíhíí begodowáh. Hago'at'éégo ánniiyú yaaká'yú benagowaahíí k'ehgo ni'gosdzán biká'yú ałdó' begodolníł. ³Dajii biigha daahiidaaníí nohwá ágonłsí. ⁴Nohwinchó'híí nohwá da'izlíné' ánándeł; nohwíí ałdó' nnee nchó'go nohwich'í' ádaadzaahíí baa nádaagodent'aah. Nanhwída'dintaah yune' onohoníł hela'; áíná' nchó'go at'éehíí bich'á'zhì' hanánohwihí'ńíł. ⁵Jesus gádaabiłńii, Tł'é'is'ahgo nohwíí ła' dánko nit'eké bich'í' nnáhgo gábiłńiił, Shit'éké, bán dijolé taagi shá ch'íhínjá; ⁶Ła' shit'ekéhi shaa nyaaná' doo hat'íí bá'dishné' da. ⁷Bigoway yune' nit'ekéhił dánko gániłdinił, Doo nashíłł'og da: ałk'iná' dáádítłh da'dintáą, shichagháshé bił shiijéed; doo hago'at'éégo nádishdáhgo dahat'íhíta naa nshné' da. ⁸Gádaanohwiłdishni, Áí nneehń nádiidáhgo nnee idókeedíí dahát'íígee yaa yiné', doo bit'ekéhił zhá bigha da, dayúweh idókeedhíí bigha. ⁹Áík'ehgo gádaanohwiłdishni, Da'dolkeed, áík'ehgo hat'íí daadołkeedíí nohwaa hi'né'hi at'éé; nadaanołtaad, áík'ehgo hat'íí bíka daanołtaadihíí nádaadołné'hi at'éé; dáádítłh ndaanołts'í, áík'ehgo nohwá ch'í'ítłłhi at'éé. ¹⁰Hadń idókeedń baa hi'né'hi at'éé; hadń nantaadń hat'íí yíka ntaadíí náidiné'hi at'éé; hadń dáádítłh nýinłts'ihń bá ch'í'ítłłhi at'éé. ¹¹Nohwitaahyú ła' nnee biye' golni, biye' bán bíyókeedyúgo, ya' tséégo yaa yí'aah gá? Dagohíí łóg bíyókeedyúgo, ya' t'íishgo yaa yiłteeh gá? ¹²Dagohíí iyęęzh bíyókeedyúgo, ya' ch'ígodahistasgo yaa yiłteeh gá? ¹³Daanołchó' ndi nohwichagháshé nłt'éhi baa hi'né'íí bídaagonołsiyúgo, itisgo nohwaa natsekeesgo nohwitaa yaaká'yú dahsdaahn hadń Holy Spirit bíyókeedíí yaa yiné'hi at'éé.

¹⁴Jesus ch'iidn doo yałti' dahíí hainyood lé'e. Ch'iidn habi'dinodzoodná' nnee doo yałti' da n'íí hadzii; áík'ehgo nnee dała'adzaahíí bił díyadaagot'ee. ¹⁵Áíná' ła' gádaanii, Ch'iidn nant'án Beélzebub holzéhi binawodíí bee Jesus ch'iidn hainihyood. ¹⁶Ła'ihíí nayídaantaahgo gádaanii, Yaaká'gé' godiyihgo be'ígóziníí nohwil ch'í'nah ánle'. ¹⁷Áíná' Jesus, áí nnee natsídaakeesíí yígółsiigo gáyilni, Nnee ilch'í' t'ekédaas'anihíí dabíí ilch'í' nanádaagonłkaadyúgo da'izlłí hileeh; nnee dała' naháztaaníí dabíí ilk'ídahnájahyúgo doo anahyú begonowáh át'éé da. ¹⁸Áík'ehgo

Satan dabíí ích'í naná'idziidyúgo hagoshá' yebik'ehíí bínagonaál doleel? Ni Beélzebub bee ch'iidn haniyóód daashídołñihíí bighá ádishñii. ¹⁹Shíí Beélzebub bee ch'iidn haniisoodyúgo, nohwíí daanohwiye'íí hadń bee ch'iidn hadainiyood áiná'? Áík'ehgo daanohwiye'íí ch'í'nah ádaanohwile'. ²⁰Áiná' Bik'ehgo'ihí'nań binawodíí bee ch'iidn haniisoodyúgo, da'aniigo Bik'ehgo'ihí'nań nohwitahyú al'k'iná' nant'aa. ²¹Nnee ndzilii yenagonłkaad doleelíí al'k'iná' dahyoné'go bigowa yinádéz'íiyúgo, dawahá bíyééhíí doo hago anéh da: ²²Áiná' la' nnee bitisgo ndziliihi bich'í' nanálwodgo isná ábidlaayúgo, yenagonłkaadíí ya'ókíí n'íí bich'á' náyidinniiłgo nnee yitah'iníih. ²³Hadń doo bił gonsht'íí dahń shich'í' got'íí'hi at'éé; hadń doo bił dała'á ná'áshdle' dahń shich'á' ts'íłtíigo áile'. ²⁴Spirit nchó'íí nnee yiyi'gé' háyááná' tú áđihyú aanádaał, hayú hanayóókíí yíka ntaago; áiná' doo hagee dahíí bighá gáníí, Shigowayú hagé' níyáá n'íyú nádésdzá. ²⁵Bigowa n'íí nłt'éégo nágolzhooogo dawahá nzhóogo neheshjaayú nádzá. ²⁶Áík'ehgo spirits gots'idi daanchó'i yíł nakai, bíí bitisgo daanchó'ihí, áí gowa yuné' yíł ha'akáhgo áígee ndaagoleeh: áík'ehgo nnee íłtséná' át'éé n'íí bitisgo at'éé hileeh.

²⁷Jesus t'ah yałti'ná' la' isdzán dała'ách'ít'éé biyi'gé' hadziigo Jesus gáyíłñii, Isdzán bibishch'id biyi'gé'go síńłiigo nńbe' n'íí biyaa gozhóq doleel. ²⁸Áiná' Jesus gáníí, Hadń Bik'ehgo'ihí'nań biyatí' yidits'ago yikísk'eh at'ééhń, áńgo biyaa gozhóq doleel.

²⁹Nnee łáqgo dała'adzaaná' Jesus gáníí nágodidzaa, Dázhó nchó'go daańinolt'íłłi: godiyłhgo be'ígóziníí yíka daadéz'íí; áiná' be'ígóziníí doo bił ch'í'nah ádaalñe'hi at'éé da, Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi n'íí, **Jonas** holzéhi, nnee bich'í' be'ígóził alzaahíí zhá. ³⁰Jonas nnee Nínevehgee daagolíníí bich'í' be'ígóził alzaahíí k'ehgo shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, daańinolt'íłłí bich'í' be'ígóził doleel. ³¹Bik'ehgo'ihí'nań nnee yándaago'aahíí bijíi isdzán nant'ánihi hayaadé'go nyááhń hizíigo daańinolt'íłłí yaa yałti'go, Shíí shitisgo daanchó' ni', didoníł: án dážhó nzaadgé' nyáá, Sólomon bigoyá' yidits'łhgo; áiná' k'adíí Sólomon bitisgo ánsht'éhi niyáá. ³²Aayá'iti'gee nnee Nínevehgee daagolíí n'íí daahizíigo nnee daańinolt'íłłí yaa yádaałti'go, Nohwíí nohwitisgo daanchó' ni', daadidoníł; Nínevehgee daagolíníí Jonas yałti'go daidezts'aaná' binchó'íí yich'á'zhí'go ánádaasdzaa; áiná' k'adíí Jonas bitisgo ánsht'éhi niyáá. ³³Doo hadń ik'ah kó'íí yidíłłaadgo nagont'í'yú nyíłt'áah da, dagohíí doo táts'aa yíł yaa nyí'aah da, áiná' ik'ah kó'íí biká' dahnásiłt'áahyú daach'íłt'aah, áík'ehgo hayíí ha'áhikáhíí áí kó'íí daayo'íi doleel. ³⁴Kináá'íí kits'í bikó'i at'éé: kináá nłt'ééyúgo kits'í dahot'éhé bikó' golíni at'éé; áiná' doo nłt'éé dayúgohíí kits'íhíí dahot'éhé díłłi at'éé. ³⁵Áík'ehgo ádaagots'idzaa, dahyúgo kiyi' ná'dindíín n'íí kich'á' díłłił nádleeh. ³⁶Kits'í dahot'éhé biyi' adindíínyúgo, hayú doo díłłiłgo baa dahgoz'aq dayúgo, kits'í dahot'éhé bich'á'idindíín doo, ik'ah kó'íí bich'á'idindíínhíí k'ehgo.

³⁷Jesus t'ah yałti'ná' **Phárisee** nínihi, Shił ináá, biłñii: áík'ehgo Jesus itah iyaqgo nezdaa. ³⁸Jesus Phárisees bi'at'e'híí k'ehgo dá doo táádígisé

itah iyaago nezdaago Pháriseehíí bił díyagot'ee lé'e. ³⁹Jesus gábilnii, Nohwíí Phárisees daanołni, idee la'íí its'aa biká'yú zhá táadaalgis; áiná' nohwi'yú aadaach'ihí'niilíí la'íí daanchó'íí zhá begoz'aa. ⁴⁰Nohwíí doo daagonołsáni da, hadn nohwits'í áyílaahn sha' da'án nohwi'yí'ihíí ałdó' áyíflaa? ⁴¹Dawahá nohwijíí biyi'gé' nlt'ééhíí nnee bá daadołné; áík'ehgo dawahá nohwá nlt'éé doleeł. ⁴²Phárisees daanołni, nohwá góyéé doleeł! t'oh mint holzéhi, la'íí rue holzéhi, la'íí t'oh itah at'ééhíí dágonenanyú iłk'é'nilgo dała'á Bik'ehgo'ihí'nań baa nádaalné, áiná' nlt'éégo ágot'eehíí doo bikísk'eh ádaanołt'ee da, Bik'ehgo'ihí'nań bił'ijóóníí doo baa natsídaałkees da: áí bee ádaanołt'ee doleeł ní, la'ihíí doo baa daayołnah dago. ⁴³Phárisees daanołni, nohwá góyéé doleeł! nohwíí Jews ha'ánálséh nagozníl yuńe' nnee íziso ádaat'eehíí dahnádinbıhyú itah dahnasółtaago zhá, la'íí nahi'niih nagoz'aa'yú nohwich'ı' ádaach'iniigo nohwił daagozhó. ⁴⁴Begoz'aaníí ye'ik'eda'ılchıhi la'íí Phárisees daanołni, daanołshoq' ádaagonoł'ni, nohwá góyéé doleeł! le'ch'izhjeegíí doo daat'ıı dahıí ga'ádaanołt'ee, áí le'ch'izhjeegíí biká' ch'ıch'ihikáh, dá doo bídaagoch'ıksinégo.

⁴⁵La' Jews bich'ı' begoz'aaníí nlt'éégo yígólsini Jesus gáyılñii, ılch'ıgó'aahíí, ágánnıiyú nohwíí ałdó' ánohwiłñii. ⁴⁶Jesus gánıı, Begoz'aaníí nlt'éégo bídaagonołsini, nohwíí ałdó' nohwá góyéé doleeł! heeł ndaazi nnee biká' dahda'ohołheeh, áiná' nohwihíí dázhó da'ayáhágo ndi doo bich'odaalñii da. ⁴⁷Nohwíí nohwá góyéé doleeł! nohwıtaa n'ıı Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi nadaistseedi le'shıjeegıí biká' dahat'ıhıta bee bınádaach'ılñihıí ádaagołe'. ⁴⁸Nohwıtaa n'ıı ánádaat'ııı n'ıı nohwił dáıık'ehgo ch'ı'nah ádaal'ıı: daanohwıtaa n'ıı Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidıí nadaistseed, nohwíí le'shıjeegıí biká' dahat'ıhıta bee bınádaach'ılñihıí ádaagołe'. ⁴⁹Áı bigha Bik'ehgo'ihí'nań bigoya'ıı gánnıid lé'e, Binkááyú nada'isiidıí la'ıı shinadaal'a'á koch'ı' daadish'aa, la' nadaach'ıłtseed doleeł, la'ıı biniidaagoch'ıdıle' doleeł: ⁵⁰Áık'ehgo ni'gosdzán alzaagé' godezt'ıgo Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi dawa bidıı nada'ıjóólıı, daalınolt'ııııı bik'izhı' didot'aał, ⁵¹Ábel zesdııgé' Zekariás zesdıızhı' nnágot'ıgo, Zekariásıı bech'okaqahıı biká' dahnási'nihıı goz'aanıı la'ıı kıh biyi' da'ch'okaqahıı bigizhgee daztsaa lé'e: da'anıı ádaanohwıłdışñii, daalınolt'ııııı bik'izhı' didot'aał. ⁵²Begoz'aanıı nlt'éégo bídaagonołsini, nohwá góyéé doleeł! nohwıí igoya' bich'ı' bená'igise nádaadołtaq: nohwıí doo ha'atłkáh daná' nnee ha'akáh doleeł n'ıı t'aaqzhı' ádaanołsı. ⁵³Jesus ágánıına' begoz'aanıı ye'ik'eda'ılchıhi la'ıı Phárisees daanlıni bá daagoshchııdgo lúágo nayıdaadıłkid: ⁵⁴Yá nakıda'ıl'áágo, k'ize hadzii daanzıgo, dahat'ıhıta yik'izhı' daidı'aahıı bigha.

12 ¹Dıı bee ánágot'ııına' nnee doo náhółtag dayú dała'adzaago dázhó daalıjizhná' Jesus bitsıłke'yu ıłtsé gáyılñii nkegonıı, **Phárisees** daanlıni binchó'ıı bán benılzoołé ga'at'éhi baa daagonołsaa, áı nnee binadzahgee nzhónı ádaadıł'ıni at'éé. ²K'ad dawahá bił le'izkaad n'ıı ch'ı'nah ádolñıı; la'ıı k'ad dawahá nanlı'ı' n'ıı bígózıhgo

áadolniił. ³Áík'ehgo godiłhiłyú hat'íi daadołnii n'íi got'íizhí' didots'íił; kįh biyi' yune' dataąnėgo hat'íi daadołnii n'íi kįh biká'gė' didots'íił. ⁴Shit'ekėhíi, gádaanołwiłdishnii, Hayíi kits'íi nadaiłtseedná', bikėdé'go doo hago ádaanėh dahíi doo bėdaałdzid da. ⁵Shíi nołwił nadaagoshnii hadn bėdaałdzid: ich'izishiiníi bikėdé'go ch'iidn bikq' diltłi' yuyaa kaa o'ılkaadíi án bėdaałdzid; gánohwiłdishnii, án bėdaałdzid. ⁶Ya' dlq'dichiné ashdla'i zhaali łich'ė naki izłįgo nahiniih gá? Da'ágát'ėé ndi Bik'ehgo'ihii'nań dała'á ndi doo yaa yinah da. ⁷Nohwitsizíl dawa alk'iná' hotagi at'ėé. Áík'ehgo doo nédaałdzid da: dlq'dichiné doo ałch'ídė bitisgo da'inołįi da. ⁸Gánádaanołwiłdishnii, Dahadń nnee binadzahgee, Áń bįgonsi, shiłniihn, shíi nnee k'ehgo Niyááhíi Bik'ehgo'ihii'nań binal'a'á yaaká'yú daagolínii binadzahgee ágádiłdishniił: ⁹Áiná' hadń nnee binadzahgee, Áń doo bįgonsi da, shiłniihn, Bik'ehgo'ihii'nań binal'a'á yaaká'yú daagolínii binadzahgee, Doo yígótsi da, bįłdidishniił. ¹⁰Dahadń shíi, nnee k'ehgo Niyááhíi, nchq'go shaa yałti' ndi binchq'íi bá da'izłiné ánádolniił; áiná' dahadń Holy Spirit nchq'go yaa yałti'ń binchq'íi doo bá da'izłiné ánálnė' at'ėé da. ¹¹Jews ha'ánálsėhíi, łai'íi nadaant'aahíi, łai'íi aasińilii binadzahgee ndaanołwidel'aago, hago'at'ėégo sha' hasdziih, dagohíi hat'íi'ishq' dishnii gádnii, doo daanołsi da: ¹²Holy Spirit da'ái bik'ehen'áągee biyi' hat'íi daadołniihíi nołwił ch'fgó'aah ndi at'ėé.

¹³Nnee dała'at'ėehíi ła' Jesus yich'i' hadziigo gánii, łch'fgó'aahíi, shik'isn hat'íi nołwiyéé doleełi łahzhí' shaa no'né, biłnii. ¹⁴Jesus gábiłnii, Dawahá nanołwińłł'ogii hadń nołwá łch'i'ishłė'go hashiłłi? ¹⁵Áígė' Jesus gánádo'niid, Daagonołsaą le', dawahá dayúwehėgo ádáhádaałt'iinii baa daagonołsaą: kiyėéhíi łąą ndi doo ái bee ch'ihinaa da. ¹⁶łch'fgót'aahgo na'goni'íi yee yich'i' hadziigo gáyilnii, Nnee izisgo it'iinii łąągo na'ınł'łh: ¹⁷Dabíi gáđi'nii, Hago áshněh, shinest'ą'íi doo hayú bá nágost'ąą da. ¹⁸Áígė' gánáđi'nii, Hago áshněhíi bįgonsi: dawahá bá gowa shiyėéhíi nanágołishniiłgo nchaago ánágoshdlėhgo, shinest'ą'íi łai'íi dawahá shiyėéhíi ákone' oshniił. ¹⁹Shiyi'siziinii gábiłdishnii, Shiyi'siziinii, dawahá nıyėéhíi da'kwii łegodzaayú dábik'ehyú ilk'eyihinił; áik'ehgo hanányoł, ináá, idłąą, nił gozhóq le'. ²⁰Áiná' Bik'ehgo'ihii'nań gábiłniiid, Doo gonyáą da; díi t'ė' niyi'siziinii niłhokeed: dawahá nıyėéhíi ilk'ehiniłi hadń biyéé doleeł áiná'? ²¹Hadń dabızhá nzhoonii zhá ádáhát'łįgo ilk'eyihiniłná' Bik'ehgo'ihii'nań binadzahgee doo nzhoq da, án nneehn ágát'ėé.

²²Jesus bitsiłke'yu gáyilniiid, Ái bighą gánohwiłdishnii, Nohwi'ihii'na'íi doo baa daanołwił goyéé' da le', hat'íi'ishq' hishąą doleeł, daanołsigo; dagohíi nołwits'í doo baa daanołwił goyéé' da le', hat'íi'ishq' ágošhdle', daanołsigo. ²³Ki'ihii'na'íi idán bitisgo ilíni at'ėé, kits'ihii diyáge bitisgo ilíni at'ėé. ²⁴Gaagé baa natsídaałkees: doo k'eda'dilee da, doo náda'igeesh da; doo hayú binon'ılk'edaayihiniłiłi bá gowa goz'ąą da; da'ágát'ėé ndi Bik'ehgo'ihii'nań bá da'diinė': nołwii dlq' bitisgo da'inołįi! ²⁵Nohwitahyú hadń daahołneezií yaa natsėeesii zhá bee ayáhágo ndi hadag ndiłsėhgo ádidle' gá? ²⁶Áík'ehgo

ágát'éhi dé'iyáhá ndi ch'éh ádaale'ná, hat'íi bighą ła'ihíi baa daanohwił goyéé? 27Tł'oh dénzhónéhíi baa natsídaalkées, hago'at'éégo nadaanse'íi: doo nada'iziid da, doo da'itł'ool da; da'ágát'éé ndi Sólomon ízigo at'éé lę'e ndi, doo díi tł'oh dénzhóné ga'at'éégo ík'e'isdlaa da, nohwíldishńii. 28Áík'ehgo tł'oh díi jii nołseełíi, áigé' iskaą daadidliđíi ndi Bik'ehgo'ihí'nań nłt'éégo bik'e'islaaná; ái tł'ohíi bitisgo Bik'ehgo'ihí'nań nohwik'e'islaa, nohwíi nohwí'odłą' ayáháhi. 29Áík'ehgo hat'íi da'iidąą shíhíi dagohíi hat'íi da'iidłąą shíhíi zhá doo baa natsídaalkées da, doo nohwiini' hąh da le'. 30Ni'gosdzán biká' nńee iltah at'éégo hadaazt'íi'íi ái zhá itisgo hádaat'jii: áiná' hat'íi bídn daanołiiníi Bik'ehgo'ihí'nań nohwíTaa nohwá yígółsi.

31Bik'ehgo'ihí'nań biląłt'áhgee begoz'aaníi itisgo biká hádaat'jii, áigé' díi dawahá ąłdó' nohwíyéé doleeł. 32Doo nédaaldzid da, doo hwoigo shiké' hołkah dahíi, Bik'ehgo'ihí'nań nohwíTaa biląłt'áhgee daanliini' itah daanołjigo nohwá ngon'ąą, ái bił goyilshó. 33Dawahá nohwíyééhíi nohwaa nahinił le', tédaat'iyéhíi baa daanołné'; bestso bizis doo są'i hileeh dahíi nádaadoł'aah, yaaká'zhí' ilńihíi doo édłjii nádaadoł'aah, ákú da'in'jiihíi doo keda'in'jiih dayú, ła'ihíi doolé doo nohwich'ą' da'iyąą dayú. 34Dahayú nohwíi ilńi sinilyú ái zhá baa natsídaalkées doo. 35Ík'eda' sołdlaago t'ąłkoná' nohwiko' daadilti' le', 36Nńee binant'a' ni'j'ńéhgee k'ad nadáhgo yiba' naháztaąhíi k'ehgo ádaanołt'ee le'; nadzáągo dáádłłh nýinłts'igo dagoshch'j' yá ch'ída'itłjiih doleeł. 37Nadaal'a'á binant'a' nadzááná' daadéz'jiihíi biyaa gozhóq doleeł: da'anii gánohwiłdishńii, ík'e'idleego, Dinołbiih, yilńiigo yich'j' iikaah. 38K'ad tł'é'is'ahzhí' godeyaayú, dagohíi hadiyeskaąyú biká daadéł'jigo nadzááyúgo, ái nadaal'a'á biyaa gozhóq doo. 39Díi bídaagonołsi, nńee bigowa' golíni' da'os'ah in'jiihíi hígháhgo yígółsiyúgo yiká déz'jii doleeł ni', áík'ehgo bigowa' doo ch'ł'nódzłis at'éé da. 40Nohwíi ąłdó' t'ąłkoná' ilch'j'daanołt'ee, shíi nńee k'ehgo Niyááhíi dahagee nánsdháh, doo ndaashołii dagee.

41Peter gábiłńii, SheBik'ehń, ilch'ígót'aahgo na'goni'íi bee yánłti'íi, ya' nohwíi zhá nohwá ąńńii née, dagohíi dawa bá ąńńii née? 42Jesus gáníi, Hadń begondłjigo na'iziidíi góyáni, binant'a' bigowa'híi yebik'ehgo nbilłt'jii n'íi, dahagee idán nana'ńilłghee idán nayińiih. 43Na'iziidíi binant'a' ábiłńiiyú at'jigo binant'a' nadzááyúgo, ąń biyaa gozhóq doleeł. 44Da'aniigo gádaanohwiłdishńii, nant'an hat'íi bíyééhíi dawa yebik'ehgo na'iziidíi nbilłteeh doo. 45Áiná' ái na'iziidíi, Shinant'a' doo dáhah nadáh da, idilđi'ńiiyúgo; isdzáné ła'íi nńee nada'iziidíi nadainłkaad nkegonyaayúgo, iyąą ła'íi idłąągo bił nágodezyizyúgo; 46Ái na'iziidi binant'a' doo yiká déz'jii dagee, doo nyołii dagee nadáhgo nbihłgeesh, áigé' hayíi doo da'odłąą dahíi bich'j'zhinéégo nilteeh. 47Ái na'iziidi binant'a' hat'íi áile' hábit'iini' yígółsi ndi doo hwaa ágádzaa da, doo hwaa ilch'j'ádidłaa dahíi nábi'diltsas. 48Áiná' na'iziidi binant'a' hat'íi áile' hábit'iini' doo yígółsi dahíi, nábi'diltsas dábi'ehyú adzaayúgo ndi, déł'ih nbi'diltsas doleeł. Hadń łąągo baa hi'né'íi, ąń łąągo bínadokił; hadń nńee łąągo yá'ńné'yúgo, ąń łąągo yiná'dókeed doo.

⁴⁹Shíí kq' ni'goszán biká'zhí' nkedinshñiiłgo niyáá: alk'iná' dilti' le' lán! ⁵⁰Shíí baptize áshidilne; áí dáhah hadó' begolne! ⁵¹Ya' ni'goszán biká'zhí' ilch'igont'ééhíí nkeniiné' daanołsı néé? Dah, nohwildishñii; nnee ilk'idaashñilyú niyáá: ⁵²Kodé' godezt'igo ashdla'i kįh dała'á biyi' daagolııyúgo, taagi yich'i' nakiłt'ée doleeł, dagohíí naki yich'i' takt'ée doo. ⁵³Nneehń biye' yił nanágonłkaad doo, biye'n bitaa yił nanágonłkaad doo ałdó; la'íi isdzán bi'isdza' yił nanágonłkaad doo, bi'isdza'n bimaa yił nanágonłkaad doo ałdó; isdzán ya'yiehn yił nanágonłkaad doo, isdzán bá'yiehn yił nanágonłkaad doo ałdó.

⁵⁴Jesus nnee dała'at'ééhíí yich'i' hadziigo gánniid, O'í'áh biyaayú yaak'os dahnantse'go daal'ııyúgo dagoshch'i' gádaadołni, Nagołtįi laq; áík'ehgo da'ágánágot'įił. ⁵⁵Hayaagé'go nch'iidyúgo, Gozdog doleeł laq, daadołni; áík'ehgo ágánágot'įił. ⁵⁶Nohwíi nnee nzhóni ádaagonoł'ini, yaak'os la'íi ni'goszán hago ágonéhií bídaagonołsıná', hat'íi bighą k'ad ágonéhií doo bídaagonołsı da? ⁵⁷Hat'íi bighą doo dánohwíi nohwí'at'e' hago'at'ée shihíí bídaagonołsı dashą'?

⁵⁸Hadń naa dahgoz'aaníi nant'án yaa bił hi'ashyú dagoshch'i' bił ilk'inágonłdóq; dahyúgohíi aayanáltihíi yaa nidołt'eełgo at'ée, áík'ehgo aayanáltihíi aasit'ni yaa niłtéehgo, aasitiini' ha'ániłt'e'. ⁵⁹Doo ch'inánódáh at'ée da, dá aqł na'ínıłgo zhá, niłdishñii.

13 ¹Áiná' la' nnee áıgee dała'at'ééhíí Jesus yił nadaagolni'go gádaayılñii, La' nnee Gálileegé' hikaihi Pilate nabistseedgo bidilíi la'íi Bik'ehgo'ihinań yaa dainé'ıi bidilíi bił nanádisgeed lę'e. ²Jesus gádaabiłñii, Ya' áí nnee Gálileegé' daagolıınıí nnee la'ihíi Gálileegé' daagolıınıí bitisgo binchq' ye'adaat'eehíi bighą biniidaagodeszaa daanołsı néé? ³Dah, nohwildishñii: áiná' nohwíi daanohwinchq' doo bich'ą'zhí' ádaalne' dayúgo, nohwíi ałdó' áí k'ehgo nanołne'. ⁴Dagohíi lah nnee tsebiits'adah hilt'éhi Silóamgee tsée ilk'ehist'ini nneezgo nadn'áhi biká' nágo'go nabistseed n'ıi, ya' áí la'ihíi Jerúsalemgee daagolıınıí bitisgo binchq' ye'adaat'eehíi bighą adzaa daanołsı néé? ⁵Dah, nohwildishñii: áiná' nohwíi daanohwinchq' doo bich'ą'zhí' ádaalne' dayúgo, nohwíi ałdó' áík'ehgo nanołne'.

⁶Jesus ilch'ígót'aahgo na'goni'ıi yee yaa nanágonłni'go gánıi, La' nnee bidasts'aa hentıınıí biyi'gee ch'il fig holzéhi o'áá lę'e; áík'ehgo nneehń áí fig o'áhi bah dahnándahíi yiká déz'ııgo nyáá ndi doo la' da laq. ⁷Nnee bidasts'aa hentıınıí bá yaa nádéz'iini' gáyılñii, Kú dín'ıi, díi fig sikaadıi bah dahnándahíi biká nádisht'ııgo taagi łegodzaa, t'ah doo la' nádish'aa da: k'ínk'é; hat'ıi bighą o'áá doleeł, doo bah dahná'ndah daná'? ⁸Áík'ehgo gánıi, Shinant'a', ch'ík'eh da'áík'ehgo o'áágo łenágodáhgo nzhq, áík'ehgo dahat'ihíta bich'i' int'aaníi bił k'enádishdlee: ⁹Áík'ehgo bah dahnisdeeyúgo nłt'ée: dahyúgohíi k'ídńk'i. ¹⁰Jews daagodnłsinıi bijii Jesus la' Jews ha'ánałséh goz'ąq yune' ilch'ígó'aah lę'e.

¹¹Áıgee la' isdzán spirit nchq'i kah naghaago ábıłsini biyi' golııgo tsebiits'adah bił łegodzaahi itah lę'e, án hayaa isk'idgo doo ilk'ídıdóqhi da. ¹²Jesus yiłtsąągo yich'i' áıııgo gáyılñii, Isdzán, kah nannaahíi bich'ą' ni'doltįi. ¹³Yiká ndelııgo

dagoshch'í' isdzánhí' ilk'ínádezdoqod, áfk'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań náshilziihgo bich'í' ahénsj, nii l'é'e. ¹⁴Áígee Jews ha'ánátséh yebik'ehń hashkee, Jesus Jews daagodńsiní' bijjii ná'izliihí' bigha, áfk'ehgo nnee dała'at'ééhí' yich'í' hadziigo gání', Gostán iskaqzhi' na'iziidí' bee goz'ąą: áf gostán iskaaní' biy'í' nádaanohwidilziihyú nohołkáh, doo godilziní' bijjii da. ¹⁵Jesus hananádziigo áf nneehí' gáyilńii, Ni, nzhqo ádnł'ini, nohwí' dała'á notłjigo godilziní' bijjii nohwimagashi dagohí' nohwitúlgayé dahast'ooní' k'eda'ol'adgo túyú daadołqoz góya'? ¹⁶Dí' isdzánhí', Abraham bich'ą'ge' b'ídishchíni, Satan dahbihest'qogo tsebińts'adah bíł łegodzaahi, godilziní' bijjiišha' doo k'e'it'ad da née? ¹⁷Ágánńiidná' nnee Jesus yich'í' daagot'iiní' ádaa yádaaniidzji: áiná' nnee la'ihí' dawa bíł daagozhóq, Jesus dázhq nł'éeego adzaahí' bigha.

¹⁸Áíge' Jesus gání', Bik'ehgo'ihí'nań bilatt'áhgee begoz'aaní' hago'at'ééhí' Hat'í' bíł łisht'a nshné' baa nagoshńi'? ¹⁹Nnee la' mústard biyigé dázhq ałch'íséhi náidn'ąągo bikíyaayú k'eidnláa; áf ch'il dázhq nchaahi silłigo bich'ádaaz'aahí' biy'yú dló' yúdahyú nada'iniihí' bit'oh ádaagozlaahí' k'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań bilatt'áhgee begoz'aaní' át'éé.

²⁰Áíge' gánádońiid, Bik'ehgo'ihí'nań bilatt'áhgee begoz'aaní' hat'í' bíł łisht'a nshné'go baa nagoshńi'? ²¹Isdzán ik'áan taadn ha'okąągo bán benilzoolé yil ná'ist'oodgo ąął dahńdilzoolí' k'ehgo Bik'ehgo'ihí'nań bilatt'áhgee begoz'aaní' át'éé. ²²Jesus Jerúsalemýú higaalgo kłh nagozńilyú la'í' daagotahyú ilch'ígó'aah l'é'e. ²³La' bich'í' gánńiid, ShiNant'a, ya' nnee da'ayáłhągo hasdáhikáh doleeł née? Gáyilńiid,

²⁴Ágołch'óshigo ch'ígót'í' ch'inołkáh bich'í' dahdaanołdq: łąągo ha'akáh hádaat'jii doleeł ndi ch'éh ádaat'jii doleeł, nohwildishńii. ²⁵Bigowa gollíni nádidángo dáádłłh nohwich'ą' da'ditłłhná' da'dányú nasozłigo dáádłłhí' ndaanołts'igo gádaadołńiil, Nohwinant'a, Nohwinant'a, nohwa ch'í'íntłłh; nohwich'í' hadziigo gádaanohwiłdońiil, Hage' nołkaihi ši, šií doo nohwidaagonsj da: ²⁶Áiná' gánádaadołńiil, Nińáál da'iidąą ni', nohwida'itinyú ilch'igon'aah ni'. ²⁷Áiná' gánohwiłdidonłiil, Hage' nołkaihi ši doo nohwidaagonsj da, nohwildishńii; yúwehzhí' nołkáh, daanohwigha ncho'go ádaat'ini. ²⁸Abraham, Isaac, Jacob, la'í' dawa Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú nada'iziidi n'í' Bik'ehgo'ihí'nań bilatt'áhgee goz'ąą yune' naháztaągo daal'jigo, áiná' nohwí' nohwich'ą' da'detaągo, daalchag la'í' nohwiwoo' łidaadołk'ash doo. ²⁹Nnee ha'í'áh biyaadé'go, la'í' o'í'áh biyaadé'go, yúdaazhidé'go, la'í' hayaadé'go nihikáhgo, Bik'ehgo'ihí'nań bilatt'áhgee goz'ąą yune' dahnaháztaą doo. ³⁰Nnee la' iké'yú daanłjii n'í' da'łłtsé doleeł; la' da'łłtsé daanłjii n'í' iké'yú doleeł.

³¹Da'ái bijjii la' Phárisees daanłnihi baa hikaigo Jesus gádaayilńii, Kogé' dahńńáh; Hérod nizilhee hát'jii. ³²Jesus gábińńii, Ti'í, áf ba'í' k'ehgo nłini gádaadołńii, Dí' jji la'í' iskaą šií ch'iidn nnee biy'ige' ch'inihisood, la'í' ná'isziil; nakiskaągo áníita shinasdziid ąął ashłeh. ³³Da'ágát'éé ndi dí' jji la'í' iskaą la'í' nakiskaągo da'ái k'ehgo hishgaal: Bik'ehgo'ihí'nań binkááyú na'iziidi Jerúsalemýú zhá datsaah dábi'eh. ³⁴Jerúsalem, Jerúsalem níłni,

Bik'ehgo'ihinań binkááyú nada'iziidi natsínłtseedíí, ła'íí nich'í' daahi'aadíí tséé bee nabida'tsisińłne'íí; tazhik'áne b'aadíí bit'ats'in bit'ááh yune' bizhaazhé onáyiniłí k'ehgo nichagháshé doo ałch'ıdn łınáhishnił hasht'ıı ndi doo hádaat'ıı da ni'! ³⁵Nik'ihíí yó'agodot'ąą: da'aniigo gádaanohwıłdishniı, Bik'ehgo'ihinań bizhi' yee higaalń ba'ahégosini at'éé, daadołnihiı bíjii zhá nadaashołtséh.

14 ¹Łah Jews daagodnłsiní bíjii Jesus **Phárisee** nant'án nłni bigowa yune' iyaayú óyáągo, dé'at'éégo daayinł'ıı l'é'e. ²Jesus ła' nnee nádaanilzodi yiłtsąą. ³Áık'ehgo nnee begoz'aaníí nłt'éégo yıdaagołsini ła'íí Phárisees daanłni yich'í' hadziigo gáyıłni, Ya' godilziní bíjii na'ch'ılziihgo goz'ąą née, dah née? ⁴Doo hadń bich'í' hanadzii da l'é'e. Áık'ehgo nnee kah yaa nagháhíhíí náidnłqozgé' náilziih, áígé' onáyı'aad. ⁵Áígé' gánádaabińniid, Hadń godilziní bíjii bitúłgayé dagohíí bimagashi o'ı'án yúyaa ogo'yúgo dagoshch'í' hanáidishood ya'? ⁶Áígee doo hadń hananádzii da l'é'e.

⁷Nnee kú neheskaihiı hagee nnee itisgo ádaat'eehiı dahnáadinibiłhgee dahníhebiłłgo yiłtsąąná' ilch'ígót'aahgo na'goni'ıı yee hadziigo gánıı, ⁸Ni'ı'nehgee da'idaayú nńáh, niłnıidiyúgo, nnee itisgo ádaat'eehiı dahnáadinibiłhyú dahnódaa hela'; ágándzaayúgo nnee nitisgo at'éhi, Kú nńáh, biłdo'niid n'ıı; ⁹Áık'ehgo nnee bá da'idaaníí nich'í' nigháhgo gániłdidoniłłgo at'éé, Ai dahsındaageehíí díí nneehíí baa goń'aah; ádaayáńdzigo dá'ıch'í'égee goz'ąągee dahńdaal. ¹⁰Kú nńáh golzeego naa ch'ıńhıt'ąągo akú nıyaago dá'ıch'í'égee goz'ąągee dahńdaal; áık'ehgo nnee bá da'idaaníí nıyáągo, Shit'eké, yúdahgee dahńdaal, niłniigo, kú neheskaihiı bińáal itisgo nni'dilteeh. ¹¹Hadń itisgo ádéstijihń ádaagoch'olba'go ádolniı; áıná' ádaagoch'olba'ń itisgo at'éégo ádolniı.

¹²Jesus nnee bá da'idaaníí alđó' yich'í' hadziigo gáyıłni, Nigowaąee ha'iz'ąągo da'idaayúgo, dagohíí o'ı'ąągo da'idaayúgo, doo dá nit'eké, nik'ısyú, nik'ıı, dagohíí izis da'it'iniı na'ashhahgé' daagolıniı zhá, Kú nohołkáh da'olśaayú, biłnıi da; ágándzaayúgo ni alđó', Kú nńáh, nádaaniłdo'niı at'éé, t'ąązh'ı' ni nich'í' naná'doho'nił. ¹³Ná da'idaayúgo tédaat'iyéhiı, baa dahnagoz'aaníí, doo nadaakai dahíí, ła'ıı bińáá édaagodiniı, Da'olśaayú nohołkáh, daabiłnıi doo: ¹⁴Áık'ehgo niyaa gozhóq' doleek; áı doo hat'ıı nich'í' nanádaihi'niı dahíí bigħa: nnee nłt'éhi nanezna'ıı naadikaihiı bíjii nich'í' nanádo'nił.

¹⁵Nnee ła' Jesus yił iyaaníí díí yidezts'ąągo gábiłni, Bik'ehgo'ihinań bilatł'áhgee goz'ąą yune' hadń bán yiyąą doleehíí biyaa gozhóq' doleek. ¹⁶Jesus gábiłni, Nnee ła' izisgo bá da'idaągo, nnee łaągo, Kú da'olśaayú nohołkáh, yiłniid l'é'e: ¹⁷Áígé' da'idaaníí biká' ngonyáąee binal'a'á gáyıłni, Hayıı, Kú nohołkáh, daabiłdénıidiı, Yushdé', daabiłnıi; alł'ıná' ąął á'ılzaa. ¹⁸Áıná' nnee dał'a' daantııgo, Doo ákú disháh da, daanıi nkegonyaa. Nnee da'ıltséhíí gánıı, Ni' nagohéniı ni', áı nish'ııyú díyáá: shá ch'ıgon'aah, nánoshkąąh. ¹⁹Ła'ihıı gánádo'niid, Shıı magashi bena'ıbaąsé gonenan nahéniı ni', áı bınshtááhyú díyáá: shá ch'ıgon'aah, nánoshkąąh. ²⁰Ła'ihıı alđó' gánádo'niid, Shıı shı'aad

gozłij ni', áí bigha doo ákú nsháh da. ²¹Nal'a'á binant'a' áí nneehíí hat'íí daaniihíí yíł nagosni'. Nant'ánhíí bágóchjido binal'a'á gáyilnii, Ti'i, dahale, kih goznilií biyi' da'itinyú, kih bigizh ch'énadaagozt'i'yú nnee tédaat'yéehíí, baa dahnagoz'aaníí, doo nadaakai dahíí, la'íí bináá édaagodiníí, Yushdé', daabiłnii. ²²Áígé' nal'a'áhíí binant'a' gáyilnii, Shinant'a', áshilniihíí alk'iná' begolzaa, ndi t'ah goz'aa. ²³Nant'ánhíí binal'a'á gáyilnii, Ti'i, da'itinyú la'íí kih binaayú ch'il lédaant'i'yú nihiyóód, áík'ehgo shigowa yune' ch'ilaq doleeł. ²⁴Nnee, Kú da'otsaayú nohołkáh, ch'éh ádaabildéniidíí shi'idán doo daayolih at'éé da.

²⁵Jesus nnee ląágo yíł nálseel: áí yich'i' adzaago gáyilniiid, ²⁶Dahadn shaa nyááhn bitaa, bimaa, bi'aad, bichagháshé, bik'isyú, bilahkíyú, la'íí dabíí bi'ihina' ndi shitisgo bił nzhoníí, án doo shiké' higaahíí át'éé da. ²⁷Dahadn bitsi'ılna'áahíí doo dahiditijhgo shiké' dahdigháh dahń, doo shiké' higaahíí át'éé da. ²⁸Nohwitahyú dahadn yúdahyú nil'aqgo ilk'e'isht'i nziyúgo, án iłtsé ndaahgoshá' da'kwíí ileeh shihíí yołtag, dá bínıl'aa shi aqł ashléhzhí' nziqo? ²⁹Dahyúgo híí kih bitł'ááh lédn'aahíí aqł áyílaaná' hat'íí áile'ihíí doo aqł áile' yínés'aa dayúgo, nnee bináál doo aqł áile' dahíí baa daadloh nkegonyaa, ³⁰Gádaaniigo, Áí nneehíí itł'i nkegonyaa ndi doo aqł áile' yínés'aa da. ³¹La'íí nant'án, nant'án la' yíł nagonłkaad doleełyúgo, iłtsé ndaahgoshá' yaa natsekees, shisiláada gonenango doo náhóltag dayú la' nant'ánhíí bisiláada nadin doo náhóltag dayúhi bił nagonshkaad dá bik'eh shi, nziqo? ³²Dahyúgo híí, yíł nagonłkaadíí t'ah nzaadgé' hikaahná', bá ch'inííłh nadai'aahíí bidáhzhí' daidil'aa gádaayıłdiniihgo, İt'eké náodleeł. ³³Áík'ehgo nohwitahyú dahadn bíyéehíí dawa bił nzhoghíí bigha doo yich'á'hígháh hát'ıı dahń, doo shiké' higaahíí át'éé da.

³⁴Ishijih nt't'éé, ndi ishijih doo nk'óqzh da silijyúgo, hat'íí bee nk'óqzhgo ánálne'? ³⁵Lıı bichan ndi bił nadigeedgo kíyaayú doo nalkaad bik'eh da; daazhógo ch'élkAAD. Hadn bijeyi' golıınıí iyésts'aa le.

15 ¹Tax bich'i' nadaahi'niıłíí la'íí nnee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí dawa Jesus yıdaayésts'aqgo yich'i' nihikáh lé'e. ²Phárisees daanlíni la'íí begoz'aaníí ye'ik'eda'ılchíhi Jesus yıda'ıłtahgo gádaanii, Áí nnee, nnee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí yich'i' nihikáh, la'íí yíł da'ayaq.

³Áík'ehgo Jesus ilch'ígót'aahgo na'goni'ıı yee yíł nagolni' gáníigo, ⁴Nohwitahyú la' dahadn dibelııı dał'a'á gonenadın da'izlijyú yinoyłgo, dał'a'á ch'a'oyáayúgo, ngost'ádin ngost'áihíí dakú nyinıłshá', áiná' dał'a'á bich'á' ch'a'oyáahíí yıka ntaah, dá náidnłtijzhí'? ⁵Náidnłtijná' yaa bił gozhóqo biwosyú dahiłteeh. ⁶Bigowayú nádzáago bit'eké la'íí ba'ashhahgé' daagolıınıí dał'a'yıılaago gádaayılñii, Shił nohwıl daagozhóq le'; shidibelııı ch'a'oyáa n'ıı náidłtijh. ⁷Da'áık'ehgo ałdó' nnee dał'a'á ncho'go at'ééhń bincho' yich'á'zhí' adzaahn, ngost'ádin ngost'ái nnee daanjqo daanzigo bincho' doo yich'á'zhí' ádaane' dahíí bitisgo yaaká'yú baa koł daagozhóq doleeł, nohwıłdishnii.

⁸İsdán la' zhaali béshligai be'alzaahi gonenan nainilgo, dał'a'á baa ch'a'olto'yúgo, kq' yidılłtaadgoshá' nágołshóhgé' yıká déz'ıı, danáidn'aqzhí'?

⁹Náidn'aqaná' bit'eké ła'íi ba'ashhahgé' daagolíiníi dała'áyíllaago gádaayílnii, Shił nohwíł daagozhóq le'; zhaali shich'a'oltq' n'íi nádi'ąą. ¹⁰Da'áik'ehgo ałdó' nnee dała'a nchq'go at'ééhn bincho' yich'ą'zhí' adzaahíi bighą Bik'ehgo'ihí'nan binal'a'a yaaká'yú daagolíiníi bináál gózhóq doleel, nohwíłdishnii.

¹¹Jesus gánádo'nii, Ła' nnee biye' naki golíi lé'e: ¹²Iké'gee nagháhihíi bitaa gáyílnii, Shitaa, dawahá n'yééhíi ła'zhí' shíyéé doleelíi shaa nné'. Áik'ehgo bá ik'íyíné'go yaa yiné'. ¹³Da'kwíi iskaą hik'e iké'gee nagháhihíi dawahá bíyééhíi dała'áyíllaago nzaadyú óyáá, ákú da'adzaayú análwołgo dawahá bíyéé n'íi ąął ch'ayishchíih. ¹⁴Dá ąął ch'ayishchíiná' áígee shiná' góyéégo daagodeyaa lé'e; áik'ehgo dawahá yídn nliigo nkenyaa. ¹⁵Nnee ła' áígee daagolíiníi yá ná'nziid; góchi yá nádi'né'go. ¹⁶Góchi bi'idán dák'azhá yiyąą ndi nnee doo ła' bá'diné' da. ¹⁷Ídnágoszjídgo gádiłdi'nii, Shitaa yánada'iziidíi łąągo bi'idán daagolíi, ik'e'an naznilgo, áiná' shihíi shiná' dák'azhá shizíthee! ¹⁸Shíi nádishdáhgo shitaa bich'í'yú nádésdzá, áik'ehgo gábíłdishnii, Shitaa, yaaká'zhí' bich'í', ła'íi ni nich'í' nchq'go asdzaa, ¹⁹Doo niye' daashiłch'inii bik'eh sitíi da: nánada'iziidíi k'ehgo nashíłnteeh. ²⁰Áik'ehgo nádiidzaago bitaa yich'í' onádzaa. T'ah nzaadgé' nádaalná' bitaa bíłtsąago baa ch'ozbaadgo bich'í' nádilwod, bizénáschidgo bizts'os lé'e. ²¹Biye' gábiłnii, Shitaa, yaaká'zhí' bich'í', ła'íi ni nich'í'nchq'go asdzaa, doo niye' daashiłch'inii bik'eh sitíi da. ²²Áiná' bitaahíi yánada'iziidíi gádaayílnii, Diyágé dážhó itisgo nłt'éhihíi kú ndaanoltsoosgo bá ádaagote'; gan bik'edn'áne bik'e daadoł'aa, kee ałdó' bá ádaagote': ²³Magashi zhaazhé bidinesk'ah n'íi nádaadołt'e'go bá daazołhee; áik'ehgo daahiidaągo nohwíł daagozhóq le': ²⁴Díi shiye' daztsąą nsj n'íi t'ah hínaa łąą; ch'a'otłizh n'íi nádiltíih. Áik'ehgo bíł daagozhóq nkegonyaa. ²⁵Biye' íłtsé nagháhihíi k'edolzaayú naghaa n'íi nádaak: án kłh yit'ahzhí' nnyááná' bésh dilwoshé bee idot'aalná' da'ch'ilzhishgo yidezts'ąą. ²⁶Nada'iziidíi ła' yiká ánniidgo nayidíłkid, Hat'íi bighą ágot'íih? ²⁷Gábiłnii, Nidizhé nádzáá; nitaa magashi zhaazhé bidinesk'ah n'íi bá zesdji, nidizhé dánłt'éé nt'éégo baa nadzááhíi bighą. ²⁸Áik'ehgo bágóchjídgo doo ha'agháh dahíi bighą bitaa bich'í' ch'ínyáągo, Ha'ánnáh, biłniigo nábokaąh lé'e. ²⁹Bitaa yich'í' hadziigo gáyílnii, Doo ałch'ídé łegodzaa da nich'oshniigo áshiłniihíi dawa bikísk'eh ánsht'ee ni; ndi gantł'ízi zhaazhé ndi t'ah doo hwaa shaa nłttee da, shit'eké bíł shíł daagozhóq le':at'éhi: ³⁰Áiná' díi niye', bizháan da'adzaahíi ył anákeelgo dawahá n'yéé n'íi ąął ch'ayishchíiná' nádzááyú, dagoshch'í' magashi bidinesk'ah n'íi bá zínłhii. ³¹Bitaa gábiłnii, Shiye', ni nił gonshłii, shíyééhíi dawa n'yéé. ³²Nohwíł daagozhóq, nohwíł gonedłiigo dábik'eh go'íi: díi nidizhé daztsąągo daandzi n'íi hínaa; ch'a'otłizh n'íi nádiltíih.

16 ¹Jesus bitsiłke'yu yich'í' hananádzii, Łah nnee ízigo it'íni ła' nnee bána'iziidíi bíyééhíi dawa yinádéz'jigo nyintłii lé'e; ái nnee ízigo it'íi n'íi gádaabiłch'inii, N'yééhíi yinádéz'iiníi dawahá nich'ą' da'izłłi áil'jii. ²Áik'ehgo bána'iziidíi, Yushdé', yíłniiidgo gáyílnii, Hat'íi łąą

daaniłch'iniigo naa idists'ag? Naltsoos biká'dawahá shíyééhíí shá beda'izoh n'íí shaa nán'aah; k'adíí dawahá shíyééhíí doo shá binádín'íí da. ³Na'iziidíí gádíldi'nii, Hago laą ashne'? Shinant'a' dawahá bá binádesh'íí n'íí shich'á' nágodn'aą: doo nagoshgeed bik'eh da; idóshkeedyúgohíí ádaayánsdzi. ⁴Shíí hago ashne' bígonsi, kodé' ch'ínáshí'dolt'e'go nnee bitashaa doleełgo. ⁵Áík'ehgo binant'a'íí yaa hadais'aa n'íí, Yushdé', daayiłniigo, da'íłtséhihíí gáyilni, Shinant'a' da'kwíí naa ha'áá? ⁶Mazhíıl dała'á gonenadíni ik'ah bee kedaanes'aągo, nii. Áík'ehgo gánáyıldo'niid, Dagoshch'í' ndaahgo ashldadin zhá shaa ha'áá ánágódle'go k'e'ılchíí. ⁷Ła' gánáyıldo'niid, Nihíí da'kwíí naa ha'áá? Áík'ehgo gánıí, T'oh naghái ízis nchaahíí dała'á gonenadín dádeskadgo. Áík'ehgo gánáyıldo'niid, Tsebídín zhá shaa ha'áá ánágódle'go k'e'ılchíí. ⁸Nant'án bána'iziidná' bich'í' nach'aahń, Gonyáąyú ándzaa laą, yiłnii: díí jii ni'gosdzán biká' ágot'ee zhińéé nakaihíí daahinolt'ííłíí, idindíín zhińéé nakaihíí bitisgo daagoyáą. ⁹Ni'gosdzán biká' ízis it'iiníí bee nohwit'eké ádaagołdle'; áík'ehgo ásdııdgo dahazhı' daagolııyú nohwá ch'ıdaadotııł, nohwıłdishni. ¹⁰Hadń da'ayáhągo ágot'eehíí ndi begondlıigo nayik'ıziidyúgo ízisgo ágot'eehíí ałdó' begondlıigo nayik'ıziid doleeł: hadń ayáhągo doo bik'ehyú át'éé dayúgo dážhó itisgo doo bik'ehyú át'éé da doleeł. ¹¹Áík'ehgo ni'gosdzán biká' it'iiníí doo nzhqogo ádaanołsi dayúgo, hadń yaaká'yú it'iiníí nohwa yiné' áná'? ¹²Ła' bíyéhi doo bá nzhqogo ádaanołsi dayúgo, hadń dánohwíí nohwíyééhíí nohwa yiné' áná'?

¹³Doo hadń binant'a' naki da: dała'a bił nchq'ná' ła'ihíí bił nzhqo doleełi at'ééhíí bighą, dagohíí dała'a yota'ná' ła'ihíí yich'otaa doleełi at'éé. Bik'ehgo'ihí'nań ła'íí it'iiníí dała' doo hago'at'éégo bá na'ch'iziidi at'éé da. ¹⁴Phárisees daanłni, zhaali ádáhádaat'inihi, díí dawa daidezts'aąná' Jesus yaa yádaałti'go yaa daadloh lé'e. ¹⁵Áík'ehgo gáyılnni, Nnee binadzahgee daanołshqo ádaanoł'ıi ndihíí Bik'ehgo'ihí'nań nohwııı yuné'íí yígółsi: nnee hat'ıí itisgo ádaayonııhíí, áı Bik'ehgo'ihí'nań bił nchq'. ¹⁶Bik'ehgo'ihí'nań yegos'aaníí ła'íí binkááyú nada'iziidíí ádaanııhíí yebik'ehgo ngóhéyáá, John nyáázhı': áige' yushdé' godezt'igo Bik'ehgo'ihí'nań bilałt'áhgee begoz'aaníí nłt'éégo baa na'gonı'ıí t'ah baa nadaagolni' goldoh, áík'ehgo nnee dała'a daantııgee dážhó hádaat'ıigo ídéédaalnaa. ¹⁷Yáá ła'íí ni'gosdzán biłgo bech'ıgonáhgo doo nyee da, áiná' begoz'aaníí dážhó da'ayáhągo ndi bech'ıgowáhgo nyee. ¹⁸Dahadń bi'aad yił ıłk'ínát'aazhgo ła'i yił nnaná'nááyúgo án nant'ı' naghaa: ła'íí dahadń isdzán biká' yó'onáyıłt'e'n yił nnaáyúgo áı nnee nant'ı' naghaa.

¹⁹Łah nnee ízisgo it'iiníí, nak'a' nłt'éhi hichiigo dot'izhi bidiyáge lé'e, dajji biigha idán łań ıłıınıí zhá yiyáni. ²⁰Áı nnee bich'ıgót'ıgee ła' nnee idókeedi dá łóód zháhi, Lázarus holzéhi, ndaabich'ıstıı. ²¹Nnee ízis it'iiníí iyáage' bán bizhool nanidéhíí shá dó'ne' hadó' nzi lé'e: ła'ıí hicháné baa hikáhgo biká' łóódıı daayiınaad. ²²Nnee tét'ıyé n'ıí daztsąago Bik'ehgo'ihí'nań binal'a'á yaaká'yú daagolıınıí Abraham bijıılázhı' ídéyółta'go onádaabıstıı lé'e: nnee ízis it'ıı n'ıí ałdó'

daztsaago leltji. ²³Ch'iidntahyú dážhó biniigonlt'éégo hadag déz'ijigo nizaadyú Abraham Lázarus idéyóltá'go yiltsaa. ²⁴Álk'ehgo Abraham nawode yich'í' ánniid, Abraham, shitaá, shaa ch'onba'go Lázarus shich'í' n'áá, bilázhoozhíí tú bee náyólt'oodgo shizaad shá yinol'k'az; díí k'ó'íí biyi' nyeego shich'í' nagowaahíí bighá. ²⁵Áiná' Abraham gábiłnniid, Shiye', t'ah hinnááná' bínánłńńh, dawahá nł't'ééhíí níyéeé ni', áiná' Lázarus doo hat'íí nł't'éhi bíyéeé da ni': k'adíí án nł't'éégo ábi'dilzi, áiná' nihíí k'adíí niniigonlt'éé. ²⁶Nohwíí nohwigizhgee dážhó yúyahgo nalwozh áldó': álk'ehgo kodé' azh'í' nach'idikáh doleeł n'íí doo hago'at'éégo akú nach'idikáh át'éé da; áiná' doo yushdé' nach'idikáh át'éé da. ²⁷Álk'ehgo nnee ízis it'íí n'íí gánniid, Shitaá, nánoshkaah, Lázarus shitaá bigowayú n'áá: ²⁸Shik'isyú ashdlá'í golłí; áí doo kúyaa góyéeégo goz'ąą yuyaa dikáh da doleełhíí bighá Lázarus bił nagoln'igo n'áá. ²⁹Abraham gábiłnniid, Bíí Moses ła'íí Bik'ehgo'ih'i'nań binkááyú nada'iziidi n'íí k'eda'ashchiiníí yedaagoyilłí; áí yidaayést'sąą le'.

³⁰Ágánniid, Dah, shitaá Abraham: áiná' dahadń daztsánihi bich'ą'gé' nánł'ááyúgo shik'isyú binch'ó'íí yich'ą'zh'í' ádaane' doleeł. ³¹Abraham gánábiłdo'ńiid, Moses ła'íí Bik'ehgo'ih'i'nań binkááyú nada'iziidi n'íí k'eda'ashchiiníí doo daidits'ag dayúgo, daztsáni naadiidzaago bił nadaagoln'í' ndi doo da'odłąą da doleeł go'íí.

17 ¹Jesus bitsilke'yú gáyilnniid, Nakídintaahíí dábegolne' go'íí, áiná' hadń na'įntaahíí bá góyéeé doleeł. ²Tséé be'ik'áhi nchaahi bik'osyú bídestł'qoogo túnteel beh hilt'e'go bá nzhqo doleeł ni', díí doo ízisgo ádaat'ee dahíí dała'á nch'og'go at'íígo doo áile' da doleełhíí bighá.

³Ídáadaesółt'íí: nik'isn nich'í' nch'og'go at'ííyúgo bee bich'í' yáńłti'; álk'ehgo, Shaa nágodin'áah, niłńiiyúgo baa nágodin'áah. ⁴Dała'á jii gots'idn nich'í' nch'og'go ánádzaayúgo, gots'idn nich'í' ánádzaago, Shaa nágodin'áah, niłńiiyúgo, baa nágodin'áah. ⁵Jesus binadaal'a'á gádaabiłńii, Nohwi'odłą'íí dayúweh nohwá bínáhodaal'go áńłs. ⁶Álk'ehgo Jesus gádaabiłńii, Nohwi'odłą'íí mústard biyígé ga'at'ééyúgo ndi, díí tsj sýcamine holzéhi gádaabiłdo'ńii, Dáni nikeghadgé' hadńłts'qodgo túnteel biyi'gee ík'endlée; álk'ehgo da'ánniiyú ane' doleeł. ⁷Nohwitahyú ła' bána'iziidíí bá nagodzjizyúgo, dagohíí magashi bá nanyoodyúgo, ya' kíyaagé' nádzáágo gáyilńiih née, Yushdé', dák'ad ndaahgo ináá? ⁸Dah, áiná' gáyilńiih, Shá á'ile', áigé' ík'e'idleego shich'í' n'ííkáah, ąął iyáągé' ąął ishdląyúgo; bikédé'go ináá ła'íí ídląą. ⁹Ya' bana'iziidíí da'áyilńiiyú adzaahíí bighá, Ahíyi'ee, yiłńii née? Dah, nsj. ¹⁰Nohwíí áldó' da'ánohwłđi'ńiihíí dawa ádaasolaayúgo gádaado'ńiih, Nohwíí doo nił daandłj dago ná nada'iidziid: hat'íí, Ádaale', nohwłđi'ńiihíí zhá ádaasiidlaa.

¹¹Jerúsalemyú higaatyú Jesus Samária ła'íí Gálilee bigizhyú higaal lé'e. ¹²Gotah yune' oyáágo nnee gonenan lóód doo ináđh dahi, léprosy holzéhi, yaa nakaihi baa hikai, áí da'anahyú nazjigo, ¹³Daadilwoshgo gádaanńii, Jesus, Nant'án, nohwaa ch'onbáah. ¹⁴Jesus áí nneehíí yiltsaago gádaayiłńii, Daadołkáhgo okąąh yedaabik'ehi bich'í' ch'í'nah ádaadołde'. Hikahná' nł't'éé nádaasłj lé'e. ¹⁵Áí nnee dała'á nábi'dilzihihíí yígol'sjđgo t'ąązh'í' Jesus yaa nadzáá, nádzihihíí Bik'ehgo'ih'i'nań ya'ahénzigo dilwoshgo, ¹⁶Jesus

biyahzhi' hayaa adzaa, Ahíyí'ee, yiłniigo: án Samáriagé' gólínihi. ¹⁷Áíge' Jesus gábiłnii, Gonenan nádaadziihná' ngost'áíhíí hayú? ¹⁸Dadín zhá łahgé' nneehihi t'aqzhi' nadzáá, Bik'ehgo'ihí'nań ya'ahénzigo. ¹⁹Nádnáhgo híńáál, ni'odł'íí nłt'éego ánániidlaa, yiłnii.

²⁰Phárisees daanlíni Jesus nayídaadiłkido gádaayıłnii, Da'os'ah Bik'ehgo'ihí'nań nant'aa doleełí kú bengowáh? Jesus gáníí, Doo hwit'ıigo kú bengowáh da: ²¹Kúńko dín'ıi! dagohíí, Nláhyú nłáh! doo daach'ınii da: Bik'ehgo'ihí'nań ałk'ıná' nohwiyi' yune' nant'aa. ²²Jesus bitsilke'yu gáyıłnii, Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí bijji dała'á nách'oltséh hádó' daanołsıih doleeł, ndi doo ndaahołtséh át'ée da goldohíí dahagee biká' ngowáh. ²³Nláhyú daadeł'ıi, dagohíí, Kú daadeł'ıi, daanohwiłch'ınii doo: áíná' akú dołkáh hela', biké' dołkáh hela'. ²⁴Hada'didla'ıi bee yáá dáfázhińéégé' łahzhinéego bee got'ıi nágodleeh; áík'ehgo shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, ánsht'ee doleeł ch'ı'nah áshi'delzaahíí bijji. ²⁵Dab'ıltsé łáqgo shiniıgodilne'go daakinolt'ıiıı doo hádaashit'ıi da doleeł. ²⁶Noe t'ah gollıńá' ágot'ee n'ıi k'ehgo shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, náńshdáhíí bijji áldó' ágágot'ee doleeł. ²⁷Áíná' Noe tsina'eełíıi yiyi' oyaazhi' da'ch'iyaa ni', da'ch'idłaa ni', nnádaach'ılse' ni', łá'ıi łaa daagoch'ihiniıłgo nnádaaze' ni', áíge' tú idezjoolgo ałł tú bił daach'idesdzii'. ²⁸Lot t'ah gollıńá' áldó' da'ágágot'ee ni'; da'ch'iyaa ni', da'ch'idłaa ni', nada'ch'ihıłniıh ni', kaa nadaahi'niıh ni', k'eda'ch'idılee ni', łá'ıi gowa' ádaagoch'ile' ni'; ²⁹Áíná' Lot Sódomgé' ch'ınyááhíí bijji ko' łá'ıi tsée' hıko'ı, brimstone holzéhi, yaaká'gé' náłtáqgo ałł daakowáq'. ³⁰Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, ch'ı'nah ádideshdle'hıı bijji áldó' ágágot'ee doleeł. ³¹Áı bijji hadń bikıh biká'yú dahsdaahń bikıh yune' bíyééhıı siné'ı, gódah yıká o'ánáoáh hela': da'áık'ehgo áldó' nnee k'edolzaahıı yiyi' nagmaahń t'aqzhi' ánáo'ne' hela'. ³²Lot bi'aadń bínádaałniıh. ³³Dahadń bi'ihı'na' yaa bił goyééhń, áı bich'á' da'izlıı hılee; áíná' dahadń ádaayis'nahgo bi'ihı'na' da'izlıı silıı'ń ihı'naa doo ngonel'aq dahıı yee hınaa doo. ³⁴Shıı gánohwiłdishnii, Áı bit'é' nnee naki dashteezhgo, dała'á nádilteehná' łá'ıi da'akú sitıı doo. ³⁵Isdzáné naki łıst'a da'ık'aayúgo, dała'á nádilteehná' łá'ıi da'akú sidaa doo. ³⁶Nnee naki k'edolzaayú na'aashyúgo, dała'á nádilteehná' łá'ıi da'akú sizıı doo. ³⁷Hayú, nohweBik'ehń? daabiłnii. Jesus gádaabiłnii, Dahayú its'ı siné'yú ch'ıshoogi dała'at'ée doleeł.

18 ¹Da'ch'okaqah nt'éego doo kił iyeeh dago Jesus na'goni'ıi bee iłch'ıgó'aahgo ²Gánniid, Łah kıh gozńilyú yánáltihń gólıı, Bik'ehgoihı'nań doo yidńsıni da, nnee doo bił ilıni da: ³Ła' isdzán, itsaa nłni, áígee gólıni dakozhá baa nadáhgo gábiłnii, Shá iłk'ıgodńłdóq, nnee łá' shik'enniıhıı bigħa. ⁴Dét'ıhézhi', Dah, yiłnii: ndi bikéde'gohıı dabıı gádiłdi'niı, Bik'ehgo'ihı'nań doo dınsı da, nnee doo shıł ilıı da; ⁵Da'ágát'ée ndi díı itsaahıı ts'ıshıłdıhıı bigħa bá iłk'ıgodishdóq; dahyúgohıı kú nádáh nt'éeyúgo shiyıłhá. ⁶Jesus gánádo'niid, Yánáltihń doo dáıık'ehyú át'ée dahń ánniıdıı ídaayesólts'aq. ⁷Bik'ehgo'ihı'nań nnee hayıńılııshá' dajıı biıgha łá'ıi dat'é' biıgha

bich'í' ádaaniihíí bich'í' ídést's'áago n'zaad godihigháh ndi yá ilk'ígodildqoh. 8Dagoshch'í' yá ilk'ígodildqoh, nohwildishnii. Da'ágát'ée ndi shíí n'nee k'ehgo Niyááhíí nánsdzaagoshá, n'goshd'án biká' n'nee daashodlaaníí ta' daastséh shí? 9Jesus n'nee ta' d'ázhq nshqo daanzigo dabíí zhá ádaa da'odlíigo, k'á'íí doo hadn' yíí da'óltagi da, ílch'ígót'aahgo na'goni'íí yee hadziigo gáyih'nií: 10Lah n'nee naki wá'yú da'ch'ok'qaah goz'áa yune' o'áázh l'é; da'la'á **Phárisee** n'líni, ta'n tax bich'í' nadaahi'n'íí. 11Phárisee n'línihn' ídá'ok'qaahgo g'áníí, Bik'ehgo'ihí'na'n, shíí ta' n'nee ádaat'eehíí k'ehgo doo ánsht'ee dahíí bighá naa ahénsi, áí aadaanch'í'íí, doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí, nant'í' nadaakaihíí, díí tax bich'í' nahi'n'ííhn' ndi doo bik'ehgo ánsht'ee da. 12Shíí da'án godilziníí biyi' nakidn' dáshin'á' oshk'qaah, k'á'íí dawahn' shíy'éehíí dágonenanyú ilk'é'n'ílgo da'la'á Bik'ehgo'ihí'na'n bich'í' nanáhishn'íí. 13Áiná' tax bich'í' nahi'n'ííhn' da'anahyú sizíigo bijíííálzhí' nyínt's'í, dá doo hadag dighaaké g'áníigo ok'qaah, Bik'ehgo'ihí'na'n, shíí shincho' k'ánihi shaa ch'onba' le'. 14Shíí nohwíí nadaagoshn'í, Áí n'neeh' gowayú onádzaa, Bik'ehgo'ihí'na'n binadzahgee bízhá bincho' n'íí bich'á'n'é'ná' ta' n'neehíí, dah: hadn' itisgo ádést'ííhn' ádaagoch'olba'go ádoln'íí; áiná' hadn' ádaagoch'olba'n' itisgo at'éégo ádoln'íí. 15Jesus mé' baa ndaach'íhez'n'íl l'é'e, yiká ndaadiln'ííh daabich'ido'n'íigo: áiná' Jesus bitsííke'yú daayíts'áago, Doo ágádaakt'íí da, daabi'n'niid. 16Áiná' Jesus, Yushd'é, daayíniigo, Ch'ík'eh chagháshé shich'í' nihikáh le', doo t'áqzh'í' daahín'ólta' da; bíí ga'ádaat'eehíí Bik'ehgo'ihí'na'n bilakt'í'áhgee daanl'íí, niigo. 17Da'an'niigo gádaanohwíldishn'íí, Dahadn' chagháshé ach'ís'éhíí k'ehgo Bik'ehgo'ihí'na'n bilakt'í'áhgee begoz'aaníí nágodn'áayúgo zhá Bik'ehgo'ihí'na'n bilakt'í'áhgee daanliin'íí itah hileeh. 18Lah nant'án Jesus nayídííkidgo gáyih'nií, Ílch'ígót'aahíí n't'éhi n'línihi, hago laq' áshne'go ihí'naa doo ngonel'áa dahíí bee hinsh'naa dolee? 19Jesus gábiln'íí, Hat'íí bighá n'nee n't'éhi shíln'nií? doo hadn' n't'éé da go'íí, da'la'á zhá, Bik'ehgo'ihí'na'n zhá. 20Bik'ehgo'ihí'na'n ngon'áq l'é'híí bígon'íí go'íí, Doo nant'í' nach'íghaa da, Doo ich'izííhee da, Doo ich'in'ííh da, Doo lé'ch'ííchoo da. Kitaa k'á'íí kimaa ch'idn'íí. 21N'neehíí gábiln'íí, Áníí nashaagé' godezt'í'go áí dawa bee ánsht'ee. 22Jesus áí yidezts'áqaná' gábiln'íí, Da'la'á zhá doo bee ánt'ée da: ti'í, dawa n'yíy'éehíí naa nahon'niigo, zhaalíhíí tédaat'iyé'híí bita'n'ííh, áík'ehgo yaaká'yú dawahá k'án' ílíni n'yíy'éé dolee: áiná' yushd'é, shiké' dahsinn'áh. 23Áí yidezts'áqaná' doo bíí gozh'qo da silíí: d'ázhq ízis it'ííhíí bighá. 24Doo bíí gozh'qo da silíigo Jesus bígo'íídná' g'áníí, N'nee ízis da'it'íin'íí Bik'ehgo'ihí'na'n bilakt'í'áhgee daanliin'íí itah daaleehgo d'ázhq bá nyee! 25L'íí bighán' ha'í'áhíí bená'kadé bigha'í'ányú ch'égháhgo bá nyeená' ízis it'íin'íí Bik'ehgo'ihí'na'n bilakt'í'áhgee daanliin'íí itah hileehgo itisgo bá nyee. 26N'nee áí daidezts'aaníí gádaan'íí, Áiná' hadn' zhá hasdábí'dilteeh? 27Jesus g'áníí, N'nee dahat'íhíta doo l'ayole' at'éé dahíí Bik'ehgo'ihí'na'n l'ayile'hi at'éé. 28Peter gábiln'íí, Nohwíí nohwíy'éé dawa bich'á' dahdihikainá' níké' dahsiikai ní. 29Jesus gánádaabi'do'niid, Da'an'ni gádaanohwíldishn'íí, Bik'ehgo'ihí'na'n bilakt'í'áhgee daanl'íízh'í' itah n'ííhíí bighá bigowá, bí'aad, bik'ísyú, bimaa, bitaa, dagohíí bichagháshé yich'á' dahnyááyúgo, 30Áí díí

goldohíí biyi' áí bitisgo doo ałh'ídn baa na'né' doleeł, ła'íí łahgo náhodeszaago ihi'naa doo ngonel'ąą dahíí yee hi'naa doleeł.

³¹ Jesus bitsilke'yu nakits'adahíí yił its'ákaigo gádaayiłn'niid, Jerúsalem yúdag deikai, ákú Bik'ehgo'ihi'nań binkááyú nada'iziidi n'íí shíí, n'nee k'ehgo Niyááhíí, shaa k'eda'ashchiiníí dawa begolne'. ³² N'nee doo Jews daanlii dahíí baa shi'dilteehgo shaa daadloł doleeł, yúyahgo shiniidaagodile' ła'íí shik'ídaadihizheeh doleeł: ³³ Hashída'ıltsaas doo, ła'íí daashizil'hee doleeł, áígé' taagi jii hileehgo naadishdáh. ³⁴ Áíná' hat'íí niigo aníhíí doo ła' yídaagołsi da: aníhíí baa ch'anani'ı'go doo bił ıdaagozi da.

³⁵ Jesus Jériko k'ad yaa higháhná', ła' n'nee bináá ágodini ídókeedgo itín bahyú sidaa: ³⁶ Nách'olseełíí yidezts'ąągo, Hat'íí ląą ágodzaa, niigo na'ídilkid l'é'e. ³⁷ Áík'ehgo gádaabiłch'inii, Jesus, Názařehgé' gólíni, kúk'e higaal. ³⁸ Áík'ehgo nádililghaazhgo gáníí, Jesus, David biYe' n'líni, shaa ch'onbáah. ³⁹ Ła' ádn náseełíí bił daadestehgo, Godnch'áad, daabiłnii, áíná' da'tiségo dilwosh, gáníigo, David biYe' n'líni, shaa ch'onbáah. ⁴⁰ Jesus nnyáágo, Yushdé' bił dołkáh, nii: bit'ahzhi' nyááná' nayídilkidgo ⁴¹ Gáyilnii, Hat'ííłlá ná áshłe' hánt'ii gá? N'nee bináá ágodiníí gábiłnii, SheBik'ehń, desh'ııgo ánáshídle'. ⁴² Jesus gábiłnii, Nináá nágodleeh, ni'odłá' nt'éégo ánániidłaa. ⁴³ Dagoshch'i' go'ıı nasdliigo biké' dahiyaa, Bik'ehgo'ihi'nań ba'ahenzigo: áík'ehgo n'nee dawa daayiłtsaąaná' Bik'ehgo'ihi'nań ya'ahédaanzı l'é'e.

19 ¹ Jesus Jerikoyú ch'inyáa l'é'e. ² Ákú ła' n'nee **Zacchéus** holzéhi, tax bich'i' nadaahi'niilíí da'tiséyú sitíni, ízis it'ini golıı l'é'e. ³ Jesus holzeehń yiłtséh hat'ıı; áíná' n'nee daalıjizhgé' bíí ałch'íséhiı bighą ch'éh histseh nzi l'é'e. ⁴ Áík'ehgo náseełíí yádn nádilwodgo Jesus ch'égháh doleełyú gashdłá'á nan'áhi yiká'zhi' hayáa. ⁵ Jesus áígee nyááná' hadag déz'jina' gábiłnii, Zacchéus, dáhale gódał ch'ínńáh; díı jii nich'i' hasta' deyáa. ⁶ Áígé' dáhalego gódał ch'ínádzaago yaa bił gozhógo gowayú yił onát'aazh. ⁷ N'nee áı daayiłtsaąaná' bída'ıltałhgo gádaanii, N'nee doo bik'ehyú át'éé dahń yaa hasta' oyáa. ⁸ Zacchéus nnyáágo Jesus gáyilnii, ShiNant'a', dawahá shíyéehıı ilń'gé' tédaat'iyéhiı baa hishniil; áíná' dahat'íhıta bee bich'i' nashich'a'yúgo, díıdn dábitisyú da'ágánaółąągo bich'i' nanádihishnił. ⁹ Jesus gábiłnii, Díı jii behasdách'igháhıı kogee naháztaaniı bee bá goz'ąą, Zacchéus alđó' Abraham bich'ą'gé' bi'dishchini at'éégo. ¹⁰ Shıı, n'nee k'ehgo Niyááhıı, n'nee ch'a'onezdeehıı biká daadesh'jii ła'íí hasdáhishniłhıı bighą niyáa. ¹¹ N'neehıı ídaayests'ąągo Jesus ilch'ígót'aahgo na'goni'ıı yee bił nanádaagołni', Jerúsalemyú dák'azhá hígháhıı bighą, ła'íí Bik'ehgo'ihi'nań nant'aa doleełíí dagoshch'i' ch'ı'nah áile' daanzihıı bighą. ¹² Łah n'nee ízigo at'éhi nzaadyú óyáa, nant'an ábi'dilne'go, áígé' nádáhgo. ¹³ N'nee gonenan bánada'iziidıı, Yushdé', daayiłn'niidgo, bestso pounds holzéhi dał'ágo daantııgee yita'iznii gáyilniigo, Díı zhaalihıı bigowáhgo ádaale', danánsdzaazhi'. ¹⁴ Áíná' n'nee áígee daagolínıı daabich'ólaahıı bighą ch'iniı

nadai'aahíí biké' odais'a' gádaaniigo, Dín n̄eehń doo nohwinant'a' hileeh hádaahiit'íi da. ¹⁵Nant'án ábi'delzaagé' nádzáágo, Shánada'iziidi zhaali baa daasiñilíi yushdé' shá daabiłdołñiih, n̄ii l̄é'e, data'á daant'íígee zhaali da'kwíi ádaizlaahíí bígonsihíí bighą. ¹⁶Da'ítsé baa nyááhn gábiłñii, Shinant'a', nizhaalihíí gonenan itisyú ánáyiidlaa. ¹⁷Áík'ehgo gáyilñii, Nlt'éégo shána'izíídi, nlt'ééyú ándzaa l̄áą: da'ayáhá ndi nlt'éégo shá ánlaahíí bighą gonenáágo k̄ih goznili bá nant'áágo ánishłé'. ¹⁸Iké'gee nanádzááhn gáníí, Shinant'a', nizhaalihíí ashđla' itisyú ánáyiidlaa. ¹⁹Áík'ehgo gáyilñii, Nihíí ashđla'go k̄ih goznili bá nant'áá doo. ²⁰Ła' nanádzáágo gáníí, Shinant'a', kóh nizhaali, bił isífidisgo ná síłné' ni': ²¹N̄ee doo begónedzaą dahi n̄l̄íłhíi bighą nénásdzid: hat'íi doo ninne' dahíí dahné', hat'íi doo k'edínlaa dahíí náhigéésh. ²²Nant'ánhíí gábiłñii, Dáni niyati'íi bee ch'éédént'aa, nchọ'go shána'izíídi. N̄ee doo begónedzaą dahi nshłiigo bígołłs̄j, doo ni'niné' dahíí nádishné'hi, łá'íi doo k'edíłáá dahíí náhishgeeshi: ²³Hat'íi bighą áiná' shizhaalihíí doo shá ha'ánñil da, kú nánsdzaago bínágodzaahíí bił hanañil doleeł ni'? ²⁴N̄ee bit'ahyú nadaaziinií gáyilñii, Bizhaali bich'ą' nadaadołñiigo n̄ee bizhaali gonenanhn̄ baa daanołñiil. ²⁵(Nohwinant'a', án la' ałk'iná' gonenan bíyéé, daabiłñii.) ²⁶Gádaanołñiigo, Dakówa hat'íi kiyééhíi kaa nado'né' doleeł; łá'íi doo hat'íi kiyéé dahíí, kiyéé l̄é'e ndi kich'ą' nadido'né' doleeł. ²⁷Áiná' d̄íi daashich'ólaahíí, doo binant'a' hishłeeh hádaashit'íi dahíí, kú shidáhyú ndaahołt'e'go shiñáál nadaaltseed.

²⁸Jesus aął nagosni'ná' ádn dahiyaa wá'yú Jerúsalemyú. ²⁹Béthphage łá'íi Béthany k'ad yaa higháná', dził Olives holzéhi si'ąagee nyááná' bitsiłke'yu naki oyil'a', ³⁰Gáyilñiigo, Ti'i, nohwádnýú gotahyú doł'aash; dáha'ał'aashgee túlgayé zhaazhé dahast'óógo baa noł'aash, t'ah doo hwahá hadń yiká' dahndaahi da: ái k'e'ol'adgo kú nánołqqs. ³¹Dahadń, Hat'íi bighą k'e'ol'ad? nohwilñiiyúgo, gábiłdidołñiil, NohwiNant'a' hát'íiigo áhiit'íi. ³²Doł'aash, yiłñii n'íi dahazh'aazh, áík'ehgo Jesus dá ábiłñii n'íi k'ehgo túlgayé zhaazhé yaa n'áázh. ³³K'edaayi'adná' n̄ee ái túlgayé bíyéhihi gádaabiłñii, Hat'íi bighą túlgayé zhaazhé k'e'ol'ad? ³⁴Gádaayiłñii, NohwiNant'a' hát'íiigo áhiit'íi. ³⁵Áígé' túlgayé zhaazhé Jesus yaa daizłqzgo bidiyágéhií biká' dahdaihezn̄ilná' Jesus yiká' dainesdaa. ³⁶Bił higaalýú bádnyú n̄ee bidiyágé yídaagosteel l̄é'e. ³⁷Jerúsalemyú k'ad yaa higháhgo, dził Olives holzéhi si'ąagé' hayaa iditingee biké' náłseełíi ízisgo áná'ol'íiłhíi daayiltsaąhíi bighą bił daagozhóógo Bik'ehgo'ihinań ya'ahédaanzigo nádaadidilghaazhgo gádaani nkegonyaa: ³⁸Ízisgo Nant'án, nohweBik'ehń bizhi' yee higaalń ba'ahégosini at'éé: yaaká'yú ilch'į'gont'éé, da'tisé goz'ąagee idindíi. ³⁹N̄ee biñáál ágot'įđíi łá' Phárisees daanlíni Jesus gádaayiłñii, ilch'įgó'aahíi n̄líni, níké' náłseełíi, Doo daagonłch'aad da, daabiłñii. ⁴⁰Áiná' gádaayiłñii, Ái doo daagonłch'aad dayúgo dá tséé ndi nádaadidilghaash go'įi nohwilđishñii. ⁴¹Ałhánégé' higaalńá' k̄ih goznilií yiłtsaągo yaa hichag. ⁴²Gáníigo, Díi jii ndi hat'íi bee niyi' ilch'į'gont'éé doleełíi bígołłsiyúgo nlt'éé doleeł

ni'! Áíná' naa ch'anal'í. ⁴³Nik'edaannihíí ninaa leedaagodigeedgo leezh ninaa leedn'aago doo hwaa ch'ígót'i' da doleelí bich'í' goldoh. ⁴⁴Nkínádaanidit'eeh doo, ni la'íí nichagháshé niyi' daagolíníí; doo la' hayú tséé ilk'idaanasdláago ádaanile' da; Bik'ehgo'ihí'nañ naa nyáána' doo bígoñłsi dahíí bigha. ⁴⁵Da'ch'okqaah goz'aq yune' Jesus ha'ayáago ákóne' baa nada'iniihíí ch'íinihiyood nkegonyaa lé'e; ⁴⁶Gádaayilniigo, Díínko bek'e'eshchj, Shikjhií kjh biyi' da'ch'okqaahíí át'éé, áíná' nohwihíí daan'íihíí bigowa ádaagosolaa laq. ⁴⁷Dawa jii da'ch'okqaah goz'aq yune' ilch'ígó'aah lé'e. Okqaah yedaabik'ehi la'íí begoz'aaníí ye'ik'eda'ichíhi la'íí nnee itisgo nadaandeehi daabizilhee hádaat'íi, ⁴⁸Ndi doo hago ádaabile' da: nnee nt'éégo bich'í' ídaayést's'qahíí bigha.

20 ¹La'ch'okqaah goz'aq yune' Jesus nnee yił ch'ígó'aahgo nt'éégo na'goni'íí yaa nagoln'i'go okqaah yebik'ehi itisyú nadaandeehi, begoz'aaníí ye'ik'eda'ilchíhi, la'íí Jews yánazíni baa hikaigo, ²Gádaabiñii, Hadn' bik'ehgo ánánt'íi, nohwil' nagólni', hadn' naa godin'áqago ánt'íih? ³Jesus gádaabiñii, Shíí áldó' dała'á nanohwídishkid; áí shil' nadaagoñi': ⁴Ya' John baptize ádaagole'íí yaaká'gé'go née, dagohíí nnee bich'á'gé'go née? ⁵Lił yádaakti'go gádaaíldi'nii, Yaaká'gé'go daan'niihyúgo gánohwíldinih, Áíná' hat'íí bigha doo daahołdlaq da lań? ⁶Áíná', Nnee bich'á'gé'go, daan'niihyúgo: nnee nohwil' ledaats'íne': John da'anii Bik'ehgo'ihí'nañ binkááyú na'iziidi nlii ni' daanzhíhí bigha. ⁷Áík'ehgo, Doo baa nadaagoln'i' da, daanii. ⁸Jesus gánábiłdo'nii, Shíí áldó' hadn' bik'ehgo ánásht'íi doo nohwil' nagoshni' da. ⁹Jesus díí ilch'ígót'aahgo na'goni'íí yee nnee yił nanagoln'i' nkegonyaa; La' nnee dasts'aa k'eidnláago bá yinádaadéz'íni yá ch'ígohet'aqaná' lahyú ni' goz'aqyú óyáá, ákú sidaago nzaad begodigháhyú. ¹⁰Da'nest'áqagee ngonyáago la' bána'iziidi bidasts'aa bá yinádaadéz'íni yich'í' oyil'a', binest'a' la' bá náyíné'go: áíná' dasts'aa bá yinádaadéz'ínihií nbída'eshtłhzná' dá díłkqohgo onádaabis'a'. ¹¹Bána'iziidií la'íhi onaayil'a': án áldó' nyída'eshtłhzhgo yiniidaagodezlaaná' dá díłkqohgo onádais'a'. ¹²Áíge' taagíee onaayil'a': án áldó' yináda'desnihgo ch'ídaist'e'. ¹³Dasts'aa hentíinií bíyéehíí, Hago ashle'? nii. Shiye' shil' nzhónihi dish'aa: án zhá daayiltsaqago daidnłsi doleel shi. ¹⁴Áíná' dasts'aa yinádaadéz'íni án daayiltsaqaná' gádaaíldi'nii, Díí dasts'aa hentíinií bíyéé doleelí át'éé: halaq, daazołdee, áíge' bíyéé doleel n'íí daanohwíyéé doleel. ¹⁵Áík'ehgo dasts'aa hentíinií yiyi'gé' ch'ídaist'e'go daizes-híi. Áíná' dasts'aa hentíinií bíyéhi hago ádaabile'sha'? ¹⁶Áń nádáhgo dasts'aa bá yinádaadéz'íi n'íí naitseedná' dasts'aa hentíinií la'íhi yá ch'ínághet'aah. Nnee áí daidezts'aqaná' gádaanniid, Begolneh' hela'. ¹⁷Áíná' yinel'íigo gádaabiñii, Áíná' díí bek'e'eshchiinií hat'íí golzeego ágolzee, Tséé kjh ádaagole'íí yó'odaisne' n'íí, ilhagon'áagee da'íłtsé si'aaníí silii? ¹⁸Dahadn' áí tséé yiká' nágo'yúgo bizéigo ábile'; áíná' dahadn' áí tséé biká' naltq'yúgo ik'án k'ehgo ábile' doleel.

¹⁹Da'áígee begoz'aaníí ye'ik'eda'ilchíhi la'íí okaqah yedaabik'ehi itisyú nandeehíí, ilch'ígót'aahgo na'goní'i yee hadzii n'íí bíf ádaabiłniigo yídaagołshíí bighą ha'ádailt'e' hádaat'íí, ndi nnee dała'adzaahíí yédaasdzii'. ²⁰Daabinel'íigo anadaal'izi bich'í' odais'a, nnee nzhóni ádaadil'íigo, Jesus biyati'íí bee daahiljizh daanzigo, nant'ánchań baa daanteehgo baa yá'ti'í doleełgo. ²¹Áík'ehgo nabídaadilkidgo gádaabiłnii, Ilch'ígó'aahíí, nlt'éego yáníłti', la'íí da'áígee ilch'ígón'aahgo bídaagonłzi, nnee doo la' itisgo sínłti' da, dawa nich'í' dáłekt'ee, Bik'ehgo'ihinań bich'í'zhin'éé goz'aaníí da'aniigo baa ilch'ígón'aah: ²²Ya' **Caesar** bich'í' nadaach'iniłgo begoz'aą née, dah dó'nołi? ²³Áíná' nadaach'aahíí yígółsigo gádaabiłnii, Hat'íí bighą yashti'íí bee daashołjizhgo ádaashiłdołnii? ²⁴Zhaali, penny holzéhi, la' shaa noł'aahgo nesh'íí. Hadń be'ılzaa, hadń bizhi' biká' dahgoz'aą? Caesar bíyéhi laą, daabiłnii. ²⁵Jesus gánádaabiłdo'niid, Caesar bíyéehíí Caesar baa daanołnił, áíná' Bik'ehgo'ihinań bíyéehíí Bik'ehgo'ihinań baa daanołnił. ²⁶Nnee bińáał Jesus aníłhíí doo bee daahiljizh at'éé da: áíná' t'aązhi' hanadzihíí baa bił díyadaagot'eego, doo hat'íí daanii da l'é.

²⁷Áíge' la' Sádducees daanłni, nanezna' n'íí doo naadiikáh da daanłhi, Jesus yaa hikaigo nabídaadilkid, ²⁸Gádaaniigo, Ilch'ígó'aahíí, Moses gáníigo nohwá k'e'eshchii l'é, La' nnee bik'isn bi'aad yich'a' daztsaqyúgo, bichagháshé doo la' dayúgo, nneehń bik'isn n'íí bi'aad yił nnádo'neełgo bik'isn n'íí chagháshé bá ágodolnił, niigo. ²⁹Łah nnee ilk'isn gosts'idi daanłi l'é: áí da'ıltséhíí nnáago bichagháshé doo la' dago daztsaq. ³⁰Bik'isn nakigeehíí isdzánhíí yił nnaná'ńáago bichagháshé doo la' dago dananástsqá. ³¹Taagigeehíí áłdó' isdzánhíí yił nnaná'ńáago dananástsqá; gosts'idihíí dawa da'ágánáadaadzaa: bichagháshé doo la' dago nanezna'. ³²Dá'ík'é'yú isdzánhíí áłdó' daztsaq. ³³Áík'ehgo nanezna'gé' naach'idikáhgee hayí bi'aad doleeł, ilk'isyú gosts'idihíí dawa yił nadaaznaaná'? ³⁴Jesus gádaabiłnii, Nnee díí ni'gosdzán biká' nakaihíí nnádaatse', ndaagohiniłgo nnádaatse': ³⁵Áíná' yaaká'go yił da'otagihíí nanezna'gé' naadikaigo doo nnádaatse' da, doo ndaagohiniłgo nnádaatse' da: ³⁶Doo nanánne' da: Bik'ehgo'ihinań binal'a'á yaaká'yú daagolíníí k'ehgo daagolí; naadikaihíí itah daanłiigo, Bik'ehgo'ihinań bichagháshé daanłi. ³⁷Nanezna'íí naadiikáhgo Moses, ch'ıl yaa nagosni'íí bee nohwich'í' dá'ígóziigo ágolaa, gáníigo, Bik'ehgo'ihinań, Abraham yokaqahń, da'án Isaac, Jacob áłdó' yokaqahń, yiłniigo yozhii. ³⁸Áń doo nanezna'íí yokaqahń nłi da, daahinaahíí zhá: nnee nanezna' ndi Bik'ehgo'ihinań binadzahgee t'ah daahinaa.

³⁹Áíge' begoz'aaníí ye'ik'eda'ilchíhi la' gádaabiłnii, Ilch'ígó'aahíí, nlt'éego hándzii. ⁴⁰Áí bikédé'go nnee daaste'go doo hadń nabínánłkid da. ⁴¹Jesus gánádaabiłdo'niid, Hago'at'éégo, Christ David biye' nłi, daach'inií áíná'? ⁴²David dabíí naltsoos Psalms holzéhi biyi' k'e'eshchii gáníigo, Bik'ehgo'ihinań sheBik'ehń gáyilniid, Shigan dihe'nazhin'éégo sínđaa, ⁴³Nik'edaannihíí ni'isna' ashłe'go nikelł'áahyú nińılzhi'. ⁴⁴David, sheBik'ehń biłniigo bozhíí, áík'ehgo hago'at'éégo biye' nłi áíná'?

45 Nnee dawa bídaayésts'ąągo Jesus bitsilke'yú gádaayilnii,
 46 Begoz'aaníí ye'ik'eda'ılchíhi baa daagonońsaą, áí bidiyágé daanneezihí
 daagolı́ıgo nakaigo, ła'íí na'hińiíh nadaagoz'ąayú bich'ı' ádaach'ıniigo
 zhá bíł daagozhóó, ła'íí Jews ha'ánáńséh nagozńil yuné' nnee yánazini
 dahnádinbıhyú itah dahnaháztaągo, ła'íí da'adaągee nnee ízisgo ádaat'eehıı
 dahnádinbıhyú zhá itah dahnaháztaągo bíł daagozhóó. 47 Áí isdzáné
 itsaa daanlíni bigowı yich'á' nádaagohi'aa ła'íí daazhógo ádaaniigo ńzaad
 gont'ı'go da'okaąh: áí itisgo biniigonłt'éeego bándaaagodot'aał.

21 1 Jesus hadag déz'ııgo nnee ízis da'it'inińi zhaali biyi' ohilkaadıı
 biyi' yuyaa bizhaali odaayihılkaadgo yiłtsaa. 2 Áígé' isdzán itsaa
 nlıni tét'iyéhi zhaali naki doo ılıı le'at'ehi oyılkaadgo yiłtsaa. 3 Áık'ehgo
 gánıı, Da'aniigo gádaanołwıłdishńi, áí itsaa tét'iyéhi nnee dawa zhaali
 odaiheskaadıı bitisgo zhaali oyılkaad: 4 Nnee ízis da'it'inińi bizhaali
 Bik'ehgo'ihı'nań yaa daayiniılgo zhaali biyi' ohilkaadıı biyi' yuyaa
 odaiheskaad: áńá' itsaahn tét'iyé ndi bizhaali da'ái zhá goyiłni oyılkaad.

5 Nnee ła' da'ch'okaąh goz'aanıı tsée dénzhónéhi ła'íí dawahá dénzhónéhi
 ndaayihezńilıı be'ágołzaahi yaa yádaalı'na' Jesus gánıı, 6 Dıı daol'inińi tsée
 ıłká' dahnagozńilıı doo ła' ıłká' dahnast'ąą da doleeł, dawa nanehılkaad doleeł.
 7 Áık'ehgo nabıdaadıłkidgo gádaabińi, ıłch'ıgó'aahıı, da'os'ah ágonéhi, dawa
 be'ágone'go hat'ıı bee bigózi doleeł? 8 Áık'ehgo gábińi, Ádaa daagonołdzaą,
 nnee ła' ch'a'onoholt'e' hela: ıąągo shizhi' yee daahıkáh doleeł, Shıı Christ
 nshıı; ałk'ıná' Christ nádaalıı biká' ngonyáá, daaniigo: áí biké' dahdołkáh hela'.
 9 Áígé' nagonłkaadıı ła'ıı ıłch'ı' nadaagontł'ogıı baat'ıdaanołsı ndi doo ńdaaldzid
 da: áí ıłtsé begolne'hi at'ée; ndi nnágodáhıı doo dagoshch'ı' begolne' da.
 10 Áígé' gánadaabiłdo'niid, Nnee ıłtah at'éeego hadaazt'ıı ıłch'ı' nanágonłkaad
 doleeł, ła'ıı nnee dał'a'á binant'a' daagolınińıı áłdó' ıłch'ı' nanágonłkaad doleeł:
 11 Da'adzaayú ízisgo ni' nagohi'naa doleeł, shıńá' góyééhıı benagowaa doo,
 ła'ıı nadaagontł'ogıı ıłtah at'éeéhıı benadaagowaa doleeł; dázhó négodzidıı ła'ıı
 godiyıhgo be'ıgózinińi yaaká'ge'go bee ádaagot'ıı doleeł. 12 Áı dawa t'ah doo
 hwahá begolne' daná' nnee daanołwıłtsoodgo nohwiniidaagodile' doleeł, Jews
 ha'ánáńséhıı bich'ı' odaanołwıłt'e' doleeł, ła'ıı ha'ádaanołwıłkaad doo, ła'ıı
 shizhi' bee daanołwich'ozhııńıı bigıı ízisgo nant'án ła'ıı nant'ánchań biyahzıı
 nádaanołwıłt'eeh doo, nohwaa yádaalı'go. 13 Dzaągee shá nadaagołni' doleeł.
 14 Doo ıłtsé hat'ıı dishńiıh shıńıı baa natséskees dago nołwiini' ıadaale': 15 Shıı
 yati' nohwaa hishńiıł doo, góyáągo ádaanołwish'ıı doleeł, hayıı nohwaa
 dahdaagoz'aanıı doo nołwıtisgo hanádaadzııh dago, doo nohwaa daagodiit'aah
 dago. 16 Dá daanołwitaa, nołwimaa, nołwik'isyú, nołwik'ıı, ła'ıı nołwit'eké
 ndi nohwaa yáda'iti'go ndaanołwıńiıł doleeł; ła'ıı ádaaniigo nołwıı ła'
 nádaanołwıłtseed doleeł. 17 Shizhi' bee daanołwich'ozhııńıı bigıı nnee dawa
 nołwik'edaanniıh doleeł. 18 Da'ágát'ée ndi nołwıtsits'in biká'ge' nołwıtsizııı
 dał'a'á ndi doo ch'a'odeeł da doleeł. 19 Daagoyéego nołwich'ı' na'ıdzid ndi hadag
 ádaanołt'ee, áık'ehgo nołwiyi'sizińıı bídaagowa'. 20 Jerúsalemyú siláada bıńaa

leednt'i'go daol'i'iyugo, daagol'chqohii biká' ngonáhgo bídaagonoŋsɪ doo. ²¹Nnee Judéa golzeeyú daagolíníí dził naz'aaníí yich'i' okeeh doo; Jerúsalem yuñe' daagolíníí ch'ínokáh; ła'íí da'dányú daagolíníí Jerúsalem yuñe' dáko ha'aokáh hela'. ²²Ílk'ínagodildqohii goldoh biká' ngowaa, baa k'e'eshchiiníí dawa begolne' doleel. ²³Áígee goldohii daaltsaaníí ła'íí isdzáné mé' daabilbe'íí bá góyéé doleel! Ni'gosdzán biká' góyéégo nagowaa doo, díí hat'i'íí áígee biniidaagodidolniił. ²⁴Bésh be'idiltishé bee nabi'ditseed doo, ła'íí nnee iltah at'éégo hadaazt'i'íí bi'isna' daanlii doo: doo Jews daanlii dahíí Jerúsalem yiká' nakai doleel, doo Jews daanlii dahíí aął bengonyaaazhi'.

²⁵Ch'ígoná'ái, t'é'gona'ái, ła'íí ts'íłsqosé biyi' godiyihgo be'ígóziníí hit'i'ii doo; ni'gosdzán biká' nnee iltah at'éégo hadaazt'i'íí hat'íí bighą ánagot'i'iił doo yídaagoŋsɪ dago bitah góyéégo nagowaa doo; túnteel ła'íí túnteel nádidáhíí díyat'éégo áníí doleel; ²⁶Ni'gosdzán biká' hago ágonéh shihíí bik'e nnee natsídaalyiz doleel: yaagé' benagowodíí ndi nahi'naa doo. ²⁷Áígee áníta shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, yaak'os biyi'gé' shinawod bee, ła'íí dážhó shich'á'idindláádgo náshdaałgo daashidołtseel. ²⁸Díí benagowaahíí bee nkegonyaaná' hadag yaa daanołt'aągo hadag daadeł'íí; hasdánohwidi'niíł biká' ngonyááhíí bighą. ²⁹Ílch'ígót'aahgo na'goni'íí yee yił nagolnii; Fig bitsiníí ła'íí tsɪ dawa daanoł'íí; ³⁰Bit'aą nádaagodleełgo daał'íiná' k'ad shii nágodleełgo bídaagonoŋsɪ. ³¹Da'áik'ehgo áí be'ádaagone'íí goldohgo daał'íiná' Bik'ehgo'ihí'nań nant'aahíí biká' nagowaago bídaagonoŋsɪ doo. ³²Da'anii gádaanohwíłdshnii, Díí daałinołt'iił doo nohwee ch'ígonáh da, díí ádaanohwíłdéniił dawa begolzaago zhą' ³³Yáá ła'íí ni'gosdzán biłgo bech'ígonáh doleel, áíná' shiyati'íí doo bech'ígowáh da doleel.

³⁴Ídádaadesól'ii, daazhógo anákeehíí, bił nádaagodiysisíí, ła'íí ni'gosdzán biká' ágot'eehíí doo bee ádaanołt'ee da le'; ágádaanołt'eeýugo dánohwinats'áqaná' áí bijii dánko bee nohwiká ngododaati at'éé. ³⁵Áí bijii be'ijizhé ihjizhíí k'ehgo nnee dawa ni'gosdzán biká' daagolíníí bee biká' ngowáh. ³⁶Áik'ehgo dákozhą daadoł'íí ła'íí da'ołkaąh, áik'ehgo nohwidziilíí nohwá ágolzaahíí bee áí ágone'íí dawa bich'á'zhi' ádaałne' doleel, ła'íí shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, shidáhzhí' daadołsjił. ³⁷Dajii biigha Jesus da'ch'okaąh goz'aą yuñe' ilch'ígó'aah; t'é'gohíí dził Olives golzéhi si'aąyú bee náikáhyú onadáh lé'e. ³⁸Dážhó t'ałbi nnee dawa da'ch'okaąh goz'aąyú nihikáh lé'e, bídaayéstsaąyú.

22 ¹Bán benilzoołé da'ádihgo bán álzaahi daadaaníí, bitis hagowáh n'íí bee bíná'goniihgo holzéhi ałhánégé' begogaal. ²Okaąh yebik'ehi itisyú nadaandeehíí ła'íí begoz'aaníí ye'ik'eda'íłchíhi Jesus dáhago'at'éégo daayizilheego ch'éh yiká daadéz'ii; nnee yédaaldzidhíí bighą.

³Áígé' Judas, Iscáriot holzéhi, Satan bihiyáá, án nakits'adahíí itah nłíni. ⁴Judas dahnyaago okaąh yebik'ehi itisyú nadaandeehíí ła'íí bisilááda yánadaant'aahíí hago'at'éégo Jesus ch'íyí'aah doleelíí yaa yił yádaałti'. ⁵Áí yaa bił daagozhógo zhaali ła' baa daach'iné'go

ndaagoch'is'aa lé'e. ⁶Judas bił dábik'ehgo hago'at'éégo Jesus ch'iyí'aahí yiká déz'íi, nnee dała'at'ééhíí doo ła' daná'.

⁷Bán benilzoolé da'adíhgo bán álzaahi daadaaní bijíígee ngonyáá, dibelíí zhaazhé zesdíigo Bik'ehgo'ihí'nań baa hi'né', bitis-hagowáh n'íi bee bíná'goníihgo. ⁸Jesus Peter ła'íi John oyil'a' gáníigo, Bitis-hagowáh n'íi bee bíná'goníihgo da'adaaní nohwá ilch'í'gole', da'iidaą doleełgo. ⁹Áíge' gádaabiłnii, Hayú ná ilch'í'gohiidle' hánt'íi? ¹⁰Jesus gádaabiłnii, Kih gozníl yune' ha'ał'aashgee ła' nnee tús tú beyo'áhi nohwaa higháh doleeł; hayí goz'aa yune' ha'agháhí biké' ha'ał'aash; ¹¹Áígee bigowa golíiní gáyilđołniih, ilch'í'gó'aahí gániłnii, Gosta' nakaahí hayú bágoz'aa, ákone' bitis-hagowáh n'íi bee bíná'godiníhgo shitsilke'yu bił da'ashaą doleeł? ¹²Áik'ehgo ik'ehyú dahnágot'aa yune' alk'iná' dawa sinili bił nkáh doleeł; ákone' nohwá ilch'í'gole'. ¹³Ákú ó'áázh, áik'ehgo Jesus da'adaabiłnii n'íi k'ehgo yaa n'áázh: áígee bitis-hagowáh n'íi bee bíná'godiníhgo da'adaaní ilch'í'daizlaa. ¹⁴Da'adaągee ngonyáágo bitsilke'yu biłgo dahdinezbíh lé'e. ¹⁵Gádaayilnii, Doo hwahá shiniigodilne'é dí bitis hagowáh n'íi bee bíná'goníihgo da'adaaní dázhó nohwíł daashaą hásh't'íi ni': ¹⁶Doo naanášhdáą da, Bik'ehgo'ihí'nań bilatt'áhgee goz'aa yú dí bee bíná'goníihíi begolzaago zhá, nohwíłdishnii. ¹⁷Idee yee náidnkaągo ya'ahénzigo oskaądgé' gáníi, Dí nádaadoł'aahgo daanołtíígee ła' da'oldlaąh: ¹⁸Gánohwíłdishnii, Kogé' godezt'í'go dasts'aa bitoohí doo naanášhdłáą da, Bik'ehgo'ihí'nań nant'aa doleełíi begodeyaago zhá.

¹⁹Áíge' bán náidn'aaągo ya'ahénzigo oskaądná' ilk'ídaiznégo bitsilke'yu yitazniih gáníigo, Dí shits'í át'éé, nohwaa hi'né'hi: dí be'ánaadaatt'íi, bee shínádaadołniihgo. ²⁰Da'áik'ehgo ałdó' da'ch'iyáání bikédé'go idee beda'iskaaní náidnkaągo gáníi, Dí idee besikanihíi shidił nohwá idijoolí bee ánídégo Bik'ehgo'ihí'nań ła'íi nnee biłgo lángont'aahi at'éé. ²¹Ła' ch'íshí'aahí kú bił ishąą, biká'da'adáné yiká' dahdésnii. ²²Shíi, nnee k'ehgo Niyááhíi, dá shá ngolchíiníi shegodolnii: áiná' ch'íshí'aahí bá góyéé doleeł! ²³Bitsilke'yu nalídaadiłkidgo nkegonyaa, gádaałłdi'niigo, Hadń nohwitahyú nlíni ágáne'?

²⁴Łada'dit'áh nkegonyaa, Nohwitahyú hadń itisgo at'éhi baa ch'inií doo? daałłdi'nií lé'e. ²⁵Jesus gádaabiłnii, Doo Jews daanlii dahí ízigo binadaant'a'íi isná ádaayisigo yá nadaant'aah; ła'íi nnee yánadaant'aahí ich'odaaníhi daaholzee. ²⁶Ái k'ehgo doo ádaanołt'ee da: nohwitahyú ła' itisgo at'ééhíi dá'íké'yú naghaahí ga'at'éé le'; itisgo nandeehíi kánada'iziidíi ga'at'éé le'. ²⁷Hayíhíi itisgo at'ééhíi, biká'da'adáné yich'í' dahsdáhihíi née, ya' bána'iziidhíi née? Biká'da'adáné yich'í' dahsdáhihíi go'íi. Áiná' shihíi nohwá na'iziidhíi k'ehgo nohwitah nshíi. ²⁸Góyéégo shich'í' nagowaa ndi nohwíł da'akú shíł daanołtíi ni': ²⁹Beshik'eh doleełíi shiTaa shaa gon'áání k'ehgo, benohwik'eh doleełíi nohwaa dinsh'aah; ³⁰Nansht'aayú ná'ishdiihíi nohwíł da'ashaą doleeł, ła'íi nant'an dahsdaagee dahnadaasółtaą doleeł, Israel nakits'adah hat'i'íi bá nadaanołt'aah doleeł.

³¹Simon, Simon, ch'iidn nant'án, Satan holzéhi, nánohwidiniil hat'íí, t'oh naghái ch'ilch'íhí k'ehgo ádaanohwidoliigo: ³²Áíná' ni ná osékaad ni', ni'odla'íí doo bee yó'ogonáhgo da: shich'i' nnándzaago nik'isyú ndzilgo ánádaandle'. ³³Peter Jesus gáyiñii, SheBik'ehñ, nił ha'anshteeshgo, nił shidizideego ndi alk'iná' naa ádinsht'aa. ³⁴Jesus gánabiłdo'niid, Peter, tazhik'áné doo hwahá ádí'niih daná' taadn, Án doo bígonsi da, shiłdiniil, niłdishñii. ³⁵Jesus gádaabiłñii, Nohwibestso bizis la'íí izis bena'iltiníí la'íí nohwiikee ik'e'anhíí da'ádihgo odaanohwił'a'ná', ya' dahat'íhíta bídaanołdih lá née? Doo hat'íí da, daabiłñii. ³⁶Áíge' Jesus gádaabiłñii, K'adíí hadñ bibestso bizis la'íí izis bena'iltiníí gólínií daidoné': hadñ bibéshbe'idiltishé da'adiníí bi'íicho baa nahóniigo la' nayółniłh. ³⁷Díí bek'e'eshchiiníí dá be'áshidilne' goz'aa, nohwildishñii, Begoz'aaníí doo yikísk'eh ádaat'ee dazhí' bił da'ch'ółtag l'é'e: hat'íí baa shak'e'eshchiiníí dawa begolne'go goz'aa. ³⁸Bitsilke'yu gádaabiłñii, NohweBik'ehñ, dín'íí, kúnko bésh be'idiltishé naki silaa. Jesus gáníí, Dá'aał.

³⁹Da'ch'iyááge' ch'ínyáágo dził, Olives holzéhi, si'aa'yú onadáhíí k'ehgo ákú onázza; bitsilke'yu biké' onákai. ⁴⁰Akú nyááyú gádaabiłñii, Nakída'dintaahíí bídaanołdzil doleełhíí bigha da'olkaah. ⁴¹Tséé bee its'idesne'i hayú nalto' shihíí dábig'ehyú yich'á' nyááyú hilzhiizhgo okaah gáníigo, ⁴²ShiTaa, ni hánt'íiyú ánagot'íiyúgo, díí hishdlaa doleełíí shich'á'zhí' ánle': áiná' shíí doo beshik'eh da, ni zhá benik'eh. ⁴³Yaaká'ge' Bik'ehgo'ihí'nañ binal'a'a bił ch'í'nah adzaago, ndzilgo ánabiłdlaa. ⁴⁴Dázhó biniigodelzaago dázhó ndzilgo okaah l'é'e: álk'ehgo bidíhíí biká'zhí' dasta'go ni'yú nahikaad. ⁴⁵Okaahge' nádiidzaago bitsilke'yu, doo bił daagozhóq dahíí yik'e da'íhoshgo, yaa nyáágo, ⁴⁶Gádaayiñii, Hat'íí bigha da'olhosh? Nádołkáhgo, nakída'dintaahíí bídaanołdzil doleełhíí bigha da'olkaah.

⁴⁷Jesus t'ah yałtí'ná' nnee baa nántsáq l'é'e, nnee Judas holzéhi, nakits'adahíí bił itah nlinihi, bádñ higaalgo, Jesus yit'ahzhí' nyáágo yizts'os l'é'e. ⁴⁸Jesus gabiłñii, Ya' shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, shizaa nint'aaqo ch'íshín'aah née? ⁴⁹Jesus yit'ahzhí' naziiníí hago ágone' shihíí bił ídaagozigo gádaañii, NohweBik'ehñ, ya' bésh be'idiltishé bee da'ntłish née?

⁵⁰Okaah yebik'ehi da'tiséyú sitíni binal'a'áhi la' yóntłizhgo dihe'nazhineégo bijaa naidnłgizh l'é'e. ⁵¹Jesus, Dákozhí' áshle', daabiłñii l'é'e. Án bijaa'íí yedelniigo náyilzii. ⁵²Áíge' Jesus okaah yebik'ehi itisyú nadaandeehíí, la'íí siláada yánadaant'aahíí, la'íí nnee yánaziiníí nádaabidiłteehgo baa hikaihíí gádaayiłñii, Ya' bésh be'idiltishé la'íí tsj be'idiltishé dahdaanołniigo nánołsaq née, in'íihíí daach'íłtsoodhíí k'ehgo? ⁵³Dawa jii da'ch'okaah goz'aa yune' nohwitah nashaa ni', ndi doo hago ádaashole' da ni': k'adíí bee nohwik'eh, godiłhiłíí bee nohwinawod gozłii.

⁵⁴Áíge' daayiłtsoodgo onádaizt'e'go okaah yebik'ehi da'tiséyú sitíni bikihyú yil hikai. Peter da'anahge' iké' higaal. ⁵⁵Okaah yebik'ehi da'tiséyú sitíni bikih binaa l'é'dit'íih yune' ilní'gee dedaach'idishjeego ch'ídinezbił, Peter ákú itah

nezdaa. ⁵⁶Isdzán na'iziidíí Peter kq'zhí' nezdaago yiltsaa, yinel'íígo gáníí, Dín n̄eehn̄ Jesus yil na'aash ni'. ⁵⁷Áiná' Peter isdzánhíí gáyih̄nii, Dah, án doo bígonsj da. ⁵⁸Áíge' dé't'íhé hik'e la' n̄nee biiltsaaago gánábildo'n̄iid, Ni áldó' áí itah nííí. Áiná' Peter n̄eehíí gáyih̄nii, Doo áí itah nsh̄h̄j da. ⁵⁹Da'a'á lenádihikee' hak'e la'ihíí gánábildo'n̄iid, Da'aniigo dín n̄eehn̄ Jesus yil n̄h̄j ni'; Gálileegé' n̄eehi n̄h̄j. ⁶⁰Áiná' Peter n̄eehíí gánáyildo'n̄iid, Shíí hat'íí n̄niigo ánn̄ii sh̄h̄h̄íí doo bígonsj da. T'ah ya'kti'go tazhik'áné ánn̄iid. ⁶¹Áík'ehgo Jesus Peter yich'í' nánese'go yinel'íí. Peter Jesus, Tazhik'áné doo hwahá ádí'n̄iih̄ daná' taadn, Doo bígonsj da, sh̄k̄dinn̄ii, bi'n̄ii níí yénáln̄iih. ⁶²Áíge' ch'ínyáágo dázho doo bił gozhóq dago hichag lé'e.

⁶³N̄nee Jesus yinádaadéz'iinihíí baa daadloh la'íí ndaabin̄haat lé'e; ⁶⁴La'íí bináá nada'ist'í'go biniyú nádain̄ts'íná' nayídaadiłkid gádaaniigo, Bik'ehgo'ih̄i'na' binkááyú yán̄h̄t'í'yúgo, hadn̄ n̄n̄n̄ts'í sh̄h̄h̄íí nohwil nagóln̄i'. ⁶⁵Dayúweh nchó'go yich'í' yádaakti'go daayoch'íid lé'e.

⁶⁶Hayıłkááyú n̄nee báyaníí, okąq̄h̄ yebik'ehi itisyú nadaandeehíí, la'íí begoz'aaníí ye'ik'eda'ik̄h̄h̄i da'a'adzaagé' yánádaaltihíí bich'í'yú Jesus odaist'e'ná' gádaabi'n̄ii, ⁶⁷Ni Christ nííí née? nohwil nagóln̄i', Áiná' Jesus gádaabi'n̄ii, Shíí nohwil nadaagoshn̄i'yúgo doo daasho'ldlaq da doleeł go'íí: ⁶⁸La'íí shíí nanohwídaadishkidyúgo doo shich'í' hanádaadołdziih da, doo ch'ínádaashidoł'aa da go'íí. ⁶⁹Kogé' godezt'í'go Bik'ehgo'ih̄i'na' binawodi dihe'nazh̄n̄éégo shíí n̄nee k'ehgo Niyááhíí dahnshdaa doleeł. ⁷⁰Dawa gádaabi'n̄ii, Ya' Bik'ehgo'ih̄i'na' biye' nííí née? Áík'ehgo gádaayi'n̄ii, Da'áígee ádaashiłdo'n̄ii. ⁷¹Hat'íísha' bigha la' n̄nee baa yánánalti' doleeł? Ałk'íná' dabíí bizé' yee ánn̄iidhíí daadesiits'aa, daanii.

23 ¹N̄nee da'a'adzaahíí dawa nádiikaigo Pílate bich'í'yú Jesus yil onatsáq. ²Áíge' baa dahdaago'aa nkegonyaa, gádaaniigo, Dín n̄eehn̄ dénchó'égo ik̄h'ígó'aahgo n̄nee ch'a'oyih̄iłkaad, **Caesar** doo bich'í' nadaaho'n̄iił da, nohwiln̄ii la'íí, Shíí Christ, ízigo nant'án nsh̄h̄j, n̄ii. ³Pílate Jesus nayídiłkid gáyih̄niigo, Ya' ni Jews ízigo binant'a'í nííí née? Da'áígee ánn̄ii, bi'n̄ii, Jesus. ⁴Pílate okąq̄h̄ yebik'ehi itisyú nadaandeehíí, la'íí n̄nee da'a'at'éehíí yich'í' hadziigo gáníí, Dín n̄eehn̄ doo nagont'og ye'at'éé dago bígosíłs̄j. ⁵Ndi dayúweh gádaanii, Gálileegé' ik̄h'ígó'aah godeyaa lé'e, Jews daagolíígee n̄nee dahot'éhé yil daagoshkish, áíge' kú bengonyaa. ⁶Pílate díí yidezts'aqaná' na'ódiłkid gáníígo, Ya' dín n̄eehn̄ Gálileegé' nagháhi née? ⁷Hérod yánant'a'íí yiyi' naghaa lágo yígołs̄j, áíge' Hérod bich'í' obidol'aad, Hérod k'adíí Jerúsalemyú naghaa lé'e.

⁸Hérod Jesus yiltsaaná' dázho yaa bił gozhóq: káago baat'ín̄h̄h̄íí bigha doo ánn̄iná' yiltséh hat'íí da lé'e; godiyih̄go áná'ol'ííh̄íí la' hostséh nzigo. ⁹Áík'ehgo na'ódiłkidgo rizaad godeyáá ndi Jesus doo hat'íí bi'n̄ii da. ¹⁰Okąq̄h̄ yebik'ehi itisyú nadaandeehíí la'íí begoz'aaníí ye'ik'eda'ik̄h̄h̄i bit'ah nazij, baa dahdaagoz'aaníí yee nawode ádaaniigo. ¹¹Hérod la'íí bisiláadahíí Jesus yaa daadlohgo yedaandit'íih̄ lé'e, áíge' dázho n̄t'éégo yik'e da'ilaago Pílate bich'í'yú onádais'a'.

¹²Hérod la'íí Pílate díí dabí'íłtséná' dázho doo ilch'í' at'éé da n'íí, áníita áí bijíí ilt'eké silíí l'é'e.

¹³Pílate okaqah yebik'ehi itisyú nadaandeehíí la'íí nadaant'aahíí la'íí nnee dała'áyíłlaago, ¹⁴Gáyíłnii, Díń nneehń nnee ch'a'oyihłkaad daadołniigo shaa bíł nolkaihń nohwinááł nahódéłkid ndi baa yádaalt'i'ihíí doo da'anii dago bi'at'e' nt'éeego bigosłsıid: ¹⁵Hérod bich'í'yú odaanohwił'a' ni; áíná' Hérod díí k'ehgo bigosłsıid: doo hat'íí yigha zidee bik'eh da, doo hago ánat'ııł da. ¹⁶Áık'ehgo habi'łtsaasgé' ch'ínanshteeh. ¹⁷(Da'adaagee kogo goz'aa l'é'e, nnee la' ha'ásitini bich'í' ch'ínáltee.) ¹⁸Nnee dała' nádidilghaazhgo, Áı nneehń yúwehyú, Barábbas nohwá ch'ínánłtee, daanii l'é'e: ¹⁹(Nnee Barábbas holzéhi kįh goznılıı biyi' nant'án agohet'aa nkegonyaa, la'íí nnee nastseedhíí bigha ha'ábi'dolt'e'.) ²⁰Nnee dała'adzaahíí Pílate bich'í' hananádzii, Jesus ch'ínáyıłtee hat'ııgo. ²¹Áíná' nnee dawa daadilwoshgo gádaanii, Tsı'ılna'áhi bíhołkałgo zodéé, tsı'ılna'áhi bíhołkałgo zodéé. ²²Taadngee Pílate gánádo'niid, Hat'íí bigha, hat'íí bee ncho'go adzaago? Shıí díń nneehń doo hat'íí yigha datsaah dago bigosłsıid: áık'ehgo habi'łtsaasgé' ch'ínanshteeh. ²³Áíná' nnee dała'at'ééhıí nawode daadilwoshgo gádaanii, An tsı'ılna'áhi bíhołkałgo datsaah dávik'eh: daadilwoshıí bee nnee dała'at'ééhıí la'íí okaqah yebik'ehi itisyú nadaandeehıí itis okai. ²⁴Áık'ehgo Pílate nnee dahádaat'iiniı begolne'go ngon'áq. ²⁵Nnee nant'án agohet'aa nkegonyaa n'íí, nnee nastseedhıí bigha ha'ábi'dolt'e'ihıí ch'ínánłtıı, nnee nádaaboceedhıí bigha: áıgé' Jesus nneehıí dahádaat'ııyú ádaabile'go yaa yidin'áq. ²⁶Siláada Jesus yıł dahnasááyú la' nnee Simon holzéhi, **Cyrénegé'** gólını, k'edolzaagé' nadáti yıká ádaanniidgo tsı'ılna'áhi yıká dahdaistaq, án Jesus bine'gé' yá yogheelgo higaał.

²⁷Nnee dázho łáqgo biké' naseeł, isdzáné ałdó' Jesus yaa chał daadilwosh l'é'e. ²⁸Jesus bich'í' adzaago gádaabiłnii, Isdzáné Jerúsalemgee daagonołni, doo shıí shaa daałchag da, dánohwıı la'íí nohwichagháshé baa daałchag. ²⁹Isdzáné doo da'ılchii dahıí, bibishch'id biyi' doo mé' daagoleeh dahıí, doo daabi'dilbe' dahıí biyaa daagozhóq doleeł, daach'ididoonıılıı dahadıı bijıı biká' ngowáh. ³⁰La'íí gádaanii doleeł, Dził nchaa'i, nohwiká'zhı' nahigeeh le'; ch'ínálk'idıı, nohwik'i goziid le'. ³¹Ch'ıl daadot'izhná' díí ye'ádaadzaayúgo, náhisgayıgohıı hago ágone'? ³²La' nnee naki ncho'go ádaadzaahıı bíłgo kıl onazáq l'é'e, nadaaki'ditseedyú. ³³Akú Cálvary golzeeyú kıl nánzáyú tsı'ılna'áhi bídaahaskał, nnee ncho'go ádaadzaahıı ałdó', Jesus ba'ashhahgé' dá'ał'an, la' dihe'nazhińéego, la'íí be'eshganzhińéego.

³⁴Jesus gánıı, ShiTaa, díí ncho'go ádaat'ııhıı bigha baa nádaagodın'aah; doo yıdaagołsı dago ádaat'ıı. Áıgé' bidiyágéhıı ıłta'isniigo yigha da'diljoł. ³⁵Nnee bit'ahgé' nazııgo daabineł'ıı. Nant'án daanliiniı ałdó' Jesus yaa yádaaltı'go yaa daadloh gádaaniigo, La' nnee hasdádaayıniıłná' bíı ałdó' hasdá'ádóltee le'at'éhi, bíı Christ, Bik'ehgo'ihı'nań habiłtiiniı nlııyúgo. ³⁶Siláada ałdó' bedaanıt'ııhgo nk'ózhi, vinegar holzéhi, bich'ı' dahyıda'oltsi l'é'e, ³⁷Gádaabiłniigo, Ni Jews ízisgo biNant'a'i nlııyúgo,

dáni hasdá'ánltee. ³⁸Jesus bik'ehgee Greek, Latin, la'íí Hebrew k'ehgo k'e'eshchii lé'e, gágolzeego, Díí JEWS ÍZISGO BINANT'A'I NLIÍ.

³⁹Nnee nchq'go ádaadzaahíí, áígee tsj'ihna'áhi yídaayiskaíí dała'á beńdít'íihgo gábińnii, Christ nííí lé'eyúgo hasdánohwiléh, la'íí ni ałdó' hasdá'ánltee. ⁴⁰Áiná' la'ihíí áí áńíhíí gáyihńii, Ya' doo Bik'ehgo'ihí'nań beńldzid da, ni ałdó' dákoh niniigonł't'éé, dáleł't'eego nohwá ngot'áq'?

⁴¹Nohwíí da'ánohwidilne' dávik'ehyú ánohwí'delzaa: áiná' dín nneehń doo nagont'og ye'at'éhi da. ⁴²Áíge' Jesus gáyihńii, SheBik'ehń, nant'ááyúń yaago shénálniih doleel. ⁴³Jesus gábińnii, Shíí da'aniigo gánildishńii, Díí jii dázhó gózhóq goz'ayú shił nííí doleel. ⁴⁴Dáha'iz'aqagé' taagi nehenkééziggo dahot'éhé godihłił gozłii lé'e. ⁴⁵Ch'ígona'ái bich'á'idindíńíí ásdjíd, kih biyi' da'ch'okqahíí biyi' yune' daadintsoozii ilk'edláad lé'e.

⁴⁶Jesus nádidilghaazhgo gáníí, ShiTaa, shiyi'siziiníí naa nshné': díí yee áńniidná' dá'iké'yú nádeyol. ⁴⁷Siláada yánant'aahi díí áńagot'jídíí yiłtsaqaná' Bik'ehgo'ihí'nań yich'í' ahénziggo gáníí, Da'aniigo dín nneehń nnee nł't'éhi nlii lé'e. ⁴⁸Nnee daadéz'jigo łáq'go dała'adzaahíí dawa áńagot'jilíí daayiltsaq'go bijiláhzhi' nádainłts'ina' onáskai. ⁴⁹Jesus yídaagołsiníí dawa la'íí isdzáné Gálileegé' biké' hikai n'íí aňahgé' nazijigo díí áńagot'jilíí daayiltsaq' lé'e.

⁵⁰La' nnee Joseph holzéhi, nnee yánadaaltihíí itah níni; nnee nł't'éhi, dávik'ehyú át'éhi nlii: ⁵¹(Nnee yánadaaltihíí nadaagoshchijigo ánáda'ol'jídíí Joseph doo hwaa itah áńat'jíd da:) áń Jews daanłni bikih gozłil Arimathéa golzeegé' gółni; Bik'ehgo'ihí'nań nant'aa doleelíí ya'olíí lé'e. ⁵²Dín nneehń Pílate yich'í' oyáá, Jesus bits'ihíí yíyókeedgo. ⁵³Tsj'ihna'áhi yiká'gé' nanáidnłtjigo nak'a'łigaihi yik'íyidesdiz, áíge' tsébií'í'ángo ágolzaa yune' nyinłtjii lé'e, doo hwahá hadń ákone' nnilteehi da. ⁵⁴Jews daagonłsiníí bijii bee nkegonyaago ilch'í'golne'íí bijii lé'e. ⁵⁵Isdzáné Gálileegé' Jesus yił hikaihíí tsébií'í'ányú Joseph yiké' hikaigo Jesus bits'ihíí hago'at'éégo nniłtjii shihíí daayiltsaq' lé'e. ⁵⁶Onákaiyú hikagolchini la'íí ik'ah yił ilch'í'daizlaa; áíge' Jews daagodnłsiníí bijii hádaayoł, dangot'aq' lé'ehíí k'ehgo.

24 ¹Áí iskaq' hik'e godilziníí bijii dázhó t'ałbigo tsébií'í'ányú hikagolchini ilch'í'daizlaa n'íí odaizné, la'íí ałdó' yił hikai. ²Tsébií'í'ányú hikaigo tséé daadin'áq' n'íí yó'olyiz lé'e. ³Ákone' ha'ákaigé' Jesus nohweBik'ehń bits'ihíí doo hwaa da lé'e. ⁴Hayúshq' daanziná' nnee naki bidiyagé dázhó bik'enadidlaadi bit'ahgé' nazii silii: ⁵Isdzáné tsídaadolyizgo hayaa ádaadzaa nt'éégo nneehíí gádaabińnii, Hat'íí bigħa hiňáhi nanezna'íí bitahyú hádaadeł'íí? ⁶Áń doo hwaa da, naadiidzaa: t'ah Gálileeyú naghaaná' gádaanohwilńii n'íí benádaałniih shi, ⁷Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, nnee binchq' daagolíníí baa shich'ilteehego tsj'ihna'áhi biká' dastsaah, áiná' taagi jii hileehgo naadiishdáh. ⁸Áík'ehgo áí áńíí n'íí yénadaalńiih. ⁹Tsébií'í'ángo' nákaiyú łats'adahíí la'íí la' Jesus biké' hikahíí ałdó' bił nadaagosni'. ¹⁰Mary Mágdalene, Jóanna, la'íí Mary, James bimaa,

la' isdzané biłgo nadaal'a'á díí yił nadaagosni'. 11 Ndi daazhógo ádaanii daanzigo doo daayodlaą da. 12 Áiná' Peter nádiidzaago tsébi'i'ányú nádilwod; hayaa adzaago ákóne' déz'iid, nak'a'ligai n'íí daazhógo sinilgo yiłtsaa, ák'ehgo t'aązhi' gowayú onádzaa, hagoshá' ágodzaa nzigo.

13 Da'ái bijii la' naki dilt'eego Jerúsalemhíí da'dányú gosts'idi dahgostq'yúshigotah, Emmáus golzeeyú dezh'aazh. 14 Díí ánágot'ijl'íí dawa yaa lił nagolni'go goldoh. 15 T'ah yádaalti'go lił nagolni' nt'éego Jesus bit'ah nyáago bił dahiskai. 16 Áiná' daineł'íí ndi hadn' át'ííníí doo bídaagołsiid da alzaa lé'e. 17 Jesus gádaabiłnii, Hat'íílá baa lił nagołni' goldoh, doo nohwił daagozhóq dago? 18 Dał'a, Cleópas holzehihíí, gábiłnii, Ya' dání zhá Jerúsalemýú asta'nyáhi, áníí áígee ánágot'ijl'íí doo bígonsi' da née? 19 Hago ágolzaahi áłdołnii? nii, Jesus. Ák'ehgo gánádaabiłdo'niid, Jesus, Názareshgé' nłnihi, Bik'ehgo'ih'i'nań binkááyú na'iziidi, dázhq' íziso gána'ol'ijli, biyati' nłdzili, Bik'ehgo'ih'i'nań ła'íí nnee dawa bińááłhi áń'nii. 20 Áń dánohwíí nohwi'okaąh yebik'ehi itisyú nadaandeehíí ła'íí nohwá nadaant'aahíí bángot'aahgo bidizideego ndaisti, áíge' ts'i'łna'áhi yiká' daizes-hij. 21 Áiná' nohwíí Israel hadaasiit'íí hasdánohwiniił ląq' daandzi: n'íí díí ánágot'ijl'íí n'íí yúshde' taagi jii silii. 22 Nohwitahgé' la' isdzané nohwił díyadaagot'eego ádaanołwizlaa, áń dázhq' t'ałbina' tsébi'i'ányú okai ląq'; 23 Ndi Jesus bits'łhíí ákú doo hwaa da ląq'go, t'aązhi' nakai gádaaniigo, Bik'ehgo'ih'i'nań binadaal'a'á yaaká'gé'hi nohwich'i' ch'i'nah ádaadzaago gádaanołwiiłnii, Jesus hińaa. 24 Ła' bił nahikaihíí tsébi'i'ányú okai, isdzané da'adaanii n'íí k'ehgo yaa hikai: ndi Jesus doo hwaa daayiltsaa da. 25 Áíge' Jesus gádaabiłnii, Nohwíí nnee doo daagoyáni daanołnihi, Bik'ehgo'ih'i'nań binkááyú nada'iziidi n'íí nadaagosni'íí doo dálah daahołdlaą da: 26 Christ ák'ehgo biniigodilne'go áíge' yee íziso at'ééhíí baa godidot'aalgo dábił'eh ląq' née? 27 Mosesgé' godezt'igo Bik'ehgo'ih'i'nań binkááyú nada'iziidi n'íí ádaaniihíí dawa, ła'íí Bik'ehgo'ih'i'nań biyati' bek'eda'ashchiiníí dahot'éhé dabíí baa k'eshchiiníí hat'íí golzeego ágolzeehíí yił nadaagosni'. 28 Gotah dezh'aazh n'ííyú dá'ad nikáh: Jesus bádń dayúweh dahiyaa nt'éego, 29 Nił nahátąq le', daabiłniigo nádaabokaąh; ałk'iná' o'i'áq, k'ad t'é' goleeł, daabiłnii. Ák'ehgo yił ha'ákaiyú yił nahátąq. 30 Da'iyąago bił dinezbihgo bán náidn'ąago ya'ahenzigo oskaądná' ilk'iyiné'go baa daizné'. 31 Ániita áígee hadn' át'íí shihíí nzhogo daayiltsaa; nt'éego Jesus dádainei'íizhi' yit'ąq tsídaazghal. 32 Gádaałłdi'ni, Nohwijii dázhq' dilt'í' ngonoligo at'éé, itínyú nohwich'i' yati'ná', áń Bik'ehgo'ih'i'nań biyati' bek'eda'ashchiiníí hat'íí niigo aníłhíí baa nohwił nagolni'ná'. 33 Áíge' dagoshch'i' nádiit'aazhgo Jerúsalemýú onát'aazh, ákú łats'adahíí ła'íí nnee ła' ishah dał'a'adaat'eego baa n'áázł, 34 Nt'éego gádaabiłnii, NohweBik'ehń da'anii naadiidzaa lą, Simon bich'i' ch'i'nah ádilzaa áłdó'. 35 Nnee áni n'áázłhíí itínyú hago ágodzaahíí, ła'íí hago at'éego Jesus bán ilk'iyiné'gee yínádaagosdziiđi yaa nadaagosni'.

36 Gádaaniiná' Jesus dabíí áí bitah sizii siliiigo gádaayiiłnii, Hch'i'gont'ééhíí bee nohwich'i' goz'ąq le'. 37 Ndi bił díyadaagodzaago tsídaadesyiz, ch'iidn

daahiiltsaa daanzigo. ³⁸Jesus gádaabiñii, Hat'íi bigha tsídaadołyiz? Hat'íi bigha na'ódikidí nohwiini' biyi' begoz'aa? ³⁹Shigan la'íi shikee daanel'íi, da'anii shíi ásh't'íi: shídaadołnih, áik'ehgo bidaagonolsiñ; ch'iidn bits'í la'íi bits'in doo golíi da go'íi, daal'íi go'íi nkoh, shíi shits'í la'íi shits'in golíi. ⁴⁰Anniidná' bigan la'íi bikee yił ch'í'nah áyíłaa. ⁴¹Dázhó bił daagozhóq la'íi bił díyadaagot'ee ndi t'ah doo da'odlaa daná' Jesus gádaabiñii, Dahat'íhita hidaaahí la' daasolné' née? ⁴²Lóg sit'éédhíi la'íi gosniñ yaa daizné'. ⁴³Náidnné'go bináál yíyáá lé'e. ⁴⁴Áigé' gádaayíñii, T'ah nohwił nshíiná' díi bee nohwił nadaagosisni' go'íi, Moses ngon'áá lé'ehi shaa k'e'eshchiiníi, la'íi Bik'ehgo'ihí'nañ binkááyú nada'iziidi n'íi k'eda'ashchiiníi, psalms holzéhi ndi, biyi' dábegolne' goz'aa, daanohwiłdishniñ ni'. ⁴⁵Áigé' Bik'ehgo'ihí'nañ biyati' bek'e'eshchiiníi hat'íi niigo aníi shihíi bił ídaagoziigo ádaabizlaago, ⁴⁶Gádaabiñii, Shíi Christ nshíni, shiniigodilne'go taagi jii hileehgo naadiishdáh golzeego shak'e'ashchii, áik'ehgo dábik'ehyú ágodzaa: ⁴⁷La'íi Jerúsalemgé' godezt'ígo shizhi'íi bee yá'iti' nnee dahot'éhé hadaazt'íi bitahyú, bidaanchó'íi yich'á'zhí' ádaane'go binchó'híi bigha baa nádaagodit'aah golzeego. ⁴⁸Díi daal'íi go'íi ákoh baa nadaagolni'.

⁴⁹ShiTaa nohwaa yiné'go ngon'ááníi nohwaa dishné': Jerúsalem yune' nahísóltaa, yaaká'gé' nawodíi bee nohwaa ngonyáázhi'.

⁵⁰Áigé' Jesus Jerúsalemgé' binadaal'a'a yił ch'ékai, Béthanyzhí', yádn ninyáágo, áigee hadag yaa dilniigo yá da'oskaqad, Nohwiya gozhoq doleeł, nii. ⁵¹Yá da'oskaqadná' yich'á' yaaká'yú hadag be'ogoyáa. ⁵²Binadaal'a'a daaboskaqadgé' Jerúsalemyú onákai, dázhó bił daagozhóqo: ⁵³Bik'ehgo'ihí'nañ bich'í' ahédaanzigo da'ch'okaqah goz'aa yune' dáda'okaqah nt'éé lé'e.